

"לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו."

"על כן יעזוב אדם את אביו ואמו ויהיה לאדם עזר ויחברו באחדות ויהיו לנפש אחד."

"שמה השמה רעים האוהבים, כשמדך יציר בן עדן מקדם."

עצות והדרכות
בעניני שידוכים
ע"פ רבותינו
אייר תשפ"ג

"אִתְּכֶם הָיָה וְאֵל אֵל יִשְׂרָאֵל הִתְנַחֵם וְאֵל יִשְׂרָאֵל הִיא."

קונמרם עולם השירונים

©

כל הזכויות שמורות

למחבר!

הארות והערות

ניתן לפנות בכתובת מייל

almogtal80@gmail.com

עיצוב ועמוד

כריכה ושערים:

שלמה. נ. באר שבע

0504158840

shlomo131375@gmail.com

Yigal Kandaleker
Rosh Hakolel Leviyat Chen

יגאל קנדלקר
ראש הכולל לויית חן

יום רביעי י"ב אייר תשפ"ג

הסכמה

שמח ליבי ויגל כבודי בראותי את הקונטרס "עולם השידוכים", העוסק בענייני השידוכים, המיוסד ע"פ רבותינו ובהשקפה נכונה, ובתוספת דברי מוסר וחיזוק, ובירור הפרטים כדת וכהלכה.

שחיברם, ידידי וריעי, שוקד על דלתות התורה, חריף ובקי, משנתו זך ונקי, סיני ועוקר הרים, דובר צדק ומגיד מישרים, הרב אלמוג טלולקר שליט"א, אברך בכולל לויית חן ומייסד עמותת עטרה ליושנה אשר ב"ה יצא שמו לשם ולתפארת, והולך מחיל אל חיל בהרבצת התורה, איישר חילה לאורייתא.

עלעלתי בין הדפים, וראיתי שסגנונו זך ונקי בטוב טעם ודעת, כדרכו בקודש, וכל מן דין סמוכו לנא, ועליו אני קורא "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני"

בברכת התורה
יגאל

Rabbi David Shalom Naki

Author of the Series

"Halachah and Aggadah"

דוד שלום נקי

מורה צדק

ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

Email: 6410995@okmail.co.il

ז' לחודש זיו - כ"ב למטמונים - ה'תשפ"ג

המלצה

ראה ראיתי גיליונות הקונטרס החשוב "עולם השידוכים", אשר חיבר וערך בטוב טעם ודעת, האברך היקר והחביב ונוגה לו סביב, שוקד באוהלה של תורה, לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מוכתר במידות ובנימוסים, גן של הדסים, גומל חסדים טובים לעמו ישראל, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נזרו, שמן תורק שמו, אשרי יולדתו, צינה וסוחרה אמתו, תרב גדולתו, הרב אלמוג טל שליט"א.

עברתי כמסת הפנאי בין בתרי אמרותיו, וראיתי כי כביר מצאה ידו להביא עצות טובות ומועילות בענייני השידוכים, בחירת השידוך, סגולות, תפילות ועוד ועוד. בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, והכל נסמך על דברי רבותינו הקדושים והטהורים, אישר חיליה לאורייתא.

ועתה אשיחה וירווה לי, כי הנה עיקר תורת "הנישואין" - הלכותיה והליכותיה, שייכת לבחורים צעירים, אשר לא יחכמו בדיניה ופרטיה, באומרם, מה לנו ללמוד בה, כל שאין הדברים נוגעים אלינו עתה. וכשמגיע עיתם להידרש בה, מחמת טרדם אין להם פנאי הדרוש לה, ונמצא שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם מאומה, ואיש הישר בעיניו ובעיני חבריו יתנהג בה, ומבלי משים הוא נותש ועוזב את מסורת אבותיו ואבות המיוסדת מרבתינו גדולי הדורות וענקי הרוח מאות בשנים. ואף שהיה עז רצונו הפנימי להמשיך לצעוד במסורת הסלולה לנו מדורי דורות, אך מחמת שאינו בקי בהלכה כראוי, וגם נמצא במסגרת ישיבות מסוימות שעומדים בפרץ על כל אשר יעיז לסור מהנהגתם החדשה, לכך בחורים רבים תוהים ובוהים איכה יתהלכו, כי מחד הפצים הם במסורת אבותיהם, אך מאידך נכפים הם נכפים.

וכמה נפלאים ואמיתיים הם דברי ידידי הגאון הרב אליהו בר שלום שליט"א הרב הראשי לבת ים, בספרו האדיר "משפט הכתובה" (סימן מב) שכתב: ובאמת, כי לבחור הצעיר, אין כח וכלים ללכת נגד ה"מקובל" בשיבה, בשעה שהחינוך כראוי שהשיבה היא קודש קדשים. ולכן, על הבחורים האהובים הללו, אין טענה כל כך, כי עדיין לא כולם התלמדו להיות חזקים באופיים, ולחיות על פי דקדוק ההלכה לאמיתה - אף אם כל הסביבה נוהגת אחרת. וראיתי בני עליה והמה מועטים, שילכו על פי ההלכה נגד הזרם, ולא יחתו מסביבתם. ובעזרת השם, כשיהיו אברכים, רובם כבר יתרגלו בזה, למעט מיעוטא דמיעוטא, שתמיד יהיו מחוברים למנהגי ישיבתם עד 'זיבולא בתרייתא' [עד יומם האחרון]. ויש להזכיר לחתן הצעיר, כי ענין הקידושין והנישואין יהיה אצלו בעזרת השם רק פעם אחת בחיים, ואילו היה עושה זאת בגיל מבוגר, כאשר היה כבר מורגל הרבה בחיי תורה ובכפיית עצמו לחיות על פי דקדוק ההלכה דווקא, בוודאי היה מכריח שכל פרט בחופתו יהיה בדקדוק ההלכה הגמור, והיה לומד היטב לפני שיעשה דבר שהוא פעם אחת בחיים. אבל סדר הדברים אינו כך, כי החתונה היא בגיל צעיר. על כן, בחור נבון, יבגר נפשו

Rabbi David Shalom Naki

Author of the Series

"Halachah and Aggadah"

דוד שלום נקי

מורה צדק

ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

Email: 6410995@okmail.co.il

ז' לחודש זיו - כ"ב למטמונים - ה'תשפ"ג

המלצה

ראה ראיתי גיליונות הקונטרס החשוב "עולם השידוכים", אשר חיבר וערך בטוב טעם ודעת, האברך היקר והחביב ונוגה לו סביב, שוקד באוהלה של תורה, לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מוכתר במידות ובנימוסים, גן של הדסים, גומל חסדים טובים לעמו ישראל, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נזרו, שמן תורק שמו, אשרי יולדתו, צינה וסוחרה אמתו, תרב גדולתו, הרב אלמוג טל שליט"א.

עברתי כמסת הפנאי בין בתרי אמרותיו, וראיתי כי כביר מצאה ידו להביא עצות טובות ומועילות בענייני השידוכים, בחירת השידוך, סגולות, תפילות ועוד ועוד. בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, והכל נסמך על דברי רבותינו הקדושים והטהורים, אישר חילת לאורייתא.

ועתה אשיחה וירווח לי, כי הנה עיקר תורת "הנישואין" - הלכותיה והליכותיה, שייכת לבחורים צעירים, אשר לא יחכמו בדיניה ופרטיה, באומרם, מה לנו ללמוד בה, כל שאין הדברים נוגעים אלינו עתה. וכשמגיע עיתם להידרש בה, מחמת טרדם אין להם פנאי הדרוש לה, ונמצא שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם מאומה, ואיש הישר בעיניו ובעיני חבריו יתנהג בה, ומבלי משים הוא נותש ועוזב את מסורת אבותיו ואבות המיוסדת מרבותינו גדולי הדורות וענקי הרוח מאות בשנים. ואף שהיה עז רצונו הפנימי להמשיך לצעוד במסורת הסלולה לנו מדורי דורות, אך מחמת שאינו בקי בהלכה כראוי, וגם נמצא במסגרת ישיבות מסוימות שעומדים בפרץ על כל אשר יעזי לסור מהנהגתם החדשה, לכך בחורים רבים תוהים ובוהים איכה יתהלכו, כי מחד חפצים הם במסורת אבותיהם, אך מאידך נכפים הם נכפים.

וכמה נפלאים ואמיתיים הם דברי ידי הגאון הרב אליהו בר שלום שליט"א הרב הראשי לבת ים, בספרו האדיר "משפט הכתובה" (סימן מב) שכתב: ובאמת, כי לבחור הצעיר, אין כח וכלים ללכת נגד ה"מקובל" בישיבה, בשעה שהחינוך כראוי שהישיבה היא קודש קדשים. ולכן, על הבחורים האהובים הללו, אין טענה כל כך, כי עדיין לא כולם התלמדו להיות חזקים באופיים, ולחיות על פי דקדוק ההלכה לאמיתתה - אף אם כל הסביבה נוהגת אחרת. וראיתי בני עליה והמה מועטים, שילכו על פי ההלכה נגד הזרם, ולא יחתו מסביבתם. ובעזרת השם, כשהיו אברכים, רובם כבר יתרגלו בזה, למעט מיעוטא דמיעוטא, שתמיד יהיו מחוברים למנהגי ישיבתם עד 'זיבולא בתרייתא' [עד יומם האחרון]. ויש להזכיר לחתן הצעיר, כי ענין הקידושין והנישואין יהיה אצלו בעזרת השם רק פעם אחת בחיים, ואילו היה עושה זאת בגיל מבוגר, כאשר היה כבר מורגל הרבה בחיי תורה ובכפיית עצמו לחיות על פי דקדוק ההלכה דווקא, בוודאי היה מכריח שכל פרט בחופתו יהיה בדקדוק ההלכה הגמור, והיה לומד היטב לפני שיעשה דבר שהוא פעם אחת בחיים. אבל סדר הדברים אינו כך, כי החתונה היא בגיל צעיר. על כן, בחור נבון, יבגר נפשו

הרב דוד שלום נקי שליט"א

הפכמות

מאוד בעת הזו, וילמד היטב את פרטי ההלכה, ולא ישליך את החתונה לאופנה החדשה והמנהג ה'מקובל'. ע"כ. ועיין עוד במה שהרחבנו בזה בחוברת "הנישואין בהלכה ובאגדה".

נתבקשתי מידידי המחבר הי"ו לכתוב מעט בענין זמן הנישואין, ולעשות רצון צדיק חפצתי, ואמרת אלקטה נא מעט עומרים, מדברי רבותינו הפוסקים, חדשים גם ישנים, אשר מפיחם אנו חיים, ואקווה שיהיה בהם נחת רוח לבורא העולמים.

כל הקודם זוכה

הנה חכמינו זכרונם לברכה קבעו ברוח קדשם וברוחב בינתם, כי על הבחור לישא אשה בגיל שמונה עשרה שנה, כמבואר במשנה מסכת אבות (פרק ה' משנה כא), בן שמונה עשרה לחופה. ובשום אופן לא יאחר מגיל עשרים. וכבר אמרו חז"ל בגמרא מסכת יומא (ע"ב) על הפסוק (ותהלים יט י): "וְרָאתָ ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד"? זה הנושא אשה ואחר כך לומד תורה, שלומד תורה בטהרה. ועוד אמרו בגמרא קידושין (כ"ט ע"ב): בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהורי עבירה. ועוד אמרו שם: עד עשרים שנה, הקב"ה מצפה לאדם אימתי ישא אשה, כיון שהגיע עשרים ולא נשא, אומר: "תיפח עצמותי". וכתב בשו"ת אגרות משה (אבן העזר ח"ב סימן א), הנושא אשה קודם עשרים, זוכה במצוה רבה שחייב בה עד עשרים שנה, ולא יצטרך לבקש זכויות להינצל מהעונשים של המאחרים בזה, והוא דבר ברור להלכה ולמעשה. עכ"ל.

וזו לשון הרמב"ם (פס"י מהלכות אישות ה"ב), **כיון שעברו עשרים שנה ולא נשא אשה, הרי זה עובר ומבטל מצוות עשה. וכתב בשו"ת חקרי לב שעובר על עשה זה בכל יום ויום.** וכתב מרן השלחן ערוך (סימן א ס"א): מצוה על כל אדם שישא אשה בן שמונה עשרה, והמקדים לישא בן שלוש עשרה, מצוה מן המובהקת, אבל קודם שלוש עשרה לא ישא. **ובשום ענין לא יעבור מעשרים שנה בלי אשה.** ומי שעברו עליו עשרים שנה ואינו רוצה לישא, בית דין כופין אותו לישא כדי לקיים מצוות פריה ורביה. ע"כ. ואמנם כתב הגאון החיד"א שבדורות הללו נחלשו הטבעים והשתנו, ובן י"ג שנה הוא עדיין חלוש הכח. וכן כתב הרדב"ז שעד שמונה עשרה, אין זה טוב.

ואמנם כתב הרמ"א, 'ובזמן הזה נהגו שלא לכוף על זה'. אך אין זה מוסכם כלל, כי בספר קרית מלך רב (הלכות אישות פט"ו ה"ב) להגאון רבנו יהודה נבון (אב בית הדין של מרן החיד"א, ורבו של מהרי"ט אלנאזין) כתב, דע שכופין בית הדין לריוק שעברו עשרים שנה לישא אשה, ומכין אותו בשוט, וכמו שכתב הרא"ש, שהרי זה כשאר מצוות עשה שכופין ומכין אותו עד שתצא נפשו. וכן פסק השלחן ערוך, אלא שמור"ם בהגה כתב, ובזמן הזה נהגו שלא לכוף. ומה מאוד תמהני על המנהג הרע הזה, שאין לו על מה לסמוך, והוא היפך דין תורה שמלבד שמבטל מצוות עשה, עוד בא לידי הרהורים רעים, ולידי זרע לבטלה, שאין מספיקים בידו לעשות תשובה, וכל כך החמירו חז"ל בחומרת המאחרים מלישא... ועוון זה לעניות דעתי גרם לנו אורך הגלות. לכן אף שאיני כדאי, אומר אני כל דיון שלא יכוף על זה ויעלים עיניו, יורש גהינם. ושומע לנו ישכון בטח. עכ"ד.

"לא תראה את פני עוד, עד שתישא אשה"

והנה בגמרא (מסכת קידושין כ"ט ע"ב) אמרו, שרב חסדא היה משבח את רב המנונא בפני רב הונא שאדם גדול הוא, אמר לו רב הונא: כשיבוא לידך, הביאהו לידי. כשבא רב המנונא, ראהו רב הונא שאין סודר פרוס על ראשו, כפי שהיה מצוי בזמנם שהנשואים היו לובשים סודר. אמר לו רב הונא: מדוע אינך פורס סודר על ראשך? ענה לו: כי עדיין לא נשאתי אשה. מיד החזיר רב הונא את פניו ממנו שלא להסתכל בו, ואמר לו: "לא תראה את פני עוד עד שתישא אשה". וכן

אמר רב הונא: "בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהורי עבירה". שהואיל והתרגל להרהר בזמן שהיה פנוי, כי לא היה לו פת בסלו שתגן עליו מהרהורים, שוב אינו בטוח מהם כל ימי חייו. ואמר רב חסדא: כל מה שזכיתי להיות עדיף מחברי [דהיינו שאין היצר הרע מתגרה בי כמו בהם], משום שהקדמתי ונשאתי אשה בגיל שש עשרה [ונמצא שלמדתי תורה בטהרה, כי היה לי פת בסלי]. ואם הייתי מקדים ונושא אשה בגיל ארבע עשרה, הייתי אומר ליצר הרע 'חץ בעיניך' [כלומר, הייתי יכול להתגרות בו, ולא הייתי מתיירא שמוא יחטיאני].

חרם על בחורים שלא נישאו עד גיל עשרים

צא וראה כמה החמירו רבותינו להזדרז ולישא אשה, עד שלפני כשלוש מאות שנה התקבצו גאוני ירושלים שבאותו הדור וגזרו חרם על אותם בחורים שלא נישאו אשה עד גיל עשרים, כמובא בספר התקנות של ירושלים, וזה תוכן דבריהם: בשבטי ישראל הודענו נאמנה, כי יש הסכמה קדומה עשויה בכל תוקף ההסכמות מזמן קדמון לקדושים אשר בארץ המה, שרווק מבן עשרים שנה ומעלה, לא יוכל לדור בעיר הקודש ירושלים ת"ו, כשהוא שרוי בלא אשה. והנה גְּעֵתָה, ראינו כמה רווקים מבן עשרים שנה ומעלה, שרויים בלא אשה בעיר הקודש ירושלים ת"ו, וטוענים שאין ידם משגת לצרכי החופה ולזון ולפרנס את נשותיהם וכו'. ולכן התוועדנו עם אסיפת חכמי ומנהיגי וטובי עיר הקודש, רוב בנין ורוב מנין, וחדשנו ההסכמה הקדומה, וכולנו פה אחד עלינו בהסכמה שלא יורשה שום בחור רווק מבן עשרים שנה ומעלה לדור פה עיר הקודש ירושלים ת"ו בלא אשה, וזמן קצוב ניתן לרווקים היושבים בעיר הקודש מהיום ה' באייר עד ראש חודש אלול לישא אשה, ואז יוכל להמשיך לדור פה כרצונו, ואם לא מצא מנוח לישא אשה, מחויב הוא לצאת מעיר הקודש. ורשות נתונה לפקידי ירושלים לכל העובר על דברינו לגרשו מן העיר ולדרוף אותו עד חורמה בכל מאמצים כוחם עד מקום שידם מגעת. וכל זה הסכמנו בכל תוקף ההסכמות וכו'. וחתומים על זה הגאונים: רבי נסים חיים משה מזרחי (בעל אדמת קודש), הראשון לציון רבי מיוחס בכ"ר שמואל (בעל פרי האדמה), רבי ישראל יעקב אלגאזי (בעל קהילת יעקב, שמע יעקב, ארעא דרבנן ועוד), רבי גדליה חיון (ראש ישיבת בית אל), רבי רפאל יצחק זרחיה אולאי (אביו של מרן תהי"א), רבי רפאל משה בולה (בעל גט מקושר) ועוד גאוני עולם. עי"ש.

וכתב על זה מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל (שו"ת יביע אומר חלק ז יורה דעה סימן יד אות ג): והן עתה, עניינו הרואות כמה בחורי חמד הלומדים בישיבות, ועוד בחורים אחרים יראי השם, מבן עשרים שנה ומעלה, אשר לא השיגה ידם לישא אשה, ודרים בעיר הקודש ירושלים, ואין פוצה פה ומצפצף. ונועדתי יחד עם ידידי הגאונים רבי יהודה צדקה ורבי בן ציון אבא שאול, ודנתי עמם על דבר ההסכמה הנ"ל, ושאלו לא פשטה התקנה עתה ברוב הציבור אשר פה עיר הקודש ירושלים, ואילו היו חיים עימנו הגאונים המסכימים ורואים שבדורנו אין אפשרות לעמוד בה, לא היו גוזרים כן, מכל מקום צריך לפחות בית דין קטן לבטלה, כמבואר ברמב"ם ועוד. והסכמנו פה אחד בביטול התקנה הנ"ל, כדי שלא תהיה התקנה שנעשתה מפי גאוני ירושלים, לפוקה ולמכשול לבחורים רווקים שלא הצליחו עדיין למצוא עזר כנגדם. עי"ש.

איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם

והנה בגמרא מסכת קידושין (כט ע"ב) דנו, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, האם ללמוד תורה ואחר כך לישא אשה, או לישא אשה ואחר כך ללמוד תורה. ומבואר בבית יוסף (יורה דעה סימן רמו ס"ב, ושלחן ערוך אבה"ע ס"א ס"ג), שלכל הדעות, מי שאינו לומד תורה [דהיינו שאינו עוסק בתורה כל היום, אלא עובד וקובע עיתים לתורה, כמו הרבה בחורים יראי שמים], בודאי שישא אשה מיד, שמאחר והגיע זמנו לקיום המצוה, אינו רשאי להתעכב יותר. אבל מי שעוסק בתורה, כאן תלוי

הפכמות הרב דוד שלום נקי שליט"א

הדבר, אם יודע שכאשר ישא אשה תחילה, לא יהיה באפשרותו ללמוד מחמת טרדות הפרנסה, אז ילמד תורה תחילה ויאחר הנישואין, ובלבד שיודע בעצמו שבינתיים לא יהיה בהרהורי עבירה, אבל אם חושש שיהיו לו הרהורים, ברור שנושא אשה תחילה.

אמור מעתה, לפי המצב בימינו, שכל בחור ישיבה רציני, כאשר נושא אשה, הוא לומד בכולל ומקבל משכורת, וברוב פעמים אשתו עובדת, אם כן לא שייך לומר לו שילמד תחילה כי שמא יהיו לו טרדות הפרנסה, שהרי גם לאחר הנישואין תהיה לו פרנסה בעזרת השם, ומי יעכב בעדו שלא ללמוד. ואף אם משכורתו תהיה דלה, עדיין מוטל עליו לישא אשה קודם, מאחר וכל מה שאמרו חז"ל שאם חושש שיהיה טרוד בפרנסתו, ילמד תחילה ואחר כך ישא אשה, היינו לזמנם שהיו עובדים בפועל לאחר החתונה, וממילא יתבטל מלימוד תורה כמה שעות ביום, לכך ילמד קודם. אבל כיום שאברכים רציניים יודעים שבכל מצב הם ילכו ללמוד בכולל ולא יעבדו, ומוכנים להצטמצם ולמסור חייהם לעסק התורה, באופן שביטול בנוי על הידיעה ששכר גדול צפון להם לעתיד לבוא, והקב"ה אינו מבזבז ממנו לאוהביו לתת להם אותו ברוחה גשמית פשוטה, ומתחננים על דעת שתהיה להם משכורת כולל זעומה, כי כך חונכו שדרך אנשי התורה שמשקיעים כוחותיהם לטפח את חיי העולם הבא, ואינם מביטים להשקיע כל כך בפרוודור אלא בטרקלין, אשריהם ישראל. אם כן, אין שום סיבה לעכב את הנישואין לאחר עשרים, כי בין כה לא יתבטלו וימשיכו ללמוד. וכן מוכח בביאור הגר"א (וירא דעה סימן רמז סק"ט) שכתב, דוקא כשריחיים בצווארו ולא יוכל לעסוק בתורה, אז ילמד תורה ואחר כך ישא אשה, מה שאין כן אם אין צריך לטרוח לפרנסה, שישא אשה קודם, וכן מוכח בגמרא. ע"כ. ואדרבה, כאשר ישא אשה, ימשיך ללמוד תורה ביתר שאת וביתר עוז בקדושה וטהרה, וכידוע אצל בחורים רבים, שעיקר הלימוד אצלם בהתעלות יתירה נעשה יותר בלומדם בכולל בקדושה ובטהרה מאשר בישיבה [אלא אם כן הוא רגיל בבטלה], ולא לחינם אמרו חז"ל (מסכת יבמות סב ע"ב): "כל אדם שאין לו אשה, שרוי בלי תורה". ומשמע שאדרבה אדם שיש לו אשה, הוא שרוי יותר עם תורה.

מי יכול לומר שהוא מוגן מהרהורי עבירה!!

ואולם, שמענה ואתה דע לך, כי האמת היא שגם בלי כל זה, יש להזדרז בזמנינו לישא אשה קודם גיל עשרים, שהרי מבואר בגמרא וכן כתבו הפוסקים שכל מה שאמרו שילמד תורה קודם כדי שלא יהיה טרוד בפרנסה, זה בתנאי שיוודע בעצמו שלא יכשל בהרהורי עבירה, אבל בימינו שבעוונות הרבים הדור פרוץ, מי יוכל לומר שהוא מוגן מהרהורי עבירה, הלוא לא תמצא בחור אחד מאלף שלא נחשף לרחוב, אם בהליכתו לישיבה וחזרתו, ואם בבין הזמנים, ואם בנסיעה באוטובוסים, ואם במכולת, ובכל צד ואופן שיהיה. והלואי שהיו כולם ספונים וטמונים בישיבה ולא יוצאים מפתח. ואף הדריס בערים החרדיות, גם שם בעוונות הרבים פשתה המספחת, ועליהם להיזהר במשנה זהירות שלא יתקלקלו ולא יטמאו את עיניהם במראות אסורות, אם מחמת הבגדים הצמודים, והשמלות הקצרות, והפאות השונות והמשונות המחטיאות את הרבים השכם והערב, ובחור ריוק שאין לו פת בסלו, כמעט בלי ספק שנכשל בהרהורי עבירה, אם מעט ואם הרבה. וכל מודה על האמת, יודה על זה.

על כן, גם מה שכתבו הרמב"ם ומרן השלחן ערוך (סימן א ס"ד), שמי שחשקה נפשו בתורה, ונדבק בה כל ימיו, ולא נשא אשה, אין בידו עוון, "והוא שלא יהיה יצרו מתגבר עליו". דייקו בלשונם "שלא יהיה יצרו מתגבר", אבל לפי המציאות כיום, שקשה לומר שאין יצרו מתגבר עליו בהרהורים רעים, בודאי שאין היתר זה. וכן כתב הגר"א שאפילו מי שאומר שילמד תורה ואחר כך ישא אשה, מודה שאם אי אפשר לו להינצל מהרהורים, ישא אשה ואחר כך ילמד תורה, אף שעל ידי

זה מתבטל מלימודו, כי צריך להתבטל מלימודו במקרה זה, שהרי זה כטובל ושרץ בידו, שלומד ומוחו משוטט בהרהורים רעים.

ובשו"ת שואל ונשאל כתב, שבכל מצב חייב לישא אשה עד עשרים שנה, שהרי אמרו: "בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהורי עבירה", והיאך ירשה לעצמו להיות כל ימיו בהרהורי עבירה, והלוא "הרהורי עבירה קשים מעבירה" (מסכת יומא כט ע"א). וכן כתב מופת הדור הגאון החזון איש (קידושין כט ע"ב): אף למי שאומר שילמד תורה ואחר כך ישא אשה, מכל מקום לא יאחר מעשרים שנה, שהרי שנינו: "ואם אי אפשר לו בלא אשה, ישא אשה ואחר כך ילמד תורה", ולאחר עשרים שנה הוא בגדר שאי אפשר לו בלא אשה, שהרי שנינו "בן עשרים שנה ולא נשא אשה, כל ימיו בהרהורי עבירה", ולפי זה אין היתר לאחר יותר מעשרים בשביל תורה. וכן כתב עוד באגרותיו (ח"ב קלה) וזו לשונו: רצוני להעירך, כי מן המשנה ומן הגמרא יש להקדים הפרק, ובשמונה עשרה שנה יש חיוב, וכן נהגו דורות הרבה. ויש מאחרים מפני עסק התורה, אבל אין דרך זו רק ליחידיים, ולכן אם יזדמן לך ענין הנותן אפשרות [פרנסה] לקבוע על התורה בעתיד הקרוב, אל תזניחהו. ועל העתיד הרחוק, אין ראוי לחקור, שנאמר: "תמים תהיה עם ה' אלהיך". ע"כ. וזה נכתב לפני כשמונים שנה שהיתה עניות של ממש בארץ ישראל, קל וחומר בזמננו שהמצב בחסדי השם יתברך הרבה יותר טוב בענין הפרנסה, וכמו אברכים רבים 'בן פורת יוסף' שעוסקים בתורה ומתפרנסים ממשכורת הכולל ועבודת האשה ועוד.

אל תחטאו בילד

והנה לבד מכל הנ"ל, יש לתת את הדעת, כי במקומות מסוימים אוסרים על הבחורים להתחתן עד גיל 22 ו-23, ומפאת כן נגרמת רעה רבה לבחורי חמד רבים שנושרים מדרך התורה, והדברים ידועים שישנם נראים כלפי חוץ בני תורה, אבל נופלים בניסיונות קשים בענייני קדושה, עקב המצב השורר ברחוב אשר הוא בעוכרינו והתקשורת והמולטימדיה, אך אם היו נושאים נשים בגיל מוקדם יותר, בודאי לא היו נופלים, כי היתה להם פת בסלם, ואדרבה היו זוכים להמשיך ללמוד ולהתעלות ביתר שאת, והיינו זוכים לעוד תלמידי חכמים רבים וגדולי הדור בישראל.

ובחרת בחיים

ולפחות אם לא היו אוסרים על הבחורים, אלא היו נותנים בידם את כח הבחירה, בזכות זה היו בוחרים בהיתר ולא באיסור, שהרי אפילו מומר לתיאבון אמרו חז"ל (חולין ד ע"א) "לא שביק היתרא ואכיל איסורא", וכי בחורי ישיבה אלו גרועים ממומר לתיאבון, ונשווה אותם חלילה למה שאמרו (גיטין יג ע"א) "עבדא בהפקרא ניחא ליה, זילא ליה, שכיחא ליה, פריצה ליה" חס ושלוש. וכיון שהבחירה בידם, היו ניצולים ממני תועבות, איסורים, וקלקולים. אבל כשהבחור יודע שאם "יעז" להתחתן מוקדם, מיד יוציאו אותו מהישיבה, ויסתכלו עליו רבותיו וחבריו כאילו הוא בעל תאוות [תאיווע"ס בלע"ז], ואף יאסרו על חבריו להשתתף בחתונה, מחמת פחדו הוא נמנע מלהתחתן מוקדם. וכמה וכמה בחורי ישיבות ואברכים הודו שרצונם היה באמת ובכנות להתחתן מוקדם, אך מחמת כל האיומים הנ"ל פורשים, וברור שנכשלים לפחות בהרהורים רעים, והכל תלוי בעון אותם שאסרו עליהם זאת. והשם הטוב יכפר בעד.

וכמה תלמידי חכמים חשובים אשר מכהנים כרבנים ומשגיחים בישיבות הקדושות, אמרו שמהציאות שהם רואים בשטח את הבחורים, אין ספק שהיה עדיף שרבים מהם יתחתנו מוקדם, אבל הינם מנועים מדבר, כי אין זו "ההנהגה" שבישיבה, וכבר אמר הפסוק (איוב כט ט): "שְׁרִים עֲצָרוּ בְּמִלִּים, וְכִף גְּשִׁמּוֹ לִפְיָהֶם".

ומי התיר להכשילם:

והנה יש האוסרים על תלמידיהם לישא אשה בזמן כהלכה, ונתלים בדברי החפץ חיים שכתב (ספר המצוות הקצר עשה מגו): "והאיש שהוא בשנת שמונה עשרה, נתחייב בפריה ורביה. ואם עבר עליו עשרים שנה ולא נשא, הרי זה עובר ומבטל מצות עשה זו. ואם עוסק בתורה, ומתיירא שלא יבטל מחמת טרדת מזונות, מותר להתאחר, ועל כל פנים, לא יותר מעשרים וחמש שנה". עכ"ל. אך כל בר דעת יבין, כי אדרבה מכאן סתירה גדולה להנהגתם, כי ראשית, הלוא הרב מודיש שחובה מוטלת עליו לישא בגיל 18, ולאחר 20 כבר מבטל עשה. אם כן אף אם נאמר שהם מאותם המתייראים שלא יבטלו מהתורה מחמת טרדות הפרנסה, ולכן יש להקל להם להתעכב, מכל מקום מאחר והרבה בחורים אין להם דאגה זו, כפי שביארנו לעיל שבזמננו כמעט ולא שייך נימוק זה, נמצא שמבטלים עשה בכל יום אף לדעת החפץ חיים, ומי התיר להכשילם? זאת ועוד, הלוא כבר בארנו שכל זה בתנאי שאינם נכשלים בהרהורי עבירה, ואם כן מי יקח על כתפיו שאינם נכשלים בהרהורי עבירה? וגם אם נאמר שישנם כאלו צדיקים וחסידים שאינם נכשלים, וכי מהם נקיש על כל הבחורים כולם, וכי כולם שווים לטובה בדרגות רוחניות אלו?!!

עוד שאלה לי אליהם, בחור משיבה של החפץ חיים בראדני, שהיה רוצה להתחתן לפני גיל עשרים, וכי הרב היה מוציא אותו מהשיבה? וכי העניו הגדול הזה בעל המידות הנאצלות שלא היה כמוהו, היה מתנהג כך לאסור על הבחורים להשתתף בחתונתו ובשמחת לבו?!! אם כן מאין שאבו אותם ראשי ישיבות "הנהגה" זו?!! אתמחה. 'פליאה דעת מְפִי, נְשָׁבָה לא אוכל לה'.

וכנראה נעלם מעיניהם מה כתב מרנא ורבנא החפץ חיים בספרו "גדר עולם" (חתימת הספר) וזו לשונו: והנה עיקר השורש שמביא לכל ענייני הפריצות, הוא מפני איחור הנישואין שהתהוו בזמנינו בעוונות הרבים שהוא נגד טבע הבריאה, ועל ידי זה נתגבר היצר הרע מאוד, ובאים על ידי זה לכמה וכמה עוונות. וכבר אמרו חז"ל (ויבמות סב סע"ב): המשיא בניו ובנותיו סמוך לפרקו, עליו הכתוב אמר (וייב ה כד): "וְיָדַעְתָּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה וְיִפְקְדֶתָּ נֶגֶד וְלֹא תִחָטָא". ובמדיניות בבל וחברותיה נוהגים עד היום שמשיאים בנותיהם בימי נעוריהם, ומה טוב הוא זה לאביו, כי מלבד שמשמרם שלא יבואו על ידי חטא, וכמו שאמרו בגמרא, עוד ממילא ניטל מעליו כובד המשא... והנה ראשית סיבת האיחור ברוב פעמים הוא, שמבקשים איש חפשי מעבודה ושיהיה בו כל המעלות, אבל לפי האמת אין נכון הדבר כי אפילו אם לא יזדמן להם איש בכל המעלות כרצונם, או שאינו נקי עדיין מעבודת הצבא, גם כן יתקשרו עמו כיון שהגיעו בנותיו לפרקו, וכמאמר הכתוב (ושעיה מה יח): "לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשִׁבְתָּ יֶצְרָה", וכבר אמרו חז"ל (פסחים קיג ע"א): בתוך בגרה, שחרר עבדך ותן לה. ולא יטעה האדם בנפשו לומר שבעכבה ההיא עושה טובה לבתו, לא כן הדבר, כי על ידי זה מרגילה לידי פריצות, ותוכל לבוא חס ושלום מחמת זה לידי זימה ותקלות אחרות, שנשים דעתן קלות, ויתחרט האב בעצמו אחר כך, ולא יוכל להיעזר מעלבונו הרב... ומה שהאב חושב שעל ידי החיפוש שמחפש הרבה בשבילה לקחת לה איש בהרבה מעלות על ידי זה יתן לה עושר ואושר, לא כן הוא, כי הכל תלוי במזל, וכמו שכתב הגר"א באגרתו הקדושה שכל אחד ואחד נולד במזלו ובהשגחת אל עליון ברוך הוא. וגם ידוע שכשמתגדלים הרבה אין שומעים כלל לדברי אבותיהן, ובוחרים איש כחפצם כטוב בעיניהם, אף שהוא למורת רוח כל משפחתם. על כן החכם עיניו בראשו שלא לאחר נישואי בתו אם נזדמן לו איש הגון ההולך בדרך השם, כדי שלא יהיה לו הדבר אחר כך לפוקה ומכשול... ואבות המעכבים שלא להשיא בנותיהן אף שהגיעו לפרקו, באמרו שאין זה לפי כבודם, עתידים ליתן את הדין, כי הם מביאים אותן לידי חטא... ואשרי השם בטחונו בהשם, ומתנהג כדרך שנהגו אבותינו מעולם, ובודאי לא ימנע טוב להולכים בתמים. עכ"ד.

עוד כתב החפץ חיים בספרו מחנה ישראל (שער האחרון פרק ג): באתי לעורר איזה אנשים אשר אינם רוצים להשיא את בניהן משהגיעו לפרקן, והוא בן י"ח שנה לכתחילה כמאמר התנא באבות, וכמו שנפסק באבן העזר סימן ב... וככל מה שנהגו אבותינו להשיא את בניהם משהגיעו לפרקן, יש לנו לנהוג. וכעניין שהשיב הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל (שיר השירים א ח): "אם לא תדעי לך הַיָּפָה בְּנָשִׁים, צְאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן", וכמו שפירש רש"י שם: התבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקיבלו תורתך ושמוך משמרתך ומצוותיך ותלכי בדרכיהם.

ועתה נבאר את דברינו גם מן המושכל כי הנה ידוע שענין נישואין שנצטוונו בתורה הוא תועלת גדול לכמה עניינים כי לבד מה שמקיים בזה מצות עשה של "פרו ורבו"... גם היא מצילה לאדם מן החטא, וכמו שאמרו חז"ל ביבמות (סג סע"א) שהשיב רבי חייא: "דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא", ופירש רש"י מהרהר עבירה. ואם כן יש לנו לדון קל וחומר באלף אלפים, אם התנא רבי חייא שהפליג חז"ל בשבחו במסכת בבא מציעא (פז ע"ב) אמר שמצילה אותו מן החטא, מה נענה אנחנו אחריו, אם נתעכב מלהשיא את בנינו אשה כשיגיעו לפרקן, ואפשר גם לבוא לידי איסור ממש במשך הזמן הרב... אבל אם יראה כל אדם להשיא את בנו אשה תיכף כשיגיע לפרקו, אז עיונותיו מתפקקים, וכמו שפירש המהרש"א שהוסר ממנו תיכף עוון הרהור עבירה... על כן אם אדם רוצה שיתנהג בנו בדרך הישר ולחוס עליו בזה ובבא, ישא אותו כשיגיע לפרקו.

וידעתי גם ידעתי כי המתקש יראה לסתור את כל דברינו, על כן אראה לעיני אחינו בני ישראל מאמר מפורש, כי לא דבר קטן הוא, וכל איש אשר ישמע לדברינו אלה, יהיה שכרו אתו, כי ימהר הגאולה בזה, וזו לשון תנא דבי אליהו זוטא (פרק יד), וכמו שנגאלו ישראל ממצרים בזכות שהיו פרים ורבים, כמו כן יגאלו לעתיד בזכות שהם פרים ורבים. ע"ש. ובעבור זה יזכה לראות מזרעו בנים שמושיעים את ישראל ומרבים תורה ומצוות בישראל, כמו שאמרו שם (פרק ג) הנושא אשה לשם שמים, יהיו לו בנים שמושיעים את ישראל בעת צרה, ומרבים תורה ומצוות בישראל. צא ולמד מעמרם שנשא אשה לשם שמים, ויצא ממנו משה ואהרן ומרים והיו מושיעים את ישראל ומרבים תורה ומצוות בישראל. צא ולמד מבעז שנשא אשה לשם שמים ויצא ממנו דוד ושלמה בנו, שהיו מושיעים את ישראל ומרבים תורה ומצוות בישראל, ועליהם ועל כיוצא בהם, ועל הדומה להם, ועל העושה כמעשיהם, הכתוב אומר (ישעיה סו כב): "כִּי כְאֲשֶׁר הָשִׁימָה ה' הַחַדָּשִׁים וְהָאֶרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נְאֻם ה', כֵּן יַעֲמֵד יִרְעָכֶם וְשִׁמְכֶם". ע"כ. וכל זה שכתבנו, הוא אפילו לענין אביהם של הבנים שיזרזו עצמם בענין נישואי בניהם, וכל שכן אביהן של הבנות שצריכים לזרז את עצמם יותר ויותר בזה, שהנשים דעתן קלות... על כן הירא וחרד לדבר השם ישם אל לבו מה שאמרו חז"ל... ובמדינות בבל וחברותיה נוהגים עד היום שמשאימים בנותיהם בימי נעוריהן. וכמה טובה הוא זה...

והנה כל זה דיברנו וביררנו מן הכתוב ומן המושכל שלא לעכב הנישואין אפילו מחמת הטעמים הנ"ל, וכל שכן אם העיכוב הוא מחמת שאין נותנים לו נדוניה כפי רצונו, בוודאי דרך מקולקל הוא מאוד ומאוד, שחימוד הממון מעבירו על מצות התורה, והוא מצות עשה 'פרו ורבו' שחיוב גמור הוא על האדם לישא אשה משהגיע לבן עשרים, כדאיתא באבן העזר סימן ב/, ואמר חז"ל (קידושין כט ס"ב) כיון שהגיע אדם לעשרים שנה ולא נשא אשה, אמר הקדוש ברוך הוא תיפח עצמותיו. ופעמים רבות בא על ידי עיכוב הנישואין למחלות גדולות, והוא עובר על 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם'. גם ידוע שדבר זה מביא לאדם לידי הרהור ופעמים בא על ידי זה ממילא לעון החמור גם כן, וכמאמרם (כתובות מו ע"א) על הפסוק (דברים כג י): "וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע", אזהרה שלא ירהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה. ומי זוטר הוא העוין הזה שהביא מבול לעולם,

הפכמות הרב דוד שלום נקי שליט"א

וגם על זה כתוב (בראשית לח ז): "וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוֹדָה רַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּמְתְּחוּ ה'", שסיבת מיתתו היתה עבור שהשחית על הארץ, וכמו שאמרו חז"ל (נדה יג ע"א) שנחשב כשופך דמים. עיין שם בגמרא שהאריכו מאוד בגודל העוון הזה של הוצאה לבטלה. גם ידוע הוא מהספרים הקדושים שעוון זה גורם לבוא לידי עניות חס ושלום, ומי יודע עד כמה זמן יגזרו עליו עניות עבור זה, ואם כן מה יועיל לו אם יקח נדוניה יותר על ידי המתנתו, הלוא יצא שכרו בהפסדו, ולפעמים גורם דבר זה חס ושלום לידי מיתת בנים קטנים שיולדו לו אחר כך כמו שמובא בספרים, ואם כן יאבד לו על ידי זה הרבה, והרבה יותר ממה שהרוויח על ידי עכבתו.

והנה הכתוב צווח ואומר (ירמיה יז ח): "אָרוּר הַגֵּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאָדָם... וּמִן ה' יִסּוּר לְבוֹ", וביאורו שהאדם שכל בטחונו על אדם שהוא רק בשר בעלמא, [כי הלא אינו שליט ברוחו וכשתצא רוחו ישוב לאדמתו], הוא בכלל ארור חס ושלום, ואם כן בעניינינו, כמה מגונה הוא כשכל בטחונו רק על הכסף של הנדוניה אם ינתן לו כפי רצונו. הן אמת שצריך לאדם איזו סיבה שתחול עליה ברכת השם, אבל למה לא יאמין האדם שכאשר יעשה רצון השם בנשואו, ישלח לו אחר כך הצלחה במעט הממון אשר יקח, ויעלה מעלה מעלה, וכמאמר הכתוב (שמואל א יד ו): "כִּי אֵין לָהּ מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בָּרֶב אוֹ בְּמַעֲט". וכן אנו רואים בעינינו שכל אדם שהשם יתברך נותן לו הצלחה במעשיו, הוא עולה מעלה מעלה אף מהתחלת עסק קטן, ולהיפך חס ושלום כשמסיר השם יתברך את הצלחתו לא יועיל לו כל הון שיש לו, ועל כן צריך האדם להתחזק בטחונו בהשם שהוא המפרנס כל באי עולם בעיתם ובזמנם... ובוודאי עבור בטחונו יהיה לו הקדוש ברוך הוא מחסה בכל ענייניו, וכמאמרם (מנחות כט ע"ב), כל התולה בטחונו בהקב"ה, הרי הוא לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר (ישעיה כו ד): "בְּטַחוּ בַּה' עַד כִּי בִּיהַ ה' צוּר עוֹלָמִים". עכ"ד.

אצל מי מגדולי ישראל מצאנו הנהגות אלו!!

ומזקנים אתבונן, היכן מצאנו אצל מי מגדולי ישראל **איסורים** כאלו, האם כך הורה הגר"מ פיינשטיין, הגר"מ שך, הגרש"ז אוירבך, הגר"ש אלישיב, הגר"ש וויזאנר, הגר"ל שטיינמן או איזה גדול אחר מבני אשכנז. [את גדולי הספרדים אינני מזכיר, כי לצערנו הרב, בלאו הכי הרבה מהם לא מייחסים אליהם חשיבות כל כך, בעוונות]. האם כך נהגו **לאסור ולסלק בחור** שיתחתן לפני גיל עשרים בישיבות "קול תורה", "פוניבז", "חברון", שגדולי ישראל עמדו בראשם!! ועל אחת כמה וכמה לאסור על חבריו שלא לבוא לחתונה, ולצער על שקיים את ההלכה הצרופה!! ואותם שזו היא הנהגתם [**הנהגותם**], נשאל אותם, כאשר מוסרים הם שיחות "מוסר" ומצטטים מרבי ישראל מסלנט או מרבי אליהו לופיאן או מרבי יחזקאל לווינשטיין או מרבי ירוחם ממיר או מהרב וולבה ועוד, האם התבוננו לחשוב, אילו היינו שואלים את גדולי בעלי מוסר אלו, אם נכון להתנהג כך עם הבחור, האם היו מסכימים עימנו לסלקו ולצערו ביום חתונתו וביום שמחת לבו!!

ומעשה בבחור מישיבת "תורה אור" שבהיותו בגיל 19 פנה אל ראש הישיבה הגאון הרב שיינברג זצ"ל אם מסכים שינשא. הרב אמר לו שישאל את המשגיח רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, גם הוא התחמק מלענות, ואמר לו שיתיעץ עם הרב שלמה וולבה זצ"ל. כאשר פנה הבחור אל הרב וולבה, שאלו הרב: אתה רוצה להתחתן? אמר לו: כן. אמר לו: אם כן מה השאלה, בודאי שתחתן.

ומעשה בבחור בן תורה ירא שמים בגיל 19 שקיבל הצעת שידוך, אך מאחר ובישיבה שלו לא מסכימים לכך, הלך לשאול דעת תורה מפי **הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל**, והורה לו הרב שיתחתן. וכששאל הבחור: "אבל יוצאו אותי מהישיבה?" השיבו הרב: "**לא נורא אם תלמד בכולל שלשה חודשים לפני החתונה**".

ולבחור אחר ששאלו: 'אבל ראש הישיבה לא מסכים?' ענה לו הרב: "אבל הגמרא כן מסכימה".

ובצוואתו של רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ציוה ליוצאי חלציו להשתדל להשיא ילדיהם בטרם ימלאו להם עשרים שנה. (והנהגות ופסקים, הנהגות נישואין אות ט)

"בני, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד"

לאור כל האמור, אין ספק שעל כל בחור להזדרז ולישא אשה קודם גיל עשרים שנה, ולנגד עיניו יהיה תמיד מה רצון השם ממני, כמו שנאמר (דברים י יב): "וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁאַל מִעַמּוֹ, כִּי אִם לִירְאָה", וביאר מרן זצוק"ל: 'ועתה', שבכל רגע ורגע יהודי צריך להתבונן מה השם יתברך שואל ממני, מה רצונו ממני עתה, ויתבונן אך ורק ברצון השם בלבד, ללא שום שיקולים אחרים כלל ועיקר, ואין ספק שתהיה לו סייעתא דשמיא גדולה עד מאוד, וכבר אמר הקב"ה לישראל (דברים רבא ד): "בני, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד".

ומה אעשה לציוויו של ראש הישיבה?

ואם שאל ישאל הבחור, ומה אעשה לציוויו של ראש הישיבה? הנה זו לשון מרן הראשון לציון רבנו יצחק יוסף שליט"א (חופה וקידושין עמוד כא): "אפילו אם רבו או ראש הישיבה שלו אוסר עליו להינשא בגיל עשרים, אין לו לשמוע לו בזה, כי בזמן הזה אפשר ללמוד תורה גם לאחר הנישואין בכלל, וגם כי רבה הפריצות ברחוב, על כן יש להזדרז ולישא אשה, כדי ללמוד תורה בקדושה ובטהרה. ומי הוא זה אשר יקה על עצמו אחריות כבדה כזו למנוע בחור מלישא אשה בצעירותו".

אין כל חיוב לשמוע לראש הישיבה בענייני הלכה

וכבר מילתו אמורה בכמה וכמה הזדמנויות בשיעורי הלויין במוצאי שבת ובספריו, שברור שאין כל חיוב לשמוע לראש הישיבה בענייני הלכה כאלו וכיוצא בהם, שאין בכוחו של ראש הישיבה להחליט ולדרוש מהבחור אלא רק בדברים הנוגעים לישיבה ולסדרי הישיבה בכותלי הישיבה. הגע עצמך, בחור שכל פסקיו ופסקי אבותיו על פי מרן מלכא זצוק"ל, וראש הישיבה נוהג למשל כגאון עוזיו ותפארתו רבנו הבן איש חי, וכי הוא יכול להכריח את תלמידיו לפסוק דוקא כן!

על כן, ברור שעל ההורים היקרים שיחיו, לעודד את בניהם להתחתן מוקדם, כדעתם הצרופה של חז"ל הקדושים והטהורים, אשר עיניהם צופיות למרחוק, וידעו מה שכתבו, וכך נהגו גדולי עולם במשך כל הדורות, ועל אחת כמה וכמה בדור יתום זה שיש להזדרז בעניינים אלו של קדושה, ויפה שעה אחת קודם וכו"ל.

הודה ולא בוש שכמה תורה יכל ללמוד בקדושה ובטהרה

וביודעי ומכירי ממש, בבחור חשוב השוקד ומתמיד בתורה בישיבה מסוימת בבני ברק, שגם שם לא מאפשרים לבחורים להתחתן מוקדם, והוא כהרבה בחורים ממושמע לראש ישיבתו ולא התחתן מוקדם. ועתה ברוך השם התחתן, ונפגשתי עמו כמה חודשים לאחר החתונה, והודה ולא בוש שחבל שלא התחתן מוקדם, כי כמה תורה יכל ללמוד יותר בקדושה ובטהרה, וחבל על אותן שנים שלא זכה עדיין לישא אשה. וכתשובת המשקל, מיעץ הוא עתה לאחרים להתחתן מוקדם, ואשריו ש'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד'.

ומעשה בבחור ישיבה בן 22 שסיפר לי שהוא רוצה להתחתן, ובעונות הוא חוטא ונכשל, וכשאמרתי לו אז תתחתן כבר, הוא אומר אבל אני נחשב מהבחורים החשובים שבישיבה, ואם אני לא

הפכמות הרב דוד שלום נקי שליט"א

אשמע לקול ראש הישיבה ילמדו ממני אחרים... אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה, לחטוא נגד רצון השם בעוונות החמורים ביותר, אין לו בעיה, העיקר שלא לעשות נגד דעת ראש הישיבה. אין ספק שאין זה נובע ממורא רבך כמורא שמים, כי כשאין מורא שמים ונכשלים בחטאים, מה שייך מורא רבך, הלא כל המושג של מורא רבך נובע מכח היראת שמים, כמו שדרשו חז"ל (פסחים כב ע"ב) על הפסוק (דברים י כ): אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא, לרבות תלמידי חכמים. והדברים פשוטים וברורים לכל בר דעת ומודה על האמת.

רבים שואלים, אם כל כך חשוב להתחתן מוקדם, ומרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל היה מדבר רבות בחשיבות הדבר, אם כן למה מרן בעצמו התחתן רק בגיל 24? שאלה זו נשאל בה מרן בעצמו, והשיב: "לא רצו להתחתן אתי, כי הייתי עני". ואני הקטן שמעתי ממרן שבהיותם בחורים היו מגלחים זקנם, מחמת שהבחורות לא היו רוצות להתחתן עם בחור ישיבה, כי היו בחורי הישיבות עניים, וגם לא היתה מודעות למעלתם של לומדי התורה, לכן היו משתדלים להראות טוב, כדי שיתחתנו איתם. ופעם כשהציעו לאיש נכבד שאולי ישדך את בתו למרן זצוק"ל, אמר הלה: "וכי מה בתי תאכל ארוחת צהרים, לחם ועגבניה?"

כל כך הפליגו חז"ל בתלמוד, בזוהר ובמדרשים, במגרעת איחור הנישואין, עד שאמרו שמי שלא נשא אשה, אינו נקרא "אדם", שנאמר (בראשית ה ב): "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם", כלומר, אחר שהיו זכר ונקבה קראם אדם, אבל קודם לכן לא נקראו אדם, אלא חצי אדם. ועליו דרשו (נדרים מא ע"א) את הפסוק (דברים כח מח): "וְעִבְדְּתָה אֶת אֱיִבֶיךָ... וּבְעֵרִים וּבַחֲסֵר כָּל" - זו אשה, כלומר שכל עוד שלא זכה לישא אשה, הוא נקרא: "חוסר כל", כי כל השרוי בלא אשה, שרוי: בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה, בלא תורה, בלא חכמה, בלא חומה, בלא דירה, בלא שלום, בלא עזר, בלא כפרה, בלא חיים, בלא רצון, בלא עושר, בלא כבוד, ואין השכינה שורה עליו. (אבני זכרון צא ועוד)

ומה שאמרו, "כל השרוי בלא אשה, שרוי בלא חומה", כתב הלבוש כי האשה היא החומה של הבעל, שנאמר (ירמיה לא כא): "נְקֵבָה תְּסֻבָּב גִּבֹּר", דהיינו שמקיפה ומסובבת אותו כחומה להצילו מהרהורים רעים ומפגעים רעים.

כולנו תפילה לבורא עולם שיערה רוח טהרה ממרום על כל אחינו בית ישראל, ובקרב נחזה בהתגשמות הנבואה (ישעיה יא ט): "כִּי מְלֶאכָה הָאֲרֶץ דָּעָה אֶת ה', כְּמִים לֵים מְכֻסִּים", ו"יִשְׁטְטוּ רִבִּים וַתִּרְבֶּה הַדָּעַת" (דניאל יב ד), ונזכה שתחזור העטרה ליושנה כמסורת גדולי וגאוני הדורות, המעניקים חמה בקומתם, המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם. ובני ובנות ישראל יזכו בנעוריהם להקים בתים נאמנים בישראל בקדושה ובטהרה, ביראת שמים טהורה, ברבות הטובה, אמון.

נברך את הרב המחבר הי"ו שיוכה בסייעתא דשמיא להמשיך לעלות מעלה מעלה במעלות התורה וביראת שמים טהורה, ולחבר עוד חיבורים טובים ומועילים לכלל ישראל, והיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ לגאון ולתפארת, ברבות הטובה, גם עד זקנה ושיבה, יפוצו מעיינותיו חוצה, להגדיל תורה ולהאדירה, אמן ואמן.

בברכת התורה ובהערכה והוקרה רבה כיאות לכת"ר

דוד שלום נקי

ע"ש מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל
בשיתוף מורנו הגאון הגדול ר' ברוך שרגא שליט"א
באשון גורל ר' יהודה נסיר שליט"א

בית הוראה אור יוסף

ע"ש מרן החיד"א ומרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל
בנשיאות ראב"ד ירושלים מורנו הגאון הגדול ר' ברוך שרגא שליט"א
ובראשות הרה"ג ר' יהודה נסיר שליט"א מח"ס דבר ה', מנחת יין, שו"י טהרה ואור משה

בע"ה יום א', ט"ז אייר התשפ"ג

מכתב ברכה

הביא לפני ידידי וחביבי, ליש ולביא, חכם עדיף מנביא, השוקד על דלתות תורתנו הקדושה בקדושה ובטהרה, ומלבשתו ענוה ויראת שמיים טהורה, מזכה הרבים כטל וכרביבים הרב ר' אלמוג טללקר שליט"א עורך עלון **"עטרה ליושנה"**, את מחברתו אשר חיבר הכי קרא שמו קונטרס **"עולם השידוכים"** ובו התווה קו ודרך לאותם אשר הגיעו לפרקם וצריכים להינשא. וכבר נודע מה שאמרו חז"ל שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב' ע"א), ומתוך ניסיונו לאחוז בדרכו של אברהם אבינו במדת החסד יחד עם רעייתו לשרך בין הנצרכים לכך, ראו שאחד מן הקשיים המרכזיים הוא עצם הבלבול הרב הנוצר בזמן זה אצל המשודכים מחמת חוסר ידע איך לנהוג ובאיזה צורה, מה נכון ומה אינו וכו' וכו', ומחמת כן אף נכנס פחד בלב המשודכים ומשתק אותם מלנהוג בשום שכל והגיון.

ואשר על כן אזור כגבר חלציו ונטל על שכמו ללקט מדברי הש"ס והמדרשים וספרי הנהגה ומפרשים, את דברי רבותינו בעניין הדרך הנכונה והסלולה וההנהגה הנכונה בכל תקופה זו, וביאר באר היטב את דבריהם, והוסיף איהו מדילה מתוך הנסיון, וכל זאת כדי להאיר עיני המשודכים ולתת להם מקל עזר, כדי שזמן זה יעבור עליהם בע"ה בנקל מתוך השקפה והנהגה נכונה, מהחל ועד גמירא בס"ד.

וראיתי דבריו ישרים ונכונים ובפרט מה שכתב לעורר בכמה דרכים ואופנים על הצורך בדעת תורה צמודה ונגישה, ברורה ואמיתית ע"י רב מוסמך מורה הוראה וכו'. ובאמת רב הוא הבלבול מחמת הדעות השונות ששומע המשודך מחבריו וידידיו, ואף ממיני 'זורטים' שאינם מתאימים לו או לנקודה זו שהוא נמצא בה וכו' וכו', וללא התייעצות צמודה עם רב ת"ח אמיתי לא זו בלבד שימשיך לגשש כעיוור באפילה אלא יתכן שיעמיק בה עוד יותר.

רחוב תרשיש 11 ק. גת. מזכירות: 054-841-1114 דוא"ל: ory0548460001@gmail.com. עמותה
רשומה "אור יוסף – חיים למשה" מס' 580-640-563.

לתרומות: בנק פאג"י (בנק 52) סניף 173 מס' ח"ן: 409-029785

גם מה שהביא על אותו אחד שפרסם עצמו ל'מבין גדול' בפרט בעניינים אלו, וקבע לו "הנהגה" עקומה להדריך בה את הבאים אליו (מחוסר ידע) שחובה על כל איש ואיש להכין ארוחת בוקר לאשתו דבר יום ביומו, ולא הסתפק בזה, אלא היה מלבה אש, בין איש לאשתו בשואלו את הבעל אם נוהג כן ליד רעייתו, ה"י. טוב עשה כבדו שהתריע על הנהגה נפסדת זו. וכבר נודעו דברי מו"ר הגאון האדיר חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל (שזיכני הי"ת להימנות על תלמידיו תלמידיו הגדולים), שאף שחובתו של כל אדם לעזור לאשתו ואדרבה עיקר החסד הוא זה, ובזה נמרד אדם, מכל מקום לא יעזור בדבר אחד דבר קבע, למשל, לא יתלה כביסה יום אחר יום, אלא יום אחד יעזור בתליית כביסה, ולמחרת ישטוף כלים וכן הלאה. והטעם לזה, כי אחר שיעשה אדם בבית דבר אחד יום אחר יום הרי זה הופך ממילא לעבודה שלו בבית, ואז האשה חושבת "טוב זה שלך, אבל כמה אתה עוזר לי?". ועוד כהנה וכהנה רבות יש ללמוד בעניינים אלו. והעיקר להיצמד לת"ח אמיתי כנ"ל וכן שהחתן והכלה ילכו לפני נישואיהם להדרכת חתנים וכלות מפי מדריך ומדריכה מוסמכים ע"י גדולים, ושמן הולך לפנייהם כיודעים את עבודתם היטב. והן לחכם ויחכם עוד.

ובוודאי שלא הגעתי למדה זו להיות מן המסכימים על החיבורים, אבל לא נצרכה אלא לברכה ואשר על כן לפעלא טבא אמינא יישר, ותומכהו יהיה מאושר, הי"ת יעזרהו על דבר כבוד שמו להמשיך בפעולותיו הבורכים להגדיל תורה ולהאדירה בשובה ונחת, אמן.

יהודה נסיר ס"ט

שיורי טהרה, דבר ה' ועוד

בית ההוראה אור יוסף

תוכן ענינים

מבוא..... **כא**

כב..... צריך להתכונן וללמוד כדי לבחור בדרך הנכונה

תפילה על הזיווג..... **כד**

כד..... כיצד מתפללים

"כל אשר יורוך מוריד"..... **כז**

כז..... לא להתייעץ עם חברים או חברות

כח..... הרבנים שכדאי לגשת אליהם

כט..... זהירות מרבנים שכדאי שלא לגשת אליהם

ל..... שאלות מצויות

לב..... לגשת ל"רבנים" לבדוק שמות

לג..... חכמי הקבלה

הצעת השידוך..... **לה**

לה..... "קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף"

לו..... זיווגו של אדם

לז..... תפקיד השדכנים

לז..... הזהרו משקר

לז..... שהשדכן לא אמור להלחיץ את המשודכים

לח..... לא להילחץ

לח..... שתי הצעות שידוך - למי יש לפנות ראשון

בירורים..... **לט**

לט..... בירור אצל השדכנים

מ	הנושאים החשובים לבירור
מא	קושי הבירורים
מב	מציאת מכרים משותפים
מג	שאלות פתוחות
מג	שאלות כן ולא
מד	בירור אצל "אוהביו"
מד	סיכום

בררנות ודרישות מיותרות

מו	הקדמה לסוגיית הממון בשידוכים
מז	העמדת שידוך על ממון
מט	משפחת עניים
נ	האם יש סיבה להוריד כשארין להורי הכלה נדוניה גדולה?
נא	מעמד ולחץ חברתי
נב	מוסדות מגזריים
נב	יופי ומראה
נג	תמונה בשידוכים
נד	סגנון שונה
נה	עדות שונות
נה	מחפשים מציאה
נו	הורים מתערבים

הצעות שונות

נט	גילאים
ס	גרושים
ס	שידוך עם משפחה שאחד ירד מהדרך או שניים
ס	גר צדק
ס	בת של מומר לעבודת כוכבים
סא	בעלי תשובה
סא	בת כהן לישראל
סא	שני אחים לשתי אחיות

עקרונות מנחים לפגישות..... סב

- סב..... העקרונות שצריך לדעת לפני שנפגשים
 סב..... איך בודקים בפגישות יראת שמים ותכונות אופי?
 סד..... אופן השיחה
 סד..... כמות הפגישות
 סד..... מראה חיצוני

פגישות..... סו

- סו..... הכנת נושאי השיחה לפני הפגישות
 סז..... לבוש נאה בפגישות
 סח..... מקום הפגישות
 סח..... אחריות ההורים זמן ומקום הפגישות
 סט..... ראיית המשודכת
 ע..... כמה פגישות לעשות?
 ע..... פגישה ראשונה
 עא..... לא מרגישים משיכה
 עא..... שלא להפסיק פגישה באמצע
 עב..... פגישה שניה
 עה..... פגישה שלישית
 עה..... ספיקות
 עה..... לחץ משפחתי
 עו..... הלב לא נותן להמשיך
 עו..... גילו בפגישות שהצד השני אינו עומד בעקרונות החשובים לו
 עז..... בדיקת דור ישרים
 עז..... ביטול שידוך
 עח..... וורט סעודת שידוכין

בין האירוסין לחתונה..... פ

- פ..... הגדרת הקשר שבין האירוסין לחתונה
 פא..... שיחות בטלפון ובהודעות
 פא..... מתנות למשודכת
 פא..... אכילה במסעדה

מעכבים את עצמם..... פג

- פג..... בחורים או בחורות שאינם משתדלים
 פד..... גילאים מבוגרים מגיעים לרוב משום בררנות יתר
 פה..... מה הבעיה להתעכב
 פח..... נחשון בן עמינדב
 פט..... משודכים שאינם יוצאים מכיוון שעברו משהו
 פט..... משודכים מיואשים

שער ההלכה..... צב

- צב..... חיוב הנישואין וגיל הנישואין
 צג..... ייפוי הגוף
 צג..... ההורים בשידוכין
 צד..... צוואת רבי יהודה החסיד
 צה..... מידע על החתן או הכלה
 צו..... אחים ואחיות בשידוכים מי קודם?
 צז..... לגשת לרבנים לבדוק שמות
 צז..... יחוד בשידוכים
 צח..... וורט (סעודת שידוכין)
 צח..... זמן החתונה
 צח..... אירוח החתן או הכלה בשבת
 צח..... ביטול שידוך
 צט..... מסיבת ליל הטבילה
 צט..... טקס/מסיבת - חינה

פאה נכרית..... קא

- קא..... תפוס ראש

סגולות למציאת זיווג..... קט

- קיא..... תפילה לזיווג ע"פ השל"ה הקדוש וחופת חתנים:

מבוא

ימי הנעורים הולכים וחולפים, כשיחד עם עזיבתם מגיע פרק חדש בחיים, הלא הם ימי השידוכים. במהלכם נפגשים בני זוג מעולמות שונים, סגנונות שונים, כשכל חפצם ותכליתם הוא, לבנות בית מקדש שתהא שורה בו השכינה, בית שמושתת על פי יסודות התורה, בית של קדושה וטהרה.

מסע מרתק זה למציאת החצי השני, כרוך בלא מעט מאמצים, פניות לשדכנים, ברורי פרטים, שאלות והתייעצויות. אכן אין מי שימלט מהלבטים הרבים, ישנם כאלו אמיתיים ונכונים, אך חלק מהם דמיוניים ומושתתים על שיקולים פסולים.

מה צריך לבדוק בצד השני? מה בודקים בבירורים המוקדמים ומה בפגישה עצמה? על מה לפסול ולהוריד שידוך? כיצד להתנהג בפגישות? כיצד נחליט אם אכן ישנה התאמה לחיי נישואין? וכמובן, עם מי להתייעץ בנוגע לכל שאלה שמתעוררת???

אלו מקצת מן השאלות שצצות להן בתקופה זו. במקרים רבים, אחד מן הצדדים מעוניין לשלול את ההצעה, בשל העובדה כי הוא, למד במסגרת הנחשבת ברמה גבוהה יותר מהצד השני. כך גם ישנם מקרים, שבהם הבחור חושב שהוא צריך ואף ראוי לו, לדרוש סכום כסף מהורי הכלה בכדי שיתרצה לשידוך.

כהנה לצערנו, לא חסרות עוד המון סיבות שאינן מוצדקות, שבגללן מורידים או שפוסלים את השידוך על הסף. על כך ראוי להביא את מה שמורגל בפיו של מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, במענה לבחורים רבים שביקשו את עצתו לאחר תקופת שידוכים ארוכה שלא נשאה פרי, ותשובתו הינה חד משמעית, שבשל הדרישות המוגזמות, השידוך שלהם כבר התחתן.

צריך להתכונן וללמוד כדי לבחור בדרך הנכונה

על הצורך בלימוד תכונות המידות בהם משתמש האדם בניהול חייו, המשיל ב'ארחות צדיקים' את המשל הבא (בהקדמה):

יש מדה שצריך להשתמש בה ברוב המקומות, ויש מדה שצריך להשתמש בה מעט.

ויש דומה לעושה תבשיל, וצריך ירק ובשר ומים ומלח ופלפל, וכל אלו המינים צריך ליקח מכל אחד כשיעור, מזה מעט ומזה הרבה. אם ימעט הבשר - יהיה רזה, ואם ירבה מלח - לא יהיה נאכל מחמת מלחו. וכן כולם, אם ימעט במה שצריך הרבה וירבה במה שצריך מעט - יהא המאכל מקולקל. אבל הבקי, אשר יקח מכל אחד משקל הראוי, אז יהא המאכל ערב ומתוק לאוכליו.

וכענין הזה במידות, יש מידות שצריך ליקח מהן מרובה, כגון הענוה והבושת ודומיהן, ויש מידות שצריך ליקח מהן מעט, כגון הגאווה והעזות והאכזריות. לכן בהיות האדם שוקל בפלס המאזניים ליקח מכל מידה שיעורה, לא יפחות ולא יוסיף, בזה יגיע לתכלית הטובה וכו'.

לכן שמע מוסר וקח כלי אומנותך בידך לתקן מידותיך. הלוא תראה, מי שיש לו הרבה מיני מטבעות, קטנות וגדולות, ואינו יודע ערכם ושוויים, לא ידע מה לקנות בכל אחת, עד שידע ערך של כל מטבע. וגם צריך לידע איזה מטבע פסל המלך וגזר עליה שלא להוציאה. ואחר שישקול כל מטבע ומטבע ויערכה, אז ידע ליקח בכל אחת צרכיו בערך שווה, ובמטבע שגזר המלך שלא להוציאה יזהר שלא יוציאה אלא בענין שלא ייקנס. נמצא, שזה האיש מגיע בכל מטבע ומטבע לטובה ולשמחה. אבל הטיפש, אשר לא ישקול ולא יערוך, ויוציא מה שפסל המלך, אין ספק שיגיע זה להיזק גדול.

ואתה, בני, קח המשל הזה הנמשל על רוב מידות שבך, גדולות וקטנות, ותשקול כל מידה ומידה בפלס חכמתך, עד שתדע ערך כל מידה ומידה, ותדע המידות אשר פסל המלך הגדול להיזהר בהם, שלא יראו בך ולא יימצאו בך, אלא במקום שלא תקבל היזק ועונש, ובזה תגיע אל השלימות ותהיה אומן וכלי אומנותך בידך.

כשם שאמורים דברי ה'ארחות צדיקים' בנוגע לתכונת המידות, כך נכונים הם בנוגע לסוגיית השידוכים אשר על האדם ללמוד את תכונת הטענות והשיקולים, מהו עיקרון מהותי ומה אינו אלא הבל ושווא נתעה. היכן ראוי לעמוד על דעתו ומחשבותיו, והיכן אפשר וכדאי להתפשר ולוותר. מי שמערכת השיקולים אינה ברורה לו, לבטח ילך במחשכים תוך ריבוי לבטים. יתכן ובשל כך זיווגו הראוי לו יאבד ממנו, ואף הוא ח"ו יינשא לבן או בת הזוג שאינה מיועדת לו. פשוט הוא הדבר, שבמעט ענווה ומטרה ראויה, בלימוד מקדים ועצה נכונה - יצליח ה' דרכו ויראה ברכה.

אינני תלמיד חכם ולא יועץ מוסמך, אדרבה עפר ואפר אנכי, ובכל אופן אזרתי אומץ לכתוב קונטרס זה, שעיקרו בליקוט עצות והנהגות מרבתינו ענקי הדעת.

למה עלה במחשבתי להוציא קונטרס זה?

משום שהרבה פעמים, ניסינו אני ורעייתי שתחי' לשדך בין בני זוג, והם ביטלו מיד את ההצעה בטענות מטענות שונות: **א.** הבחור לומד בישיבה ספרדית, והיא ספרדייה שלומדת בסמינר אשכנזי - ולהיפך. **ב.** דרישת ממון מוגזמת. **ג.** בקשות מיותרות. **ד.** היא רוצה כיסוי ראש, והוא רוצה פאה - ולהיפך. **ה.** מריבות על מסיבת חתונה. **ו.** דרישות יופי. **ז.** מעמד גבוה מול מעמד נמוך.

על כן ראיתי להוציא קונטרס זה, שישמש כתמרור הכוונה והנגשת קווים כלליים של עצה ישרה, שיבררו להם הבחור והבחורה בעמדם בצומת מכריעה זו בחייהם.

בתוך זאת אקווה לסייע לאלו שהגיעו לפרקם, למצוא את זיווגם בנקל, זאת תוך ליבונן ובירורן של הדרישות - אילו מהן נכונות ואילו מהן אינן צריכות, וכאמור הכל בדרך המסורה ובהשקפה ברורה.

תפילה על הזיווג

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (בראשית כה, כא)

מפסוק זה לימדונו חז"ל את כוחה של התפילה (יבמות סד, א): "למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר? מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקדוש ברוך הוא ממידת רגזנות למידת רחמנות".

בכחה של התפילה להועיל בכל תחום שהוא, חכמה, תשובה, פרנסה וכו', ואף לשם השגת זיווגו של האדם נחוצה היא התפילה, זאת על אף מאמר חז"ל (סוטה ב, א) הנודע כי: "ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני" - וננסה לברר מדוע באמת יש להתפלל על דבר שלכאורה כבר נגזר עלינו שיהיה, כמו כן נעמוד על תוכן התפילה הראוי על הזיווג.

כיצד מתפללים

מהגמרא הבאה (מועד קטן יח, ב) ניתן ללמוד שיעור חשוב בהלכות תפילה וסדרה בכלל, ובנוגע לתפילה על הזיווג בפרט:

אמר שמואל: מותר לארס אשה בחולו של מועד שמא יקדימו אחר וכו'.

ומי אמר שמואל שמא יקדימו אחר? והאמר רב יהודה אמר שמואל: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני.

אלא שמא יקדימו אחר ברחמים. כי הא דרבא שמעיה להווא גברא דבעי רחמי ואמר: תזדמן לי פלגיתא. אמר ליה: לא תיבעי רחמי הכי.

אי חזיא לך - לא אזלא מינך, ואי לא - כפרת בה. בתר הכי שמעיה
דקאמר: או איהו לימות מקמה או איהי תמות מקמיה. אמר ליה: לאו
אמינא לך לא תיבעי עלה דמילתא?

ישנם בחורים ובחורות, אשר בטוחים כי באם ישלימו שידוך פלוני, אזי לבטח
יגיעו למחוז אושרם לעדי עד. מחשבות אלו יתכנו בשל חפצם העז להשתדך עם
משפחה חשובה ומכובדת כלשהי, מבחינה תורנית, מעמדית או כלכלית וכן ע"ז
הדרך. במקרים אחרים הדבר יתכן משום שבימי נעוריהם או בעברם, הכירו את
בן או בת הזוג שעומדים בטוחים שעליהם להינשא.

כעת את כל השתדלותם, מבטחם ותפילתם, שמים באותו שידוך מיוחל
מבחינתם - וכאן טעותם הגדולה, כפי שלמדנו רבא בגמרא הנ"ל, שכעת נבוא
אל ביאורה ולימוד ליקחה.

בגמרא הובא מעשה ברבא, ששמע אדם שהתפלל על אישה מסוימת שתהיה
אשתו. אמר לו רבא: כי כך לא מבקשים, וזאת משום שני צדדים. הצד הראשון
הוא, שאם היא הזיווג שלך אזי היא תהיה שלך, כי מה' אישה לאיש, כנלמד
בהמשך הגמרא שם. והצד השני הוא, מכיוון שאם אישה זו אינה שייכת לך, אזי
תבוא לכפור בה, היינו שתתחרט על שנשאת אותה לאשתך (ע"פ גירסה אחת בגמרא
מכ"י, הובא בר"ן בפירוש ראשון).

אכן אותו האיש המשיך להתפלל בדרך הזו, ובסוף "זכה" שתינשא לו, ומה קרה
אח"כ? מסופר לנו בגמרא, שרבא שמע אותו מבקש: או שהוא ימות לפניה, או
שהיא תמות לפניו - משום שכעת הוא רק סובל ממנה, זאת כפי שאמר לו רבא,
שאם היא איננה שייכת לו, הוא עתיד להתחרט על נישואין אלו.

אם כן, כיצד עלינו להתפלל על הזיווג?

בתפילתנו לה' עלינו לבקש: שיזמין לי את הזיווג משורש נשמותי הראוי לי,
ושלא אעמוד בספק או התלבטות לגביו, ושח"ו לא תהיה לי טעות בהכרעה
ואפספס ע"י כך את הזיווג המיועד לי (נוסח תפילה מלא מהשל"ה הקדוש הובא בסוף
הקונטרס).

מקור נוסף לנקודת מבט זו, ניתן למצוא בדברי החזון איש במהות מידת הבטחון, כשמדבריו ניתן ללמוד כלל גדול לחיי האדם המאמין והבוטח בה' ובפרט תקופה הרת גורל זו ('חזון איש אמונה ובטחון', תחילת פרק ב):

טעות נזשנה נתאזרחה בלב רבים במושג בטחון. שם הבטחון המשמש למדה מהוללה ועיקרית בפי החסידים, נסתובבה במושג חובה להאמין - בכל מקרה שפוגש האדם והעמידתו לקראת עתיד בלתי מוכרע ושני דרכים בעתיד, אחת טובה ולא שניה - כי בטח יהיה הטוב, ואם מסתפק וחושש על היפוך הטוב הוא מחוסר בטחון. ואין הוראה זו בבטחון נכונה, שכל שלא נתברר בנבואה גורל העתיד אין העתיד מוכרע, כי מי יודע משפטי ד' וגמולותיו ית'. **אבל ענין הבטחון הוא האמון שאין מקרה בעולם, וכל הנעשה תחת השמש הכל בהכרזה מאתו ית'...**

עכ"פ לענייננו נלמד, כי לא כל שהאדם חושב אותו לטוב עבורו, אכן זוהי תוכניתו של הקב"ה בשבילו, ועל כן ראוי יותר בתפילתו לבקש על זיווגו כפי שהבאנו לעיל ולא על שידוך מסויים דווקא.

"כל אשר יורוך מוריד"

"כי יפלא ממך דבר... וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוך בך. ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם" (דברים יז, ח)

דבר חשוב שיש לקבעו כחוק בל יעבור הוא, כי את השאלות הרבות אותן יש לברר במהלך תקופה זו, אין לברר אלא אצל האיש אשר דעתו דעת תורה ולו נסיון מוכח כמי שדעתו מעורבת עם הבריות.

תקופת השידוכים הינה צומת אשר במהלכה מקננים ספיקות רבים בליבנו, ועלינו לנצח על הכל ולקבל את ההחלטות הנכונות. על כן חשוב כי אנו בתוכנו נשמור על איזון נכון של שיקולים ורגשות כלפי כל הצעה ושידוך העומד על הפרק.

כאשר אנו פונים למורה הוראה אשר דעת תורה לו, הוא מסייע לנו לכוון את תחושותינו בנוגע לכל שאלה וספק שמתעורר, מנסיונו הוא מנתב אותנו לבידור יסודי - אם החששות הקיימים בנו כעת נכונים, או שמא יחלפו ברבות הימים והידוק הקשר.

אף אנו מצידנו, כאשר נפשוט בפניו את הספק, נוסיף להתבונן בתוכנו אנו, האם החשש הינו אמיתי ומהותי בנוגע ליכולתנו לבנות בית נאמן עם הבחור או הבחורה המדוברים, או שמא החששות נובעים ממה שיגידו החברים וכדו', כשבדרך כלל דבר זה מאפיין שיקולים חיצוניים שעדיף להזניחם.

לא להתייעץ עם חברים או חברות

אחת הטעויות החמורות ביותר בנושא זה היא, להתייעץ עם החברים האם לגשת לשידוך מסוים או לדחותו בשל שיקול כלשהו. אף במהלך הפגישות רצוי

שלא לשתף יותר מדי פרטים מהפגישות, בסופו של דבר יתכן והבחור או הבחורה עמם אנו נפגשים יהיו בן הזוג העתידי שלנו, וכמובן שלא נרצה, ויותר מזה לא נכון - לספר לאחרים על חולשותיו של בן זוגנו.

כעת נעמוד על החסרונות שישנם בהתייעצות עם החברים או החברות בנוגע לשידוך זה או אחר:

החבר, כמובן אינו בעל נסיון בתחום, וכמו כן ידוע כי דעת בעלי בתים הפוכה מדעת תורה, יתכן ואת הצד שראוי להרחיק - יקרב, ואת הצד שראוי לקרב - הוא ירחיק. למעשה, גם אם החבר יצדק בדבריו, באם הוא יחלוק עלינו, יתכן ולא נתייחס לדבריו כמחייבים ונכונים, על כן נצדיק בפניו את דעתנו, כך בחינם נתבצר במחשבתנו הראשונה שאינה בהכרח נכונה.

מה גם שישנם חברים כאלו שמטבעם יסכימו עם כל מה שנומר להם, או שיפחדו לחלוק עלינו מפאת גודל ההשלכות של דבריהם ברגע זה, כך שבכל אופן לא נצא נשכרים מ"התייעצות" זו.

הרבנים שכדאי לגשת אליהם

"כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא" (מלאכי ב, ז) - אם דומה הרב למלאך ה' - יבקשו תורה מפיו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיו". (מועד קטן יז, א)

חז"ל, בדבריהם החדים כתער, ציירו לנו את דמותו ותוארו של האדם שאיתו נוכל להתייעץ בנושאים רגישים אלו - הנוגעים לבניין הבית ההולך בדרך ה' ותורתו - שיהיה הרב דומה למלאך.

בהגיע כל אחד ואחת להתייעץ עם מי שבעיניו הוא מלאך ה' צבאות - לבטח ישיג את דעת ה' והתורה באשר לשאלתו, וכמובן ששאר החסרונות אותם מנינו לעיל, יסורו בהתייעצות שכזו.

הבחור יוכל להיוועץ בראש הישיבה ממנו למד, במשיג או בר"מ שעימו היה בקשר קרוב ואישי. במקביל הבחורה תוכל להיעזר ברבנית או מורה מהסמינר, ביועצת החינוכית וכדו'.

ניתן לפנות גם לרב העיר, רב הקהילה, ראש כולל שמכיר את המשפחה, או אברך שיש לכם היכרות עמו ואשר אתם סומכים עליו כבעל נסיון וחכמה לסייע בנושאים אלו.

חשוב לציין, כי גם כאשר נראה שהכל ברור לנו, תמיד טוב לשמוע דעת חכם ובעל השקפה על הגישה שיש לנקוט בקבלת ההחלטות והחיפושים אחר זיווגו של האדם, לעיתים בכחם לראות מה שאיננו מודעים אליו, ואף אם יסכימו עימנו - וודאי שברכת רב יכולה רק להועיל להצלחה.

זהירות מרבנים שכדאי שלא לגשת אליהם

באם יבא מי ויטען כי אין לו רב, וכיצד יוכל לקבוע במי להיוועץ בשאלות הרות גורל אלו שהתחדשו בפניו. נחזור ונמליץ על דברי הגמרא הנ"ל: "אם דומה הרב למלאך ה' צבקות - יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיהו". ילך, אל יבוש ויתאמץ להתקרב אל מי מרבני ישיבתו אשר ירא שמים הוא בעיניו ושאת עצותיו יקבל בהבנה, כן הם הדברים בנוגע לבחורה בנוגע למורותיה ורבניות הסמינר או המוסד בו היא לומדת.

לצערנו הרב, ישנם הרבה אנשים שהתואר "רב" או "רבנית", לא דבק בהם בשל חכמתם הרבה בעומקה של תורה, או בזכות מעלתם הרוחנית אותה עמלו להשיג בהתמדת ימים ושנים, אלא שהם אלו שהוסיפו לעצמם את התואר "רב" או "רבנית" - אולי בשל כמה ידיעות ודעות מרשימות, אולי בשל כושר דיבור מיוחד וסוחף וכדו'.

שמענו על מקרים לא מעטים בהם אותו "רב" או "צדיק" הטעה את מבקשי עצתו, הוא הדריכם בדרך לא נכונה, או שלכל הפחות אינה נכונה להם. יתכן ואנשים אלו עטופים בהרבה הערצה ציבורית - לא כל כך ברור איך, ואיך הגיעו להתיעץ עימם.

דוגמא פעוטה לחוסר תבונה של "רב" ו"יועץ", נוכל למצוא במעשה ששמעתי מבחור שהלך לרב מסוים מבלי לבדוק אחריו (לא שחסרו לו רבנים ללמוד מהם), הלה הינו יועץ ומדריך לשידוכים, לחתנים ולשלום בית... מיועדנו למד אצלו הדרכת חתנים...

סיפר לי הבחור כי אותו רב אמר באחת הפגישות שלהם: **"הבעל צריך להכין לאשתו ארוחת בוקר כל יום"** - טוב, שמעתי. המשיך הבחור וסיפר בשם המדריך: **"כשאני רואה זוג שהולכים יחד בחוץ, אני פונה ניגש אליהם ושואל את הבעל: הכנת לאשתך ארוחת בוקר? בדרך כלל חתנים שרואים אותי ברחוב עוברים לצד השני של הכביש"** - כאן כבר אמרתי לבחור שיעצור ולא יוסיף לספר לי עוד.

לא אמרנו שאסור להכין לאשה ארוחת בוקר כל יום.

אלא כשאנו מדריכים חתנים, אנו יכולים להנחות באופן כללי כי **"צריך לעזור לאישה", "תבין את הקשיים שעמם היא מתמודדת ותקל מעליה כפי יכולתך"** - איננו רשאים לקבוע עובדה סתמית: תגהץ, תכין ארוחות, תקרצץ, תנקה תאפה וכו'. מהדרכה שכזו עלול להיווצר הרושם, שאם אינך עושה כן אזי אתה לא מכבד ומעריך את אשתך - זה לא נכון להדריך כך.

כל אדם והעזרה שלו, כל אחד ויכולותיו, כשרונותיו וכחותיו. וכמובן, כל אדם יבחן את הצורך של אשתו, כי יש מי שתעדיף עזרה בנקיון הבית וחלילה שלא יתערבו לה במטבח ולהיפך, יש מי שתעדיף עזרה עם הילדים וכו', הרעיון הוא שאי אפשר לקבוע קווים פרטיים ואליהם לכוון את כולם.

מה גם שלגשת לבני זוג ברחוב, ולשאול את הבעל מול אשתו אם הכין לה ארוחת בוקר?! זה מעיד על חוסר דרך ארץ בסיסי, אולי זה אדם שרוצה ללבות אש ביניהם. יתכן ובכוונתו לעורר מריבה בכדי שיבואו אליו אח"כ להשכין שלום בביתם - כמה טיפש אפשר להיות, ומדוגמא פעוטה זו נלמד על הכלל כולו, כי האיש ממנו נבקש עצה והכוונה צריך להיות איש בעל דעת תורה ויראה ונסיון מוכח כמי שדעתו מעורבת עם הבריות.

שאלות מצויות

לקראת סיומו של חלק זה נעלה כמה שאלות שעלולות לצוץ תוך כדי תנועה, וכמה שאף כדאי להיערך אליהן מבעוד מועד:

א. הציעו לי בחורה שאין לה כסף - לגשת או לפנות לשידוך אחר?

ב. עדות מסוימות, להסביר את הסיבה למה אינך רוצה בעדה כזו או אחרת. בכדי לדעת מה הסיבה שאנו לא רוצים - אם משום גאווה או שהיא סיבה מוצדקת.

ג. הציעו הצעה ממקום 'שאינו נחשב' (ישיבה או סמינר ברמה נמוכה) - לגשת או לפנות לשידוך אחר?

ד. הציעו לנו בעל תשובה, גר, בת כופר, משפחה שחציה ירדו מהדרך?

ה. הציעו לנו הצעה שהגיל של המשודכ/ת יותר גדול, עד איזה גיל אפשר להתפשר, ומאיזה גיל עדיף לבטל. ואם הציעו הצעה טובה, והגיל במקצת גדול עד איזה גיל אפשר להתפשר, ומאיזה לא?

ו. הציעו לנו הצעה שאינה תואמת לקו במשפחה?

ז. הציעו לנו גרוש או גרושה - אם לפנות או לא?

על כל אלו ועוד, כדאי להתייעץ עם בר סמכא כאמור, שיסייע בעדנו לנווט את דעתנו וצעדינו על נכון. כך גם רצוי לעשות זאת מבעוד מועד, לברר את דרישותיו ובקשותינו באשר לשידוך אותו אנו נחפש.

למרבה הצער, ישנם בחורים ובחורות רבים שאינם מתייעצים בנוגע לכך ומנסים להתקדם ולפתור את הספקות שנוצרו לבדם, בין אם זה בבירורים או במהלך הפגישות יעצמן. כך גם מסתפקים בהתייעצות של חבר או הורה שאינם בקיאים בתחום ואינם יודעים בוודאות כיצד עליהם לפעול בעניין.

כתוצאה מכך, קורה שנסוגים מהצעה כלשהי ללא כל סיבה מוצדקת, או שממשיכים בשידוך שאינו נכון להם. על ידי כך עלולים הם להיקלע לחופה עם מי שאינו משורש נשמתם, ועם מי שאינו מתאים להם במבחן הזמן - וכפי שלמדנו מרבה בגמרא (מועד קטן, יח, ב) - סופם לכפור בנישואין אלו.

על כן, בבחינת "סוף מעשה במחשבה תחילה", ובכדי שנזכה ש"ישיש עליך אלוֹקִיךָ כמשוש חתן על כלה" בהתקיים בנו "בואי בשלום עטרת בעלה, גם בשמחה ובצהלה... בואי כלה בואי כלה" - נזכור להתייעץ עם תלמיד חכם בר סמכא, בעזרתו "קומי צאי מתוך ההפיכה... והוא יחמול עליך חמלה".

לגשת ל"רבנים" לבדוק שמות

תופעה נוספת שראוי לשלול את עצם קיומה, היא ההליכה ל"רבנים", "צדיקים" ו"באבות" למיניהם לבדוק האם בני הזוג מתאימים להינשא על פי שמותיהם. שלא רק ש"בדיקה" כזו בפני עצמה עלולה להחשב לעוון, וודאי שאיננה מדרך התורה (וכפי שנפרט במקורות בשער ההלכה עמוד ???), אלא שיתכנו קלקולים רבים שיגרמו על ידי כך.

ומעשה שהיה בעיר נתיבות בבחורה שכבר מצאה את השידוך שלה, ולאחר שבפגישות מצאו התאמה לבניית בית יהודי משותף והיה חיבור טוב ביניהם, הלכה אותה בחורה ל"בבא" ושאלה אותו האם ישנה התאמה גם על פי השמות? ענה לה ה"בבא": "שעל פי השמות אינכם מתאימים ויש לבטל את השידוך מיד". אותה בחורה הלכה בבכי נורא וסיפרה לחתנה המיועד, ובכך נפרדו דרכיהם לשלום...

בעקבות זאת, הבחורה שקעה למשבר עמוק, ללא תפילות, ללא קיום מצוות, אף לעבודתה חדלה מללכת. יען כי "רבות מחשבות בלב איש" - המחשבות על הבחור ועל הבית היהודי המשותף שהיו מקימים ביחד, לא הרפו ממנה. מכל בחינה שהיא הבחורה שקעה לחופשה "עד דלא ידע", ובמשך חודש תמים החיוך סר מעל פניה והדיכאון כבש את כל מחשבותיה.

על זאת יאמר רשע מרושע, בגללו היא עברה הרבה עבירות ושקעה לקשיים מחרידים. כמוה, מן הסתם גם הבחור עבר תופה לא קלה - ואותו "בבא" ייתן את הדין על כל זאת.

אילולי הוא, שניהם היו מקבלים על עצמם קבלות טובות, הרהורי תשובה היו מנצנצים בהם לקראת הנישואין ומשימת הקמת הבית היהודי היתה נפרסת בפניהם. את כל זאת הפסיד להם אותו רשע חסר אחריות ודעת תורה, את כל זאת עשה בשם התואר שבחר לעצמו "בבא".

אדם לא יכול לעטות את גלימת הקבלה, אם עיקרים ביהדות ובהלכה חסרו ממנו.

זה מה שעלול לקרות כששואלים ומאמינים לאווילים ולעיתים אף לנוכלים שכאלה. בראש ובראשונה, החובה היא עלינו לדעת לאלו רבנים לגשת בכדי לקבל עצה ישרה ונכונה על פי דעת תורה.

חכמי הקבלה

הג"ר מרדכי אליהו זצ"ל בשו"ת 'מאמר מרדכי' (חלק ג, יורה דעה, סימן י), השיב על השאלה אודות לימוד חכמת הקבלה למי שאינו בקי בש"ס ובפוסקים, כשבסוף דבריו סיכם את תשובתו לאסור - עד אשר יהיה ראוי למדרגה זו.

בין דבריו שם הביא כמה מקורות שילמדונו עד כמה חמור ופסול דבר זה, שמי שלא התעלה למדרגה הראויה בלימוד וידיעת התורה והקדושה, יעסוק בחכמה נשגבה זו. להלן נזכיר כמה מהם על מנת לסבר את אוזנינו, ולהאיר את עינינו לבל ניפול בפח יקוש שכזה.

הרמ"א בשו"ע כתב (יורה דעה, סימן רמו סעיף ד):

ואין לאדם לטייל בפרדס, רק לאחר שמילא כרסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני המצוות.

ובש"ך הוסיף לדרוש מהחפץ לעסוק בתורה זו (שם):

ויש שכתבו שלא ללמוד קבלה עד שיהא בן ארבעים שנה כמ"ש: 'בן ארבעים לבינה', בשגם צריך קדושה וטהרה וזריזות ונקיות לזה.

ביתר חריפות הזהיר על כך הרמ"א בספרו 'תורת העולה' (חלק ג פרק ד), וכאילו הדברים נכתבו בימינו אנו, ולבני דורנו:

ורבים מהמון עם, כל אחד קופץ ללמוד קבלה כי היא תאווה לעיניים... אפילו בעלי בתים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם בחשכה יתהלכו אינם יודעין לפרש סדרה או פרשה בפירוש רש"י, קופצין ללמוד קבלה... וכל אחד שראה בה מעט מתפאר בה ודורש רבים".

על כן עלינו לפקוח עינינו בדבר זה, שאל לנו ליטול עצה מה"קופצים" הללו, שלא יחשיכו אף את עינינו שלנו - ואת עתידנו. ואם בכל זאת לאישורה של חכמה זו חפץ ליבנו, אזי נעמיד למבחן הדרישות הנ"ל את החכם אליו נרצה

לגשת, שאם אכן מלא הוא בש"ס ופוסקים, שלם הוא במידות הקדושה, הטהרה, הזריזות והנקיות - אכן ראוי הוא שניוועץ בו ונקבל את ברכתו.

הצעת השידוך

"קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף" (ע"פ סוטה ב, א)

ראשית, לכל הצעת שידוך יש להתייחס בכובד ראש ובמלוא האחריות, על כך
יש להביא את דברי המדרש תנחומא (פרשת כי תשא סימן ה):

מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא: לכמה ימים ברא הקדוש
ברוך הוא את עולמו?

אמר לה: לששה ימים שנאמר (שמות כ, יא) כי ששת ימים עשה ה'.

אמרה לו: ומן אותו שעה מה עושה בכל יום?

אמר לה: מזווג זיווגים ומעשיר לזה ומוריש לזה.

אמרה לו: ואף אני יכולה לעשות כן, כמה עבדים ושפחות יש לי, אני
מזווגן בלילה זו. מה שהוא עושה מן אותה שעה עד היום, אני אעשה
בשעה קלה.

אמר לה: אם קלה היא בעיניך קשה היא לפניו כקריעת ים סוף, דכתיב
אלקים מושיב יחידים ביתה וגו' (תהלים סח, ז).

מה עשתה, נטלה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידתן שורות שורות
ואמרה: ישא פלוני לפלונית ופלונית תשא פלוני, זיווגה אותן בלילה
אחת. בצפרא אתו לגבה דין עיניה שמיטי, דין רישיה פציעי, דין רגליה
תבירא, דין אמר לית אנא בעי להדא, והדא אמרה לית אנא בעי לדין.
שלחה והביאה את רבי יוסי אמרה ליה מעידה אני שאלקיכם אמת
ותורתו אמת שכל מה שאמרת יפה אמרת.

הרי לנו כי מי שמזווג את הזיווגים, הלא הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ובהצעתנו הרי שאנו שלוחיו - אם כן, יש להתייחס לכל הצעה בכובד הראש הראוי ומתוך השיקולים הנכונים.

באם נשים לב, הרי לנו מגמרא זו, וכפי שנלמד גם מהגמרא שהבאנו בעניין צורת התפילה על הזיווג (מועד קטן יח, א), כי יתכן והאדם ישא אישה שאינה ראויה ומיועדת לו מן השמים על פי הבת קול - ע"י "שידוך" לא מושכל או ע"י תפילה לא נכונה. כשסופו של זיווג זה למצער, שיתחרטו בני הזוג עליו, עד כדי שיתפללו שימות אחד מהם בקיצור ימים ולו רק שיפסק "סיוט" זה.

זיווגו של אדם

הדברים אמורים הן למציע השידוך, הן למשודכים בבירוריהם והן לאדם אשר עימו מתיעצים הבריות בנושא חשוב זה - שעליהם לשקול אך את השיקולים הרצויים לפניו יתברך, שלא יערבו אש זרה בהקריבם שידוך מסויים או בהרחיקם את האחר.

כך למד ה'תפארת שלמה' מרדומסק (פרשת בחקותי) את מאמר הגמרא הנ"ל:

דהנה איתא, קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, אינו כפשוטו לשדך הבנות. רק זיווגו של אדם דייקא, שיהיה מסטרא דקדושה בלי תערובות טוב ברע ח"ו. גם מה שכתוב בגמרא, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף רומז על הנ"ל, כי בכל הענינים האלו החומר מתגבר וצריך לכבוש היצר וצריך להתנהג בהם בקדושה.

סיפר אברך שזכה לשמש את הרב יצחק כדורי זצ"ל, שפעם אחת כשלקח את הרב לבית הכנסת "מוסיוף" לתפילת שחרית, עצרה אותם אימא מבוגרת ובתה בת השלושים, והאימא נפלה לרגלי הרב והחלה לבכות בקול גדול על בתה שעדיין לא נישאה. אמר הרב למשמשו: המתן. והתעכב כך שתי דקות בערך, ולבסוף שאל את האימא: האם הייתה לבתך הצעה של בחור לפני עשר שנים, והבת דחתה הצעה זו ללא סיבה? ענתה האם: כן. ענה לה הרב: אם כן, מה אני יכול לעזור לך?!

(אהליך יעקב, עמוד 18)

תפקיד השדכנים

תפקיד השדכנים הוא, בשל מאגר המידע המצוי בידם, לשדך בין בני הזוג, לקשר בניהם ולהעביר מידע בסיסי והכרחי מאחד לשני, זאת בכדי שיוכלו להמשיך לברר בעצמם האחד על השני, ובאם יראו התאמה מספקת יתקדמו לפגישות.

בדרך כלל הם גם מנהלים את תיאום הפגישות, עד להחלפת הטלפונים והמשך הקשר העצמאי או עד לסגירת השידוך.

הזהרו משקר

כידוע, ראשי התיבות של המילה "שדכן" - 'שקר דובר כסף נוטל'. השדכנים בדרך כלל מרוויחים טוב מהשידוכים שיוצאים לפועל, יש מהם שלוקחים מכל צד 2,000 שקלים, ויש שלוקחים עד 3,000 ויותר - הדבר משתנה בין העדות והמגזרים. אין להתעלם מכך שיתכן ומטרתם לשדך היא בכדי להרוויח, ואף שיש מהם שפועלים גם לשם המצוה ולתועלת הרבים, אך עד שאיננו יודעים זאת בבירור עלינו לכבדם ולחשדם כאחת.

רוב הפרטים שנקבל מהם אינם בהכרח מדויקים, ואף כשאינם שקריים יתכן והם מוגזמים ומותאמים כך שיערבו לאוזנינו. על כן, עיקר חובת הבירורים מוטלת עלינו, למגדול ועד קטן, כך שאת הכיוון הראשוני אכן נקבל מהשדכנים, אך את סופם ודיוקם של הדברים נשיג אנחנו על ידי הבירורים.

שהשדכן לא אמור להלחיץ את המשודכים

בכל אופן, לשדכן תפקיד חשוב במערכת השידוכים. שכן בידו אחריות גדולה ולעיתים גם השפעה גדולה על תוצאת השידוך לטוב ולמוטב. על כן עליו לפעול לשם שמים, ובעצה נכונה לדחוף היכן שצריך, וכמובן שלא לדחוף ולהלחיץ את הצדדים היכן שלא צריך - יש לתת לשני הצדדים ולמשפחותיהם את מלוא מנוחת הנפש הנצרכת כל כך בקבל ההחלטה הנכונה להם ולעתיד שלהם.

"אין להפציר בשידוך יותר מדאי, שאם רואים שצד אחד אינו מרוצה יפנו לשידוך אחר". (נטעי גבריאלי, פרק ד, סעיף ו; וציין שם שכ"כ בספר חסידים סימן תקיד)

לא להילחץ

לעיתים השדכנים ממתינים מאיתנו לתשובה, וכן קורה שהם קצת מלחיצים בנוגע להצעה מסוימת, או באם הם מנהלים את השידוך, אזי לאחר הפגישות הם רוצים לקבל את תשובתנו ולהעבירה לצד השני, אם ניתן להמשיך ולהתקדם לפגישה נוספת או לסגירה המיוחלת.

חובתנו האישית היא, להיות ענייניים בכל התהליך. מצד אחד לא להתעכב יתר על המידה היכן שלא צריך, ובפרט כשהצד השני ממתין לתשובתנו. אך מן הצד השני עלינו להשלים את הבירורים וההתייעצויות שלנו, לא להילחץ ולענות רק כי לוחצים עלינו וכמובן כשיתכן והשדכנים בעלי עניין ורווח אישי מבחירתנו.

שתי הצעות שידוך – למי יש לפנות ראשון

במידה והוצעו שתי הצעות שידוך יש לברר תחילה על השידוך הראשון עד לסיומו, אלא אם כן ישנה סיבה להניח כי השידוך השני מתאים יותר, ואע"פ שהשני משיבה חשובה יותר, כי אין מעלת האדם תלויה בישיבה אלא במידותיו ומידת עמלו בתורה.

וברגע שפנה לשידוך ההוא אין להיכנס עוד לשידוך אחר עד לאחר סיומו. ('אשרי האיש' אבן העזר, חלק א, פרק ב, סעיף א).

ויש להסיר מליבו בעת הפגישה את השידוך שהציעו לו. (מכיוון שיש כאלה אומרים: "אולי השידוך השני טוב יותר". אך במציאות אם היה הולך לשידוך שני היה אומר: "אולי השידוך הראשון טוב יותר". ולא יגמור עם זה כלל וכלל).

ואם יש שתי הצעות אחת קטנה ממנו והשנייה גדולה ממנו בשנים, ושניהן עם מידות טובות לכתחילה יפנה לקטנה ממנו, ורק אם יש הצעה אחת והיא טובה והיא גדולה ממנו בשנים ואין הצעה אחרת, יש לפנות לשידוך באם היא גדולה ממנו עד שנתיים או על כל פנים לא בהרבה שנים, ואם היא גדולה ממנו ביותר משנתיים או ממש גדולה (תלוי לפי האדם) יש לשאול מורה הוראה. (שו"ת נזר כהן ח"ג חאה"ז סי' לה).

בירורים

בירור אצל השדכנים

לאחר שהציעו הצעה מסויימת, ניתן לברר אצל השדכנים פרטים עובדתיים בלבד (וגם זאת בערבון מוגבל כפי שכבר הזכרנו), כגון מבנה המשפחה, מוסדות לימוד, עיסוק ההורים, ומראה חיצוני.

זאת בכדי לוודא שאין סיבה עקרונית לשלילה, הן מצד סגנון המשפחה והן מצד מראה המשודך או המשודכת, שכן יתכנו גורמים מסויימים לדחיה, למשל אם הוא נמוך זה ידחה אותה, או שצבע עורה יפריע לו (במראה החיצוני בד"כ השדכנים משנים מעט משום שסוף כל סוף הם יפגשו).

אכן, בדבר זה יש לכל אדם לבחון את עצמו, שאם הבחורה המוצעת קצת מלאה או נמוכה באופן שלא יפריע לו כל כך, וכן להיפך אם לבחור המוצע חסר נתון כלשהו שלא יפריע כל כך לבחורה, ואנשים המכירים אותם אומרים ששאר הנתונים מצויינים, הן מבחינת המידות, הן מבחינת היראת שמיים, הלימוד או הצניעות, יראו לפנות לשידוך בלי להתמהמה, ורק אם יתברר כי אינם מסוגלים להשלים עם החיסרון אזי ימשיכו לחיפושים נוספים.

בנוגע לשאר הנתונים, כגון: האופי, המידות, טוב הלב, היראת שמים, אי אפשר לסמוך על השדכנים כנ"ל.

מעשה בבחור שהלך לשפוך ספיקותיו בפני החזון איש ואמר לו: "הציעו לי שידוך בחורה עם יראת שמיים, מידות טובות וצנועה אבל הנני מסתפק לגבי גובהה, היא נמוכה מעט".

ענה לו החזון איש: "גם היהלום קטן הוא". ('פאר הדור', חלק ד עמוד פד)

הנושאים החשובים לבירור

עתה, לאחר קבלת הפרטים הראשוניים מהשדכנים, מגיעים מספרי הטלפונים לבירורים על השידוך.

נזכיר כמה מן השאלות שצריך כל אחד ואחת לשאול, ומאלו שאלות יש להימנע (באשר לבירורים ולדרישות ממוניות, נייחד קטע נפרד בו ננסה לרדת לעומקה של סוגייה):

השאלות שצריך לשאול:

- א. באיזה מידה הוא או היא מצטיינים, או איזו מידה מאפיינת אותו או אותה? מהי המידה השנייה בה הוא או היא מצטיינים?
- ב. האם הבחור מקפיד על התפילות? בזמן? במניין?
- ג. האם הבחור מתמיד? בכוונתו להמשיך ללמוד לאחר החתונה? מהן שאיפותיו?
- ד. האם מחזיקים מכשירים לא כשרים?
- ה. האם למשפחה יש מידות טובות ויראת שמים?
- ו. האם הבחור או הבחורה מכבדים את ההורים?
- ז. מה המצב הבריאותי שלהם ומשפחתם? (מחלות ידועות למשל, או תופעות העלולות להשפיע על מהלך החיים התקין)
- ח. במה היא עובדת? (כדי לדעת אם היא עובדת בעבודה צנועה או לא)
- ט. האם הבחורה שומרת על צניעות בלבוש ובהנהגות?

שאלות שאינם צריכים לשאול:

- א. ציצית בפנים או בחוץ?
- ב. הלבוש מודרני או לא? (אכן אצל הבחורה הדבר עלול להעיד הרבה על יראת שמים, אך בנוגע לבחור יש להסתייג מכך שכן הדבר תלוי לרוב בסגנון הלבוש בישיבה או בבית, ואין בכך משום ראייה על מצבו הרוחני)

ג. האם הבחור פתוח/סגור?

ד. האם הוא דומיננטי/שולי בחברה?

ועוד כהנה שאלות שאינן רלוונטיות כלל וכלל להתנהלות הבית, להתאמת בני הזוג ולחיי הנישואין.

קושי הבירורים

יש לדעת, כי מלאכת הבירור אינה קלה היא, שכן בדרך כלל כאשר מבררים האחד על השנייה בקרב חבריהם, קרוביהם, או שאר הטלפונים שהם מסרו, המידע שנקבל היה חיובי וכזה אשר מיפה את המציאות.

אף בשיחתי עם הרב אברהם משה רוט הי"ו, שאלתי לגבי הבירורים והפגישות, איך מבררים? ואיך אפשר לבדוק בפגישות את המידות, את טוב הלב, רגש, רוגע וכו'?

ותשובתו הייתה: כל הבירורים והפגישות הם הצגה אחת גדולה, כולם מציגים את עצמם כחייכנים, טובי לב, מידות טובות (ודאי שצריך לפקוח עין ואם רואה משהו שהוא לא כשורה יתייעץ עם תלמיד חכם).

הבירורים נועדו בסך הכל לבדוק שבאמת לא משדכים לנו משודכים עם בעיות נפשיות, שהוא נורמלי לחלוטין, שאין לו מחלות רקע או תורשתיות, שאין לו התפרצויות של כעס, לא אלים, והוא בן תורה מצוי, שלא יהיה ח"ו מקח טעות.

והפגישות נועדו לראות שבאמת טוב לנו ביחד, כיף לנו לדבר, ורמת השאיפה והמטרות זהות, שע"י השאיפה והמטרות אפשר לבנות - בית של תורה.

ומהנישואין והלאה אפשר להתחיל בתהליך הבנייה, לתקן את המידות, ולממש את הציפיות והשאיפות מכל אחד ואחת.

כמובן שמתוך מבט של אמונה, אנו סמוכים כי מה' אישה לאיש ועל כן לא ביאנו לידי שגגה, כישלון ובזיון בנושא כה מהותי. כך נלמד מהדברים הבאים (נטעי גבריאל, עמוד ל):

שאלו פעם את הרה"ק בעל 'בית אהרן' זי"ע, ומטו כן גם בשם הרה"ק בעל 'דברי יחזקאל' משינאווא. מדוע צריך לברר בהצעות השידוכין, הרי ממה נפשך אם שואלים ידיד - מגזים הוא לטוב ולא נדע האמת, ואם שואלים השונא - מגזים הוא לרע ושוב לא נדע האמת. ומה הועילו כל הבירורים כאשר כל אחד נותן תשובה לפי הנגיעות שלו בדבר.

ענה להם ה'בית אהרן' באם השידוך נכון מן השמים, מסבבים את האדם אל הידידים כדי שישמע הדברים הטובים, ואם אינו נכון מביאים אותו אצל השונאים כדי שישמע הדברים שאינם טובים ולא יעשה השידוך.

מציאת מכרים משותפים

כאמור, מכיון שבד"כ התשובות אותן נקבל לשאלותינו מקרובי הצד השני, מרבני ישיבתנו או ממורות הסמינר ה"חפצים בטובתו", יהיו חיוביות ולא מספיק מדויקות, ננסה בכ"ז למצוא את הדרך לאמת את שנרצה לאמת.

ראשית לכל, הבירור היעיל ביותר יהיה דרך מכרים וקרובי משפחה מצידנו, כאלו שלא נמסרו לנו לבירור ע"י הצד השני. הם בד"כ, באם מכירים את הבחור או הבחורה המדוברים ימסרו לנו פרטים מדויקים ואמינים יותר. הם אינם מחויבים להם כחבריו, שכניו וכו', וככל שהיכרותם איתנו עמוקה יותר, סביר להניח שישתדלו למסור לנו את התמונה בבהירות כפי שהיא מבלי עיגולי פניות והתחמקויות.

כך גם ניתן להיעזר ברבנים ואנשי ציבור עליהם אנו סומכים, לרוב קשריהם ארוכים ורחבים ולרוב אף ישמחו לעזור בעת הצורך וכפי יכולתם.

סיפר הג"ר משה מרדכי שולזינגר, בהספדו על ראש ישיבת פוניבז' מרן הרב שך:

"לאחר תפילת מנחה בישיבת פוניבז', ניגש אחד הבחורים אל הרב שך ושאלו אודות שידוך שמציעים לו מחיפה, אך אין לו אצל מי לברר שם ומה יוכל לעשות.

השיב לו הרב שך בחביבות, תוך שהוא מלטף את ידו, כי מחר יתן לו תשובה כיצד לנהוג.

אכן למחרת, מיד לאחר תפילת שחרית, בעוד שלא מלאו ליבו של הבחור לגשת עדיין לראש הישיבה לשאול לתשובתו, רץ הרב שך לאותו בחור ואמר לו, ב"ה הייתי הלילה בחיפה, דיברתי עם מכרים שיש לי שם, וכעת אוכל למסור לך את כל המידע שנחוץ לך כפי שביררתי...

שאלות פתוחות

גם כאשר אנו מבררים האחד על השנייה בקרב החברים ושאר הטלפונים שנמסרו לנו, על אף הקושי בבירור זה, מכל מקום אם נשאל כמה בחורים את אותה שאלה, לרוב נוכל לשמוע דברים משותפים שאותם נוכל להחזיק כיותר מדויקים, כגון:

השאלה: איזה מידה הכי בולטת אצל הבחור?

טלפון א: הבחור עניו ומאוד וותרן.

טלפון ב: הבחור איש אמת, יש לו יראת שמים ועניו.

טלפון ג: הבחור אוהב את הזולת וגם עניו מאוד.

מכאן משמע שהבחור הנ"ל באמת עניו, וכי ניתן לראות בו תכונה זו כבולטת ואף רגישותו לזולת מודגשת בתשובות חבריו.

ואם נשאל מה עם שאר הדברים שאין בהם מכנה משותף? לזאת נדע כי כל בחור או בחורה מכירים את חברם באופן שונה, יש דבר שאצל כולם הוא הכי בולט כנזכר לעיל ואותו כמעט כולם יגידו, לגבי השאר יהיה הדבר בעינינו כספק שאם יהיה הדבר חשוב בעינינו ננסה להוסיף לבררו ולאמתו.

שאלות כן ולא

שאלה זו שהצגנו, הייתה בגדר שאלה פתוחה. לאחר מכן, ובעיקר בנושאים החשובים לנו לבירור, ניתן לשאול בצורה פרטנית. כגון האם הבחור או הבחורה ותרנים או שהם מן העקשנים ומרבים להתווכח עם חבריו או חברותיה וכדו'.

בשאלות מעין אלו, יש מקום להניח כי המשיבים לא ישנו לגמרי מן האמת, ובאם אכן נקודה זו בעייתית לגביהם נקבל את המענה הנכון לכך, ואף אם בכל זאת לא יאמרו זאת בפה מלא, נוכל לשים לב להתלהבות בה נענות התשובות - בהחלטיות או בהסתייגות.

על דרך זו אמר פעם חכם אחד, כי כאשר שואלים יהודי טוב לשלומו, בדרך כלל תשובתו תהיה: "ברוך ה'". א"כ כיצד נוכל לדעת את מצבו האמיתי, זאת על פי הדרך בה הוא אומר את ה"ברוך ה'" - בהתלהבות או ביובש מתחמק.

יתכן ויישארו נקודות רבות לאחר הבירורים שנותרו בספק, אכן אם בכל זאת הרושם שהתקבל הוא טוב וחיובי, ומעוניינים להתקדם, אזי בפגישות יש לתת את הדעת לנושאים אלו ולנסות לחוש ולהתרשם אם נקודות אלו התבררו לטוב או למוטב.

כאמור, בכל נושא סבוך ושאנינו ברור לנו דיו, רצוי להתייעץ עם אדם גדול בעל דעת תורה ונסיון שיורנו את הדרך הישרה.

בירור אצל "אוהביו"

בדרך כלל, לא מומלץ לברר אצל החברים או החברות שלא כל כך נהנים בחברת הבחור או הבחורה, מכיוון שעל ידם קרוב לוודאי שתבטלו את השידוך - כשזו לא בהכרח תמונתו האמיתית של האדם.

סיכום

מסקנת הדברים היא: כי נושאים עובדתיים ומוגדרים קל יותר לברר כמו מצב בריאותי, מצב משפחתי, מראה חיצוני, פלאפון כשר וכדו' - יש לשאול, ולרוב פרטים אלו מדויקים.

אמנם: מידות, תכונות אופי, אופן לימוד, יראת שמים ותפילות, גם אם תשאלו, עדיין, לידי וודאות קשה להגיע.

והדברים ברורים מטבעם, שכן מה שעובר בראשו של מי שמבררים אצלו אודות חברו או חברתה, הוא החשש שאם יגלה חסרון כלשהו, מידיו יוכשל שידוך זה, ואולי אף לא ימצא שידוך שיתרצה להשתדך עם בעל חסרון שכזה...

נתבונן אף בעצמנו, כיצד אנו נוהגים או שננהג, בהגיע אלינו שיחת בירור שכזו על חבר, "דון מינה ואוקי באתרא" (תדון מכך לכאן)...

אם כן יש להכיר בעובדה זו, ולמצוא את הדרכים היצירתיות להגיע לתחושת וודאות כלשהי בנוגע לשידוך המדובר, וב"ה שננחל הצלחה.

בררנות ודרישות מיותרות

בפתחו של פרק זה נציג את גישתו הכללית של הגר"ח קנייבסקי בנוגע למעוכבי שידוך ('מה' יצא הדבר'): הרבה בחורים שמגיעים לרב הגאון חיים קנייבסקי שליט"א, היו שואלים: "יצאתי כל כך הרבה לפגישות ואינני מוצא את הזיווג שלי?" - והרב ענה להם: "השידוך שלך כבר התחתן".

על שורשה של תופעה זו והקושי הגדול במציאת השידוך, עמד הגרא"ל שטיינמן זצ"ל במילה אחת במענה לשואליו: "גאוה".

הגאוה גורמת לאדם לתור אחרי ארצות ושדות שאינן שלו ולעיתים אף שאינן קיימות, בכך פוסל הוא הרבה הצעות שידוכים כשלמעשה את שהיה צריך להרחיק קירב ואת שהיה צריך לקרב הרחיק - ובידיו הפסיד את זיווגו.

כלל זה ננקוט בידינו - כל הדוחים בסוף נידחים.

הקדמה לסוגיית הממון בשידוכים

בפתחה של סוגיית הדרישות הממוניות בשידוכים, על כל צדדיה, למן דרישת עזרת ההורים ברכישת הדירה, מעמדה הכלכלי של המשפחה ועד לטיב עבודתה של האישה - נאמר את הדברים הבאים, כפי ששמענו מפי משגיחים המעורים ומודעים לרחשי הציבור מחד, ואינם מתעלמים מהכתוב בספרים והראוי לעשות מאידך.

אכן, ישנו יתרון שאין לבטלו, בהיות לבני הזוג הצעירים, בראשית חייהם ודרכם המשותפת - דירה, המהווה עוגן כלכלי מסוים, צעד המקנה מנוחת הנפש במידת מה ואף נוסף ונסמך לכך את מאמר חז"ל באבות (פרק ג משנה יז): "אם

אין קמח אין תורה" - זאת בעיקר, כאשר הבחור שואף ומתעתד להמית עצמו באהלה של תורה.

אמנם ראוי לפרוס את מפת השיקולים כולה, ולדעת לאן אנו הולכים. תפקידו של הכסף בחיי היהודי, כמאמר חכמינו שהזכרנו, לאפשר את קיומו של לימוד התורה - הוא אינו יעד בפני עצמו (כבוד בין החברים? נוחות בבחינת מותרות? ע"ג הורי אשתו?!).

על כן, כאשר למשודכת המדוברת ישנו מקצוע וכל שכן כשכבר יש לה עבודה, כזו המאפשרת לכלכל את הוצאות הבית והמשפחה, ועוד לעמוד בהחזרי משכנתא עצמית - למה שידרוש הבחור מחמיו המועמד סכום הגבוהה מכדי הון עצמי בסיסי - למה לצפות להון רב בכדי לרכוש דירה באזורי ביקוש, כאשר מצויים כיום קהילות רבות ומגוונות לכלל העדות והמגזרים בשאר אזורי הארץ.

כמובן שתופעה זו כאובה היא, ומעמידה את האדם בנסיון גדול, בעיקר את אלו ש"יכולים" ו"ראויים" לדרוש, לא באחת היא תתוון - אך איש האמת, הירא ורך לבב, בהביטו על מכלול השיקולים ורעיונם, לבטח דעת אלוקים ימצא ויזכה למנוחת הנפש, לברכה ולהצלחה.

העמדת שידוך על ממון

לאחר הקדמתנו אודות דרישת הממון כתנאי להתרצות לשידוך זה או אחר, נביא את שכתבו על כך הפוסקים - לאורם אנו הולכים בכל אורח חיינו וגם בסוגייה זו, וז"ל הרמ"א (אבן העזר, סימן ב):

כל הנושא אשה פסולה משום ממון, הויין לו בנים שאינם מהוגנים. אבל בלאו הכי, שאינה פסולה עליו אלא שנושאה משום ממון, מותר (תשובת ריב"ש סימן ט"ו).

ומי שפסקו לו ממון הרבה לשידוכין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זיווג עולה יפה, כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר, וכל העושה כן מקרי נושא אשה לשם ממון, אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח.

ב'חלקת מחוקק' (שם) חידד את דברי הרמ"א ואף הוסיף עליהם, שאף שמתחילתם משמע שכל שאינה פסולה בעיניו מותר לישא אישה אף משום ממון: "היינו אם נותנין לו ממון ברצון טוב, אבל לעגן כלתו בשביל זה או לעגן עצמו ולהמתין מלישא אישה עד שימצא אישה שתתן לו, אסור" (ועיין עוד ב'באר היטב', שם ס"ק א, במה שהביא מתשובת החתם סופר).

הרי לנו שאין איסור בעצם דרישת הממון כשזה ניתן לו ברצון טוב, ואם יקחנו בעין טובה אף יישא את ברכת הרמ"א שיצליח בו. אך כאשר הבחור מתעכב מלישא אישה עד שיגיע השידוך המיוחל, זה אשר מתן שכרו יהיה בצידו, אף הוא חשוב כנושא אשה לשם ממון שיהיו לו בנים שאינם מהוגנים.

לאור הדברים, ואף שיתכן וייראו למאן דהו כרחוקים מן הנהגה, סוף סוף וכפי שקיבלנו, הוראה זו לא השתנתה. וחלילה לנו מלהשיג ממון שאינו של יושר, להסתכן בבנים שאינם מהוגנים ומלהביא על עצמנו נסיונות שאינם צריכים בתקופה זו - כשמעל הכל מוחזקים אנו בדברי החזון איש כי עדיפה הבטחתו של הרמ"א, ש"כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח" - מכל שאר הבטחות הממון והציפייה אליו.

כאמור, על כל בן תורה לשקול את הדברים לאמיתם ובעצת רבותיו, שכן יתכן ויזכה לשני שולחנות - אישה יראה ושלמה יחד עם סיוע רב מהוריו והוריה על מנת שיוכל לשקוד על דלתות התורה מבלי מניד ומפריע. אך כידוע אין זו נחלת הכלל, ולא זו בלבד אלא שישנו עניין עמוק בקללת האדם "בזעת אפך תאכל לחם" (בראשית ג, יט) - וגם אם הוא אינו עובד ממש, לכל הפחות בטירדתו אודות הפרנסה, שבכך ניצל הוא מן השעמום ומן העבירה (עיין בפירוש המלבי"ם לפסוק יז, וב'פרי צדיק' - פרשת ויצא לרבי צדוק הכהן מלובלין).

על כן, כמובן שנאה ויפה הוא הדבר שהצד השני משופע בממון ובנכונות לעזור לבני הזוג, אבל אם יצא לפגישה והתברר שאין כסף, וכי בשל כך יבטל שידוך? או כשישנה הצעה טובה מאוד, בגלל כסף נורידה מעל הפרק?

מלבד זאת, אין כל הכרח שהרוגע הכלכלי יביא עמו את ההצלחה בתורה וכבר "אמרה תורה לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע תן חלקי בשבט של עוני" (ילקוט שמעוני רות רמז תקצז). כל גדולי עולם היכן גדלו? וכי היה להם כסף? היו להם דירות?

רובם היו עניים, מבלי לחם לאכול. ומה השאיר אותם לעמול ולהיות תלמידי חכמים גדולים? השאיפה והרצון לצמות, ההתקרבות לבורא, ההשתוקקות לעוד דף גמרא, לעוד סעיף בשולחן ערוך, זיכוי הרבים וכדו', זה מה שנתן להם את החיות ואת הכח להתמודד למול קשיי החיים.

בל נשכח מנגד, כי האישה, רואה מהו רצון בעלה האמיתי, ואז גם היא לא מתלוננת מקשיי החיים, מהעול הכלכלי וטרדת הפרנסה, שלא לדבר על רדיפת המותרות. ניתן להמליץ על כך את הפסוקים: "אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה" - אשת החיל היא זו אשר שוויה גבוה ורחוק ממחיר הפנינים ושאר ערכי העוה"ז בעיני בעלה שנשאה, "בטח בה לב בעלה" - על ששם בטחונו בה' ונשאה לשם שמים, יזכה לברכת הרמ"א הנ"ל - "ושלל לא יחסר".

משפחת עניים

אף בנוגע להצעה של בחור או בחורה המגיעים ממשפחת עניים, יש להתייחס בענייניות וכמובן שלא לפסולה על הסף, שכן אמרו חז"ל (גדרים פא.) "הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה".

ושוב, אף בנוגע לשאלות הפרנסה וכלכלת הבית, יש להתבונן בעין מפוקחת - היוכלו להתקיים כדי צרכם אם לאו.

מסופר על הצדיק הירושלמי רבי אריה לוינ' זצ"ל שפעם סר לביתו בחור צעיר כדי ליטול ממנו עצה ותושיה בדבר שידוך מסויים שהוצע לו. החל אותו צעיר למנות מעלותיה של הכלה, אולם, הוסיף הבחור ואמר, בת עניים היא.

הפסיקו ר' אריה ואמר לו: והרי זה עתה מנית מעלה נוספת שנתברכה בה כלתך...
(הנישואין בהלכה ובאגדה, עמוד 33)

האם יש סיבה להוריד כשאיין להורי הכלה נדוניה גדולה?

כן נשאל הגאון רבי יצחק זילברשטיין והובא דבריו בספר 'מה' יצא הדבר' (עמוד 170), והשיב: "שאלה זו כואבת מאוד והרבה נכשלים בה, אביא את הסיפור הבא שסיפר הגר"י ליברמן שליט"א, וזו תהיה תשובה לכל הבחורים השואלים.

מעשה שהיה כך היה: הגה"ק ר' שמעון סופר ז"ל אב"ד קראקא השיא את אחד מבניו לבתו הראשונה של אחד מחשובי קראקא שזכה לתורה וגדולה, החתונה הייתה נהדרת, הסבו בראשה כל גדולי ודייני העיר, אדמורי"ם מכל הסביבה, והמון נכבדים, שהשתתפו בשמחת רבה של קראקא. במשך השמחה כשהמחותן הצעיר ישב בראש על יד אחד מחשובי האדמורי"ם, שאלו האדמו"ר אמור לי נא במה זכית להתחתן עם רב האי גאון רבן של ישראל בנו של מרן החתם סופר ז"ל, ענהו המחותן אני אינני כלום, אבל עשיתי פעם דבר טוב וזה מלווה אותי כל הזמן.

והוא שנשאתי בת עני, וכמנהג הארץ הבטיח את אשר הבטיח וקיים הכל. כשבאתי לשבת הראשונה אחרי החתונה לאכול אצל חמי, ראיתי שחמותי אינה מדלקת נרות שבת בפמוטות כסף או נחושת, אלא באופן פשוט ביותר על גבי אבנים, ואילו אשתי הצעירה הדליקה בפמוטות שקיבלה מהוריה, לא יכולתי להתאפק ושאלתיה על זה, ענתה לי ודמעתה על לחיה שאלה הן הפמוטות של אמה, וכיון שלא היה להם כסף לקנות לי חדשים נתנו לי אותם.

התחלתי להתבונן בשאר החפצים וראיתי עוד דברים, כגון שהשמיכות שלנו אמנם לא היו חדשות אבל טובות מפוך, ואילו בבית חמי התכסו בשמיכות פשוטות, ובוודאי היה להם קר. הדמעות של אשתי חדרו אל לבי, והחלטתי להחזיר הכל לחמי, וכי איך אוכל ליהנות כשאני יודע שחמי מתענה ביום ובלילה. לויתי אצל מכרים עשרת אלפים כסף, ניגשתי לחמי ואמרתי לו למה זה כבוד חמי נתן לי את חפציו השייכים לו, ומה טוב אני ממנו, ולמה מגיע לי יותר ממנו, הנה יקח נא חזרה את כל אשר לנו, משלו ואני קניתי לי הנצרך לי, ובטחוני שהשי"ת יעזור לי וכן היה.

עוד באותו יום בבואי לבית המדרש ניגש אלי יהודי ואמר לי, אברך יש לי עסק טוב בשבילך שאפשר להרויח בו מצוין, כדאי ללוות להשקעה שהיא בטוחה. לויתי לי עוד עשרת אלפים ומכרתי את הסחורה בעשרים אלף. מאז האירה לי

שמש ההצלחה, זכיתי ב"ה לבנים ובנות מוצלחות, וברכת ה' היא תעשיר, ועם זאת לא ביטלתי ח"ו לימודי בהתמדה יום יום, וכעת זיכני השי"ת בכבוד הזה להשתדך עם מרן הגאב"ד של עירנו".

מעמד ולחץ חברתי

שידוכים רבים נפסלים כבר בראשיתם, מכיון שישנו פער "מעמדי" בין מוסדות הלימוד של הבחור והבחורה המוצעים. הבחור פוסל את הבחורה מכיון שהשם של הסמינר נמוך ולא מתאים לו, או שהבחורה פוסלת את הבחור בגלל שלישיבה שלו יש שם חלש ולא תואם את הרמה שלה.

טענות ושיקולים כאלו, יש לשקול בכובד ראש ולא לפעול מתוך מחשבות של יוקרה וכבוד, שכן לא בכל מקרה רמת המוסד משקפת את המצב לאשורו וכמו ששמעתי פעם מראש ישיבה אחד: "לא הישיבה עושה את הבחור, הבחור עושה את הישיבה".

לרוב, מחשבות אלו נובעות מלחץ חברתי ורצון להוכיח את גובה מעמדנו בחברה, שעל כן מצאנו שידוך ממקום "נחשב". אך על פי האמת והניסיון, אין הדברים נכונים כלל, משום שלאחר הנישואין, הרבה מגלים שהשידוך שבא ממסגרת "נחשבת", לא משקף את המידות של המשודך, ופעמים רבות הדבר יוצר חוסר אונים, אכזבה וחשש מהבאות. כל זאת בגלל שעשינו את הטפל לעיקר ואת העיקר לטפל, ובמקום לבדוק את פנימיות המשודך ואת אישיותו, עסקנו בדברים חיצוניים, שכאמור, אינם בהכרח מוסיפים או גורעים לאיכות החיים המשותפים.

מעבר לכך, הם אף אינם מכריחים את המשך הלימוד והשטייגען, וכפי שאמר לי ראש ישיבה אחד: "לא משנה מאיזה ישיבה תגיע, ישיבה ברמה א' או ישיבה ברמה ג', בסופו של דבר כולם מגיעים לאותו כולל".

אף כנגד היצר נזכיר, כי הלהט אחר הכבוד והיוקרה הינם מדומים וחולפים עם הזמן. חלילה לנו מלגשת לשידוך מסוים, כשהנרות לרגלינו הינם תגובותיהם של חברינו וסביבתנו, ה"וואו"... חולף בתום אמירתו, ולאחריו עלולים אנו להימצא בבית עם מי שאינו תואם את אישיותנו ושאפותינו - בל נביא עצמנו לכך!

מוסדות מגזריים

תופעה מצויה נוספת המקבילה לזו הקודמת שתיארנו היא, כי ישנם בחורים ובחורות ספרדיים אשר למדו במסגרות אשכנזיות, ומפאת כן אינם מוכנים לשמוע כלל על הצעות שידוכים של מי שלמד במוסדות ספרדיים.

כאשר שאלנו כמה מהם לפשר פסילה אוטומטית זו, התשובות היו: "כי רק עם הלומדים בישיבות אשכנזיות אפשר לבנות בית של תורה", יש שהשיבו: "הושפענו מהרבנים או מהמורות" והדברים מוכרים לכל, אף שמרוב הטענות - האמת נעדרת והשטחיות מקלקלת.

בחלק ממקרים ואמירות אלו, ישנה אשליה אחת גדולה, כי בית של תורה ניתן לבנות בכל מבטא ולשון, על פי כל מנהג ודרך הנהגה ורק בידינו ליצור בביתנו את האווירה הרצויה. ספרדי שרצה והגיע למוסד לימוד אשכנזי, ודאי שעליו להודות לה' על כי את חפץ ליבו ה' הצליח, אך עדיין אין בכך משום סיבה להתגאות על אחיו מתוך הנחה שהוא חכם ומוצלח יותר.

כמובן שמוסד הלימודים משפיע על האדם, מנחיל בקרבו ערכים ודרכי חשיבה, אך אין בכך סיבה להבדילו לבל יוכל לראות עין בעין את חיי התורה ודרכיה עם מי שלמד במוסד בעל אופי מעט שונה משלו.

כמובן כי נושא רגיש זה, גדוש ומלא בטיעונים לכאן ולכאן, על כן כפי הכלל שבו נקטנו לגבי הכרעת הספיקות העומדות בדרכנו - יגש כל בחור לרבו ובחורה למורתה, בידי מורי דרכנו אנשי התורה העצה הנכונה, עמם נברר אילו שיקולים צריכים להישקל ועל פי אילו קווים מנחים להתקדם.

יופי ומראה

דרישה עבור יופי כשלעצמו אינה דרישה, צריך שתהיה מציאת חן הדדית, ושלא תהיה דחיה מצד אחד למשנהו.

כשנפגש עם בחורה צריך לבדוק שתמצא חן בעיניו, ומספיק שלא יהיה מצב של דחיה, ויש איזשהו משיכה אליה. (אשרי האיש' אה"ע ח"א פ"א ס"ו).

כתוב בתורה (דברים כא, יא): "וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאישה".

פירש רש"י "לא דיברה התורה אלא כנגד יצר הרע וכו', אבל אם נשאה סופו להיות שונאה וכו', וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה". אדם הלוקח אישה בשביל היופי, מצילה אותו כרגע מיצר הרע, אך מכיון שהשורשים לא היו נקיים וטהורים סופו לשונאה ולהוליד ממנה בן סורר ומורה ח"ו.

כך נציב בפנינו את דברי התנא באבות (פרק ה משנה טז): "כל אהבה שהיא תלויה בדבר - בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר - אינה בטלה לעולם". איננו אומרים שאין לי שא אישה יפה, אלא שאין לחפש בכוונה תחילה רק אישה יפה, ודי בכך שלא תדחה אותו.

תמונה בשידוכים

קורה ובחורים יוצאים לפגישה ראשונה, ומתאכזבים כאשר אינם מסתדרים עם מראה הבחורה - וכן להיפך. על כן עלתה השאלה והבקשה לראות תמונה של הצד השני עוד לפי שנפגשו.

נפתח בכך שיש שהורו היתר בדבר.

אמנם נראה לסייג את הדברים ולראות זאת בערבון מוגבל, שכן ישנם אנשים פוטו-גנים, בכל תנועה ומצב הם יראו טוב בתמונה, וישנם אנשים שאינם כאלו ותמונה אקראית לא תלמד אותנו הרבה ואף עלולה להטעות.

למותר לציין כי ע"י כן, עלולים שידוכים רבים להתבטל עוד בטרם נפגשו זה עם זה, אף שאם היו נפגשים יתכן והיו ממשיכים ונמשכים זה לזה ומתחברים זה לאישיותה של זו. יתכן אם כן, ועדיף לטרוח עוד קצת בפגישה מבלי לראות תמונה מראש, ולו בשביל שאת ההחלטה אם להתקדם או לא נקבל על בסיס מלוא השיקולים, בהם, המראה, האישיות וזרימת השיחה המשותפת, על פני קבלת החלטה שטחית המונעת אך מרושם חלקי של תמונה...

מקרה כואב שהגיע לאוזנינו, נוגע לבחור אשר קבע לעצמו כעובדה שלא ייפגש עד שיראה תמונה של הבחורה. אך למגינת לב, ולאחר שנפגש עם כמה וכמה בחורות, דיווח בצער כי התמונות אותן קיבל לבדיקה היו ערוכות - בבחינת אילוסטרציה כאשר למצולמות אין כל קשר לכתבה...

הדבר קורה בשל התפשטות התופעה, והחשש מצד הבנות שיפסלו אותן בשל היותן קצת מלאות או נמוכות ואידך זיל גמור בשאר "מומים" ו"פסולי הגוף" ל"ע. כמובן שהדבר אינו רצוי ואינו ראוי, אך יותר מכך מוטלת עלינו חובת ההתבוננות אם עצם בקשת התמונה איננה בבחינת חוסר אמונה והצהרה כי אך אל היופי עינינו?!

כמובן שאין זה מדרך התורה ולכל בר ישראל בן תורה, ראוי להתעלות מעל זאת ולזכור - כי "שקר החן והבל היופי" ורק "אישה יראת ה' היא תתהלל".

סגנון שונה

קשה מאוד לקבוע מסמרות ולומר, כי בני זוג בעלי אופי וסגנון שונה, אינם יכולים להסתדר ולנהל חיים משותפים ביחד, לעיתים הם אף משלימים צדדים שחסרים זה בזה.

בנושאים אלו יש להתייעץ עם אדם בעל נסיון ודעת תורה כאמור ולברר, היכן יתכן והשוני יוליד בעיות, והיכן איננו אלא פרט שולי וחסר חשיבות בנוגע להתאמת בני הזוג.

יש שדרשו על עניין זה את מאמר חז"ל הידוע (ע"פ סוטה ב, א): "קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף". על כן יש לשאול, וכי ישנו דבר קשה לפניו יתברך, שדווקא זיווגו של האדם קשה כקריעת ים סוף, מה גם שקריעת ים סוף בעצמה לא הייתה קשה לפניו מן הסתם, ומהי משמעות הקושי הנזכר.

אלא שכוונת הדברים היא, שכאשר יצאו עם ישראל ממצרים והגיעו לשפת ים סוף, מאחוריהם הגיעו המצרים ומצדיהם סגר המדבר - איש לא חשב שההצלה תבוא דווקא מן הים, ועוד באופן פלאי כל כך שהוא יבקע בפניהם, ייעשה נוח להליכתם כחרבה וכו'...

כך יתפרש ההקשר לגבי זיווגו של אדם, האדם יכול לתכנן ולדמיין לעצמו את זיווגו באופן מסוים, במראה וסגנון ספציפי, אך כקושי קריעת ים סוף, מכיוון בלתי צפוי יגלה ש"רבות מחשבות בלב איש - ועצת ה' היא תקום".

באותו האופן יש להסתכל על קווי הנהגה שונים שבין משפחות הצדדים, כמו למשל שבמשפחה אחת קיבלו קו הלכתי מסויים והצד השני נוהג בדרך שונה לגמרי. בכל העניינים הללו, יש לברר היטב האם אכן השוני הוא סיבה לאי התאמה והתעוררות מחלוקות עתידיות, או שאין בכך דבר ואין ממה לחשוש.

עדות שונות

ישנם משודכים שפוסלים הצעות מעדות מסוימות, אף שיתכן ותהיה התאמה נפלאה בין בני הזוג כשלעצמם. בכל מקרה שכזה, בכדי לדעת אם יש דברים בגו, או שמא מחשבת פסול היא מחשבה זו, כדאי להתייעץ עם רב או עם המורה שיוכלו להאיר את עינינו, אם אכן הצדק אתנו וכי יהיה בכך גורם שיפריע לחיי הנישואין או שלא.

מחפשים מציאה

ישנם המדמים בנפשם ששייגו את כלילת המעלות, השלמה בכל שלימות. הם מציירים בדמיונם תבנית מוגדרת של מי שאמורה לחיות לצידם לאורך כל החיים, וכל זמן שאינם מוצאים את מבוקשם, אינם מתחתנים. ואין הם יודעים כי בכל בחירה לנישואין, אין מנוס מלהתפשר על משהו. אמנם יש תחומים שאסור להתפשר עליהם, אך יש כאלה שבהחלט ניתן וצריך להתפשר, ולעיתים אף לוותר עליהם לחלוטין. (מפתחות לחיים' עמוד 230)

כפי שפתחנו בראשית פרק זה, שורש כל אלו הדוגמאות מצוי בגאווה ובדמיון האדם כי מגיע לו את הטוב ביותר, זאת מכיון שהוא טוב יותר מכולם ואם כן למה שיתפשר על מישהי "פשוטה" או "עניה", הרי הוא צריך מיוחסת בת מלכים (כאילו שהשאר בנות עבדים) וכו', וכמובן שהדברים אמורים לשני הצדדים.

משודכים בעלי דרישות מותרות ומוגזמות, נראה, שלא יועילו להם כל הסגולות שבעולם, משום שהקב"ה מזמין להם את שידוכם בדרך הטבע והם

בגאוותם דוחים אותו במחי יד, היועילו להם כעת הסגולות?! וכי כאשר נועל האדם את הדלת הראשית מצפה הוא לזיווגו מהדלת האחורית!?

הסגולות עוזרות למי שאין דרישותיו מיותרות אלא עקרוניות ומבוססות, ובכ"ז אינו מצליח למצוא את זיווגו - אזי הסגולה תועיל כתוספת.

אם כן לרוב, הסיבות לכל העיכובים ולתופעת המתעכבים אלו הן דרישותיהם שלהם, והמסקנה המתבקשת אם תתפשרו - תתחתנו - "נחית דרגא ונסיב איתתא" (יבמות סג, א).

הגאון הרב שך זצ"ל שאל פעם בחור מבוגר, מדוע הוא מתעכב לבוא בקשרי שידוכים. אמר לו: "רבי, אני מחפש את האבידה". ענה לו הרב: "אם היית מחפש את האבידה, כבר היית מוצא. הצרה היא - שאתה מחפש מציאה. מציאה - קשה למצוא..." (בית מנוחה, עמוד יא)

הורים מתערבים

תפקיד ההורים בשידוכי ילדיהם הוא, להדריכם בדרך נכונה לקראת מציאת בן זוגם המיועד להם מן השמים. אלא שלעיתים מה שקורה הוא, שבהדרכתם הם מתערבים כל כך, עד שמתקבל הרושם כאילו הם מתחתנים עם הבחור או הבחורה.

בכך הם גורמים עוול נורא לילדיהם באמרם כי שידוך מסוים אינו מתאימים להם, הוא חסר בכך וכך. ישנם אף מקרים, בהם הגדילו ההורים לעשות ולהתקשר לשדכנים לתקוף אותם, על שעוללו להם את הצרה הזו והציעו הצעה "לא מתאימה" ש"משכה את ילדם".

לצערנו שמענו על כמה וכמה שידוכים שהתבטלו בשל התערבות מוגזמת ולא נכונה של ההורים, אף שמצד בני הזוג הייתה התאמה וחפצו להקים בית זה עם זו (ועיין בשער ההלכה אם צריך לשמוע להורים במקרים כגון אלו).

אף בנוגע לפרק זה בחיי ההורים, פרק נישואי ילדיהם, נכון הוא הכלל "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב, ו) - את הילד יש להשיא

עם האישה המתאימה לו - לא להוריו, את הילד יש להשיא עם האשה שמוצאת חן ביעניו - לא בעיני הוריו, הרי בסופו של דבר הוא זה שעתיד להקים בית ולחיות עמה - לא הוריו.

רק אם אכן ינחו אותו למציאת בת הזוג המתאימה לו, אזי גם כי יזקין לא יסור ממנה, אך אם ח"ו מפאת התערבותם היתירה של הוריו בחר מיודענו את האשה שלא הייתה מתאימה ומיועדת לו מן שמיא, אזי כפי שלמדנו מהגמרא ומברי רבא סופו להתחרט על נישואין שכאלו, ואולי אף לסור ממנה בעצמו.

המקרה הבא, מעשה שהיה ועדיין הווה, ילמדנו עד כמה הרסנית עלולה להיות התערבות שכזו...

לאחר כמה פגישות החליטו מושי ולאח (שמות בדויים כמובן) לגמור את השידוך בשעטו"מ. מושי היה בחור רזה ולאח קצת מלאה, הדבר לא הפריע לו כלל - הוא אפילו לא הבחין בכך ולא חשב שיש בכך בעיה, שכן באמת אין בכך דבר.

בן משפחה שראה אותם באחת הפגישות, החליט להסריט אותם הולכים יחד - הפרשי המידות ביניהם קצת צרמו לעיניו... הוא אף שלח את התגלית להוריו של מושי והם נחרדו לגלות את העיוורון שתקף את בנם...

הם לא אמרו לו להוריד את השידוך, אבל רק רמזו לו, וחשבו יחד איתו האם זה לא נראה מוזר שילכו כך ברחוב - כשהוא רזה מבטן ומלידה והיא - קצת פחות, מה גם שהסרטון מעיד על כך כמאה עדים, משהו שם לא הצטלם יפה. מה גם ששאר אחיותיו של מושי רזות כמותו, ואיך היא תרגיש כשתגיע לביתם?!

בל נתאר את הבלבול שתקף את מושי, מצד אחד זה לא הפריע לו עד שהסבו את תשומת ליבו לכך, הוא כלל לא הרגיש בזה - זה גם ממש לא מעניין אותו. אך מהצד השני, אם חושבים על כך פעמיים, זה באמת קצת מוזר הילך סרוך עם חבל ברחוב?! היתחבר החבל עם השרוכיות, אחיותיו של השרוך?!

לרגע נזכר מושי כיצד הרגיש כשחשב שמצא את זיווגו, בת ישראל כשרה וצנועה, מוכשרת וחכמה, ולרגע גבר בו החשש כי היא איננה מתאימה להוריו, אחיותיו ולצופים ברחוב, ובשל כך אולי היא איננה מתאימה גם לו...

מן הצד השני ציפו לאה והוריה לתשובה, האם ומתי אכן יגיע השידוך לידי גמר טוב, כמצופה - אך זו בוששה מלבוא. בדמעות ביקש (התרצה, נכנע) מושי מהוריו להשיב (דרך השדכנית, כמובן), שצריך עוד יישוב הדעת (לא...).

בל נתאר את ההלם שאחז את לאה ומשפחתה. משום מקום, ללא כל התראה מוקדמת - ירד השידוך מעל הפרק - גם ללא כל הסבר נלווה. בירור קצר הבהיר להם את העניין.

מנגד, תחושת ההחמצה מהצעד הבלתי הגיוני (והבלתי תורני) שעשה, הכה את מוישי ברגשות חרטה מעורבים בהשלמה עם כך שעשה רצון הוריו... בצר לו שח את כאבו לחברו הנשוי זה מכבר - איש ירא ובעל דעה ישרה, יחד עימו, וכמתבונן מן הצד ניסה לנתח איתו עד כמה חשוב המראה השטחי למול אישיות המשודכת ומעשיה הטובים. אילו תחושות חולפות - ואילו נותרות לנצח, אילו משפיעות יותר על חיי המשפחה - ואילו פחות.

ואכן "תשועה ברוב (רב) יועץ", למוישי היה ברור מה עליו לעשות, גם במחיר של מבוכת מה. כמוהו ניסו הוריה של לאה להבין האם העניין נגמר בשל התגלית הנ"ל העומדת ברומו של עולם (לא העולם התורני, כמובן). כך חזר לו השידוך, תוך מבוכה קשה למוישי ולא. מוישי כמובן הוצרך להסביר, להתנצל ולטייח את שאירע. לאה הבינה את הרמז, ואף התחדש לה פשט נוסף בפסוק "שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו" (משלי כא, כג).

כן הם התחתנו, מתוך ידיעה מהו העיקר והטפל, אך עמוק בבטן, אי שם בעולמות הרגש, מפעם לפעם צצה למוישי המחשבה על ה"שוני" ביניהם, דבר שלא הטרידו כלל עד שהסבו את תשומת ליבו לכך. את לאה ליוותה תחושת ה"שונות", בהגיעה לבית משפחתו של מוישי...

מן הסתם לא על תגרה שכזו אמרו חז"ל (שבת קל, א): "ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא" - תגרה שמותירה צלקת נצחית בחיי בני הזוג בעתידם ובבניין ביתם, צלקת ותגרה שמוטב ולא היו באות לעולם.

הצעות שונות

גילאים

הצעות שיש בהם הפרשי גיל חריגים, מצריכים בדיקה לגופו של כל מקרה, שכן יתכן והדבר יהיה להם לרועץ בחייהם, ויתכן שאין בכך דבר. ננסה ללקט כאן מקצת מן הדעות והשיקולים, וכאמור, כל מקרה יש לבררו לגופו עם רב המצוי בכך, שידע להשיאם עצה נכונה לפי טבעם ומידותם.

אין לשדך בין בני זוג כשהפרש הגילאים גדול, משום שהיא עצה שאינה הוגנת.

(‘אשרי האיש’ אה”ע חלק א, פרק ב סימן לו)

האדם יכול להיות מבוגר מהאישה עד עשר שנים, אבל האישה לא תהיה מכיוון שיש קפידא בזה, והיא תמשול בו, אבל איש מבוגר יותר מעשר שנים אז כבר ספק.

(‘ארחות רבינו’, חלק א עמוד רסט)

אמנם יש הפרש גיל שהוא נורמלי ואין להקפיד, כגון בחור שהציעו לו בחורה עד שנתיים מעליו.

(‘הנישואין כהלכתם’, פרק ב הערה 98, בשם האדמו”ר מבעלז זצ”ל ובשם האדמו”ר בעל אמרי חיים

מויז’ניץ זצ”ל)

ולמעשה כשהוא מבוגר ממנה כמה שנים, צריכים להתחשב לעולם במצב המצוי, שאם הוא מבוגר יותר מדי אז אינו טוב כ”כ, שאין הבעל מבין תכונת נפשה שהיא עדיין צעירה יותר, והכל לפי המצב. (‘נטעי גבריאלי’, פרק י סעיף ה)

גרושים

על גרושים יש לברר כמו שמבררים על משודכים רגילים, מכיוון שאם תנסו לברר למה הוא התגרש לא תצליחו להשיג את האמת - אם תשאלו את המכרים שלו וודאי תגלו שהיא אשמה, ואם תשאלו את הצד השני יאמרו שהוא לא בסדר. ('שידוכים וזיווגים')

שידוך עם משפחה שאחד ירד מהדרך או שניים

אפשר להשתדך עם בחורה (או בחור - א.ו. וכמובן שם) שאחד מילדי המשפחה ירד מהדרך, אם רואים ששאר המשפחה נוהגים כמו שצריך, כי לפעמים, אחד מהילדים יורד מהדרך בלי קשר למדותיהם ותכונותיהם של שאר בני המשפחה. אכן כששנים מבני המשפחה ירדו מהדרך, יש מקום רב יותר לחוש שגם המדוברת אינה בסדר, אך צריך לדון כל מקרה לגופו.

(אשרי האיש', אבן העזר חלק א פרק ב סעיף יא; וראה שם גם סעיף יב)

גר צדק

בחורה בת גרים, אם יש לה מעלות מיוחדות זה עדיף, ול"צ להתחשב בייחוס. אבל אם הבחורה רגילה, ודאי עדיף אם אפשר, להשתדך עם משפחה מיוחסת עם זכות אבות. ('אשרי האיש', אבן העזר חלק א פרק ב סעיף טז)

בת של מומר לעבודת כוכבים

מותר מעיקר הדין להתחתן עם בת מומר לעבודה זרה, אם היא יראת שמים ובעלת מדות. דאף שהמיר את דתו לעבודה זרה, ישראל הוא.

אלא דלכתחילה אין ראוי לשאת בת מומר לעבודה זרה, ואם יבוא אדם להתייעץ, בוודאי דיהבין ליה עצה טובה שנפש היפה תרחק ממנה, פן לא תהיה תפארתו על הדרך אשר הוא הולך עליה, דלא גרע ממה שאמרו בגמרא (פסחים מט, ב) לא ישא אדם בת עם הארץ. וכבר אמרו בגמרא (בבא בתרא קט, ב): אמר רבי אלעזר לעולם ידבק אדם בטובים.

(ילקוט יוסף' שובע שמחות, חלק א פרק א סעיף כד)

בעלי תשובה

מותר לישא בתו של מחלל שבת בפרהסיא, אם היא עצמה יראת ה' ובעלת מדות, ואינה נמשכת אחר הוריה. ובפרט אם הוריה שמרו על טהרת המשפחה, אף שהם מוגדרים כ"חילוניים" [ובלאו הכי מצד ההלכה בת נדה מותרת לבוא בקהל בודאי].
(ילקוט יוסף, שובע שמחות, חלק א פרק א סעיף כה)

בת כהן לישראל

מפאת חשיבותה ומעלתה של בת כהן שהיא מזרעו של אהרן הכהן, לא נאה ולא יאה שישראל ישאנה אלא כהן, כי מעלים בקודש ולא מורידים, ובנישואיה עם ישראל, נפגמת המשפחה שמעתה בניה לא יהיו כהנים, והרי זה כמו חילול לזרעו של אהרן.

אולם אם הבחור ירא שמים, ועוסק בתורה רוב היום [אף שעדיין אינו בגדר תלמיד חכם], אדרבה, מעלה ושבח הוא לאהרן הכהן שידבק זה בזרעו, והרי הם מבורכים ויזכו לעושר וכבוד.

ישראל עם הארץ שאינו שומר תורה ומצוות, לא ישא בת כהן בשום פנים ואופן, שגנאי הוא לאהרן הכהן שידבק זה בזרעו, ואדרבה נענשים על כך, וסכנה נשקפת לבני הזוג.

ישראל בעל בית שאינו עוסק בתורה כל היום, אבל שומר תורה ומצוות, וקובע עיתים לתורה, אם נזדמנה לפניו בת כהן, רשאי לישאנה, ויהיה סמוך לבו בטוח בהשם יתברך שלא יאונה לו כל אוון אך אין בזה לא שבח ולא גנאי. ('הנישואין בהלכה ובאגדה', עמוד 110)

שני אחים לשתי אחיות

מן הדין מותר לשני אחים לישא שתי אחיות, ובפרט אם החתן עוסק בתורה, שעליו נאמר (קהלת ח, ה) "שומר מצוה לא ידע דבר רע". וכן הורה מרן הראשון לציון רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בכמה מקרים להקל בזה, והעיד מרן שעשו והצליחו לאורך ימים ושנים.
(הנישואין בהלכה ובהגדה, עמוד 109)

עקרונות מנחים לפגישות

העקרונות שצריך לדעת לפני שנפגשים

הובא בשם מרן הסטייפלער ('מה' יצא הדבר' עמוד 44), שיש שלושה עקרונות שהם החשובים ביותר.

המשודכת צריכה לבדוק בבחור: א. התמדה. ב. מידות טובות. ג. שכל ישר (השקפה נכונה).

ובספר 'אשרי האיש' (אבן העזר חלק א פרק א סעיף ז) כתב:

אלו הן המעלות שצריך לבדוק בבחורה: א. יראת שמים. ב. מידות טובות. ג. השקפות טובות (בתורה).

על אף הברורים המקדימים, ולאחר כל השאלות, הדרישות והחקירות שקיימנו, יש לדעת כי הפגישות עצמם הם העיקר, על ידן ניתן לדעת אם ישנו קו מחשבה דומה, אם ישנם תחומי עניין משותפים ואם ההשקפות נכונות ותואמות לשלנו. רק בהתברר כל הנתונים הללו גם בפגישות, אזי אפשר לבנות בית שמושתת ע"פ יסודות התורה.

איך בודקים בפגישות יראת שמים ותכונות אופי?

חשוב מאוד להיות ערניים לעובדה הבאה: במהלך הפגישות כל אחד מן הצדדים יציג רק את הצד הטוב, החזק והיפה שלו, כך שלכאורה היה אפשר לומר שהפגישה הינה הצגה אחת גדולה שלא משקפת את המציאות האמיתית.

כמוכן שלאחר הבירורים המקדימים, וככל שהם נעשו ע"י מקורות מהימנים, ניתן לדעת מהם הנושאים אליהם נרצה לשים לב במיוחד בפגישות, וככל שאכן

נותרו סימני שאלה ותהיות לגבי תכונות מסוימות ננסה לחפש אחריהן במהלך הפגישות.

אך אם הפגישה אינה משקפת את המציאות האמיתית, מה עושים? איך בכל זאת נגלה את שעלינו לדעת?

בשם הסטייפלער מפורסם, שילכו לראות כיצד הבחור מתפלל, ושמכך ניתן ללמוד הרבה! עוד כתב על כך בספר 'מפתחות לחיים' (עמ' 230) לגבי יראת שמייים: "הבחורה צריכה לשים לב על דיבורו שלא מוציא דיבור אסור מפיו, ושאינו מכניס מאכל שרמת כשרותו אינה ברורה, ולראות שהוא שומר עיניים.

והבחור צריך לשים לב בבחורה שהיא לבושה בצניעות ע"פ ההלכה, ואינה מוציאה דברים אסורים מתוך פיה, ואינה מכניסה לפיה מאכלים שרמת כשרותם אינה ברורה.

ואת האופי יש לבדוק בעת שנמצא עם מכריו וחבריו, אחים והוריו, או חברים שפגש דרך מקרה".

וכתב עוד **שתכונות אופי** יש להתחשב בחוות דעת ובאזהרות אחרים, ובפרט מהאם שיש לה עין שבדרך כלל מתבררת כנכונה.

אכן, על אף הדברים האמורים, יש ליתן את הדעת כי לעיתים חוסר בצניעות וכדו', לא נובע בהכרח מפאת קרירות או חוסר ביראת שמים ('הנישואין בהלכה ובאגדה', עמ' 100): "אולם בעניין הצניעות פעמים שלבושה אינו בדיוק כהלכה מחמת חוסר מודעות בחומרת העניין, מה גם שרואה ברחוב בחורות רבות שנחשבות לשומרות תורה ומצוות והולכות כך, באופן שאם יסבירו לה את העניין בצורה טובה, תקבל, כמו נשים שאחר שקראו חומר העניין, והובאר להן הדבר היטב, שינו את לבושיהן".

מלבד זאת ולמיצוי חלק זה נאמר, כי למרות שכל צד מנסה להציג את חוזקותיו במהלך הפגישה, בכל זאת פקחת העין ושימת הלב יועילו לקבל תמונה מספקת בנוגע לעומד מולנו, מה גם שיתכנו "טעויות" ו"פספוסים" שיחשפו מעט מחולשותיו ויאירו בפנינו צדדים נוספים באישיותו.

אופן השיחה

כתב בספר 'מפתחות לחיים' (עמ' 230) "השיחה אמורה להיות שווה בין בני הזוג שלא יהיה מצב שהמשודכ/ת מדבר/ת רדוד מדי או גבוה מדי ביחס לשני/ה.

ואם יש הפרשים יש לבטל השידוך.

יש להמתין למשודכ/ת עד שיסיימו את דיבורם, שלא לכנס בתוך הדברים של השני.

יש לשים לב ג"כ לדיבור של המשודכים, משום שע"פ הדיבור אפשר להבחין אם יש לה מידות, יראת שמים וכו'".

כמות הפגישות

המנהג הנכון שלא להרבות בפגישות יותר משנים או שלשה פעמים כפי המצב, אא"כ יש לו צד שיתברר לו יותר בשיחה נוספת, ועצת גדולי ישראל, שלא להרבות בפגישות, שאין זה גורם טוב וכו', ויעשו הכל בהדרכת חכם או רבו (ובספר 'ועלה לא יבול', חלק ב עמוד קעט כתב שדעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שלהיפגש עם בתולה יספיק שלוש או ארבע פגישות, אבל יותר מזה רק' מקלקל, שרוב דברים לא יחדל פשע). ('נטעי גבריאל', פרק ג סעיף ז)

מראה חיצוני

על היופי אמרו חז"ל (ברכות נז, ב): "שלושה דברים מרחיבים דעתו של אדם אלו הן: אישה נאה, דירה נאה, כלים נאים" - כמוכן שאין בכוונתם שרק האישה הכי נאה בעולם מרחיבה דעתו, כמו שאין בכוונתם לומר שרק הדירה הכי נאה והכלים (בגדים) הכי נאים מרחיבים את דעתו - שאם כן אין אדם בעולם שיוכל להשיגם, ועל כן נכונו דברי התנא באבות (פרק ד משנה כא) כי "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם".

אל לו לאדם להשוות את יופייה של זו שנפגש עימה, לאחרות - דרך זו תוציאו מן העולם כאמור. יש שדקדקו על כך את דברי הרמב"ם בנוגע להיתר ההסתכלות על הפנויה על מנת לישאנה (איסורי ביאה פרק כא הלכה ג): "ומותר להסתכל בפני

הפנויה ולבדקה בין בתולה בין בעולה, כדי שיראה אם היא נאה בעיניו ישאנה ואין בזה צד איסור ולא עוד אלא שראוי לעשות כן, אבל לא יסתכל דרך זנות".

הנוגע אלינו הוא מה שאמר: "כדי שיראנה אם היא נאה **בעיניו** - ישאנה", האדם צריך להרגיש נוח עימה, עם המראה הכללי, וגם בדיקה זו צריכה להיעשות בדרך של צניעות וכבוד כראוי לבן תורה, כפי שסיים הרמב"ם.

את גדר העניין תאר בספר 'אשרי האיש' (אבן העזר חלק א פרק א סעיף ו): "כשנפגש עם בחורה צריך לבדוק שתמצא חן בעיניו, ומספיק שלא יהיה מצב של דחיה, ויש איזשהו משיכה אליה".

על כן, כאר בחור נפגש עם מישהי אע"פ שהיא לא עומדת בדרישת המראה שהגדיר לעצמו, אם אין דחייה והפגישה זרמה ימשיך איתה, מכיוון שהדיבור עמה גורם למשיכה - ולהיכרות עם מכלול תכונותיה ואישיותה שהם הגורמים העיקריים על התנהלות חיי הנישואין. אבל אם משהו ממשיך להפריע לו, ואע"פ שהמשיך, המשיכה פוחתת וחוסר הנוחות גובר, אין טעם לנסות שוב ושוב - וכמובן שעצת חכם עשויה להועיל ולפשוט ספיקות רבים כאשר לכל מקרה אופיו המיוחד לו.

פגישות

הכנת נושאי השיחה לפני הפגישות

לשם היערכות נכונה לפגישה, כדאי לתת את הדעת מראש לנקודות אותן נרצה לברר במהלך כל פגישה. הדברים ישתנו מפגישה לפגישה (על הנושאים המרכזיים הנכונים לכל פגישה נעמוד בהמשך), וכמובן בהתאם לבחור או הבחורה שמולנו - וככל שישנן שאלות ותהיות מרכזיות לגבי האופי, התכונות, ההשקפות והשאיפות בנוגע להקמת בית יהודי של תורה.

אפשר למשל לרשום את כל השאלות הדורשות בירור, ואף לדרגן לפי סדר החשיבות, זאת בכדי שלא נשכח נושאים חשובים אותם נרצה לברר במהלך הפגישה.

הדבר דומה למי שיגיע לפגישה קצרה עם רב גדול, איש מקצוע בכיר או כל אדם חשוב אחר. שבאם ירצה להתייעץ עמו בנוגע לדבר מה החשוב לו, ירשום את שאלותיו והנושאים אותם חפץ הוא לברר, שאם לא יעשה זאת, לבסוף יזכר בכמה דברים אותם שכח או שלא הספיק לברר כדי הצורך.

כמובן שאין בכוונתנו לומר שאת השיחה ננהל מתוך הכתב, ותוך כדי נעיין בו לוודא שלא שכחנו דבר. אלא שבהכנת מוקדמת נאותה, סביר יותר שנזכור את הדברים החשובים, ונסדר את מהלך השיחה כך שלא נפספס פרטים חשובים.

התארגנות שכזו תועיל גם כן למנוע מבוכה וחוסר נעימות של שתיקה, בכל זאת, כל בחור ישיבה מן השורה איננו רגיל בשיחה עם בחורה זרה, ובטח שלא על נושאי עומק, וכמוהו גם בת הסמינר שמולו איננה מורגלת בכך.

באם לא יתכוננו לכך מראש, עלולים להיווצר רגעי שתיקה מרובים בשל הלחץ והמבוכה בה שניהם שרויים, לאחר מכן כל אחד יחשוב כי רעהו שתקן שאיננו יודע לדבר, ואף יגיעו למסקנה כי אינם מתאימים, שכן שיחתם המשותפת לא זרמה כפי שחשבו - וכל זאת בשל חוסר היערכות מוקדמת.

שאלו את הרב הגאון יוסף שלום אלישיב זצ"ל אם יש הרבה מצבים שקטים האם זה מורה שהם לא מתאימים וצריך לעזוב את השידוך? וענה להם לא מבטלים, כי גם בחיי הנישואין יש הרבה מצבים שקטים.

ובהזדמנות נוספת:

חתן התעייץ עם רבינו, על כך שעשה שלוש שעות פגישה והיו הרבה שתיקות, ובסך הכל דיברו שעתיים מתוך השלש. ותמה רבינו עד מאוד, ושאל, יש כ"כ הרבה דברים בטלים בשביל שעתיים?!
(אשרי האיש, אבן העזר חלק א פרק ה סעיף כד).

לבוש נאה בפגישות

על הנפגשים להתלבש בבגדים נאים.

בחור או בחורה שלא יתנו דעתם לכך, ויבואו בלבוש פשוט ומרושל לפגישה, ירד ערכם בעיני הצד השני מלבד התחושה העלולה להיווצר כי הוא או היא מזלזלים בו.

הבחור אמור לבוא עם חולצה לבנה מגוהצת, חליפה, עניבה ומגבעת - כדי שיהיה נעים לעמוד בחברתו. כך גם הבחורה אמורה לבוא נאה בבגדים מכובדים, איפור ע"פ ההלכה כדי שתהיה מציאת חן ושיהיה נעים לעמוד בחברתה. לא צריך לחשוש כי אין להתאפר לדרך התורה, אלא שכאשר מתאפרת באופן עדין - ע"פ הלכה, אין בכך בעיה ולהיפך - בכך היא מייקרת את הפגישה, ממש כשם שלאחר נישואיה תייקר בכך את הקשר עם בעלה.

נביא דוגמא להמחשת העניין, אף שפשוט הוא לכל משכיל:

אדם שיגיע לכל מקום שהוא, מרכז קניות, לבית כנסת וכדו', אם יכנס עם רכב ישן מאובק ומלוכלך, את אף אחד הוא לא יסקרן, וגם אלה שיסתכלו עליו, קרוב לוודאי שיאמרו: "תראה איך שהוא מתעצל לנקות את הרכב". אבל אם יכנס עם רכב יוקרתי מפואר, הרי כאן ההתייחסות תהיה אחרת, כולם יביטו עליו, את כולם הוא יסקרן, ומה גם שיש כאלה שינסו להתיידד עימו!

גם כאן הדברים נכונים, אם המשודכים יבואו בזלזול ללא השקעה חיצונית, לא תהיה משיכה, ומכאן לא תושג עוד פגישה והתקדמות, אבל אם לא יתרשלו הנפגשים במראה החיצוני, וילבשו בגדים נאים, הרי וודאי שהפגישה תהיה אחרת לגמרי.

ולא שזה העיקר אלא שזה מוסיף הרבה. והוא הנקרא בלשוננו - **רושם ראשוני**, שעליו אמר חכם אחד כי אין הזדמנות שניה ליצור רושם ראשוני.

מקום הפגישות

מצוי שהפגישה הראשונה מתקיימת בתוך בית, ואח"כ בחוץ, ואם יש סירוב מצד אחד יש להתפשר - משום שיש משודכים שפגישה בבית מלחיצה אותם, ואז עלולים המשודכים לשבת כמו דגים מבלי להוציא הגה מפייהם, ממש אקווריום... או שיהיו לא ממוקדים וירגישו בסופו של דבר שהפגישה הייתה לא מוצלחת.

כמו כן יש להיזהר מפגישות במקום שומם מאדם או מקיום פגישות ארוכות לתוך שעות הלילה המאוחרות - הן מצד המכשולות העלולות להגרר מכך והן מצד תחושת אי הנעימות העלולה להיווצר בקרב אחד הצדדים בסיטואציות שכאלו, פחד, עייפות וכדו'.

אחריות ההורים זמן ומקום הפגישות

בכל הפגישות על ההורים להיות אחראיים בזה לילדיהם שמקום הפגישה יהיה מקום הומה אנשים וודאי שלא יהיה מקום שאין בו כלל וכלל אנשים, ושלא יבלו זמן רב מדי בפגישה בכדי שלא יגיעו לידי מכשול ח"ו, לא באיסור נגיעה ולא באיסור ייחוד.

זמן הפגישות הראוי הוא שעה או שעתיים, משום שכשמאריכים בדיבורים, יכולים לבוא המשודכים לידי שחוק וקלות ראש, ואמרו חז"ל "שחוק וקלות ראש מרגילים את האדם לערוה".

אולם אם יש בשיחה זו צורך ותועלת לעתיד, בוודאי שרשאים בני הזוג להאריך בפגישות כי זוהי מטרת הפגישות.

תמיד היה מרגלא בפומיה דראש ישיבת חברון הגאון רבי משה חברוני זצ"ל, להזהיר את תלמידיו בישיבת חברון, ואמר, כי עברו תחת ידו אלפי בחורים, והדבר נתברר אצלו כי בחור שנכשל בין אירוסין לחתונה במגע או בייחוד וכדומה, אין השלום שורר בביתו, ופעמים אף מגיעים לידי גירושין, או שחייהם יחד מוגדרים "בדיעבד" על כן יש לזרז את מועד החתונה. ('מעין יוסף', עמוד 450)

ראיית המשודכת

נושא נוסף שיש ליתן עליו את הדעת הוא, ההסתכלות במשודכת במהלך הפגישות. שהנה מחד כתב בשו"ע (אהע"ז סימן כג סעיף ג): "מותר להסתכל בפנויה לבודקה אם היא יפה שישאנה, ולא עוד אלא שראוי לעשות כן, אבל לא יסתכל בה דרך זנות".

כמובן שהדברים אמורים בטרם החליט כי היא מוצאת חן בעיניו, אך לאחר שגמר בשעתו שיפה היא בעיניו, ואף לאחר האירוסין, יש ליתן את הדעת לדברים הבאים ('הנישואין בהלכה ובאגדה', עמוד 116; ע"פ שו"ת 'משנה הלכות', חלק ז סימן רמט וכן 'חוט שני' עמודים נו - נז; וראה משנ"ב סימן עה סק"ז): "אחר שראה החתן את הכלה והחליט שמצאה חן בעיניו, יזהר שלא יתבונן בה עוד, אבל ראייה בעלמא בלי התבוננות מותרת, ובלבד שלא יתכוון ליהנות, וכדין הסתכלות בכל אשה אחרת. ועל החתן להבהיר הלכה זו לכלה, כי רובן לא יודעות זאת ויכולות להיפגע".

סגולה שבני הזוג יצליחו בנישואין, על ידי שיזהרו לפני הנישואין שלא יכשלו בשום עבירה, ובזה יזכו גם לילדים כשרים וצדיקים. ('חופת ציון', פרק ה סעיף א)

כמה פגישות לעשות?

ההמלצה היא לקיים עד שלוש או ארבע פגישות, כשבדרך כלל הראשונה נועדה לדבר ואפילו בעניינים של מה בכך על מנת למצוא שיח משותף ולוודא שאין דחייה, השנייה עוסקת בעקרונות הבית המשותף והשאיפות ההדדיות והשלישית לסיכום דברים וקבלת החלטה.

אכן ישנם מצבים שבהם הבחור או הבחורה מצויים עוד בספק כמו שנתאר בהמשך, או שמי מהם עדיין לא בירר את החשוב לו, וכהנה עוד הרבה, על כן יש להמשיך את הפגישות עד לבירור הספק.

לבסוף כשיגיעו למצב שהם **משוכנעים** שהם מתאימים, סוגרים וורט.

פגישה ראשונה

לאחר הבירורים, המשודכים יוצאים לפגישה ראשונה. השאלה מה מדברים? איך מדברים? מי מתחיל? מי יוזם?

מטרת הפגישה הראשונה היא בכדי לראות שהכל הולך כשורה, השיחה המשותפת זורמת, נושאי העניין קרובים זה לזה ושאיין דחיה כלשהי בין בני הזוג.

בדרך כלל הבחור אמור להתחיל וליזום את נושאי השיחה והתנהלותה, זאת מתוך הקשבה מלאה ונתינת מקום התבטאות לבחורה.

נושאי השיחה המצויים והמומלצים בפגישה זו הם:

א. לספר על המשפחה שלך, והיא תספר על שלה.

ב. לספר על עצמך על התחביבים שלך, והיא תספר על שלה.

ג. לתאר את סדרי הלימודים בישיבה, את החברה והרבנים וכדו', והיא תספר על הסמינר או מקום עבודתה.

ד. חוויות מעניינות שעברתם.

ה. קצת מילתא דבדיחותא.

ו. לדבר קצת דברי תורה ותוכן ערכי.

חשוב מאוד להתכונן לפגישה ולהכין מראש את נושאי השיחה ולתכנן את הנושאים אותם אנו רוצים לברר אצל הצד השני. זאת בכדי להימנע מלחץ מיותר תוך כדי הפגישה, הימנעות מרגעי שתיקה מביכים ועל ידי כך יתכן ויסיימו את הפגישה מתוך תחושת החמצה או אי התאמה, שכן השיחה לא קלחה משהו.

עם זאת, חשוב לא להיבהל מרגעי שתיקה נורמליים, לא צריך למלא כל שניה במילה - וחשוב לזכור כי גם השתיקה היא חלק מהשיחה, כמו שתהיה חלק מהחיים העתידיים.

לא מרגישים משיכה

ישנם מצבים בהם המשודכים מגיעים לפגישה ולא מרגישים משיכה אחד לשני, כך שרוצים להוריד מיד אחר הפגישה הראשונה, זאת מתוך המחשבה שאם לא מרגישים משיכה אין טעם להמשיך.

מחשבה זו בטעות יסודה, שכן להרבה בחורים ובחורות קצת קשה להתרכך ולזרום כבר במפגש הראשון עם "אדם זר", לא קל להשיל את ההתרגשות או את הלחץ. יתכן ובפגישה השנייה הם יפתחו יותר, ידברו, יספרו ויצחקו - יהיו יותר "הם", ויוכלו להתרשם באופן אמיתי יותר זה מזו.

לכן מומלץ בדרך כלל לשקול היטב את הסיבות לשלילת השידוך ולא בנקל להוציא את המילים כי השידוך "לא מתאים", או בשפה עדינה יותר ש"צריך עוד ישוב הדעת".

שלא להפסיק פגישה באמצע

לא דבר נדיר הוא, כי במהלך הפגישה המשודך או המשודכת מבינים שזה לא זה, עד כדי כך שרוצים לסיים ולעזוב באמצע הפגישה, בדרך מכובדת - יותר או פחות.

אכן חובה לשים לב במקרים אלו, שלא לפגוע בצד השני, ראוי לסיים את הפגישה על הצד היותר טוב, ובכך אנו עושים חסד גדול עבורו. חלילה לנו מלהותיר את המשודך מאחור, או בתחושה שהוא כל כך לא שווה עד לכדי סיום פגישה בחיפזון. כל כך הרבה עוגמת נפש יש בכך עבורו, כמה רגשות צער

וחולשה, ומה יעשה הפוגע עם בקשת המחילה? על כן לא נשכח כיצד דורשת מאיתנו התורה להתנהג עם כל ישראל חברינו, וגם בוודאי במקרים שכאלו.

פגישה שניה

לאחר ששלב ההיכרות הראשון מוצה, והתברר למשודכים שאין דחיה כלשהי וכי ישנה שפה משותפת והבנה הדדית, ניתן להתקדם לפגישה השניה. זו תעסוק יותר בנושאי תוכן של בניית הבית, כיצד ייראה הבית מבחינה תורנית? מה הן שאיפותיו? מה הן שאיפותיה?

דבר מצוי שיש להיזהר ממנו בשלב זה, הוא נתינת התחושה שנמצאים במעין חדר חקירות או שאלון טריוויה, כל אחד מכין דף שאלות אותן הוא רוצה לברר והן בהחלט חשובות לו - אך ע"ז נוצרת אווירה שלילית ואי נעימות.

דוגמאות: האם אתה רוצה ללמוד בכולל? איפה הילדים ילמדו? אתה רוצה מחשב בבית? פלאפון לא כשר מתאים או לא מתאים? נלמד ביחד כל יום הלכות לשון הרע? בית בשכונה חרדית כן או לא? ועוד ועוד שאלות.

ובכן כך לא נכון להציג את השאלות, משום שע"כ עלולות לצוץ כמה בעיות:

א. קודם לכל, וכפי שכבר תיארנו, שמכך תיווצר תחושה של אי נוחות בפגישה ויציאה של טעם לא טוב ממנה, ואולי אף יתבטל השידוך ע"י כן.

ב. ע"י צורת השאלות הזו, בדרך כלל נקבל את התשובות אותן רצינו לקבל, בכך ולא... ואם אחד הצדדים מעוניין בשידוך, כמובן שינסה לרצות את השני מבלי לתת את הדעת למשמעות השאלות ולהשלכותיהן המעשיות - וח"ו עלול השידוך להתקדם ורק לאחר הנישואין יתגלו הפערים...

בדרך זו לא נוצרת היכרות אמיתית בין המשודכים, שכן בין התשובות כן ולא - התחום האפור הינו רחב מאוד. כך לא נוכל לרדת לעומק עולמו הרוחני של הצד השני, לא נכיר עד כמה לימוד התורה חשוב לו, לא נדע עד כמה חפץ הוא בגדרות רוחניות כלשהן וכן ע"ז הדרך בכל נושא אחר.

על כן חשוב מאוד לדעת כיצד להציג את השאלות כראוי, להעלות את נושאי השיחה בנחת, בניסוח נכון ופתוח, שע"י כך יהיה שיתוף פעולה מלא במתן

התשובה, ועוד שבכך יחוש כל אחד בדרך החשיבה, בשכל הישר וההשקפה של הצד השני.

דוגמאות:

המשודך: מה דעתך על מחשב בבית בלא אינטרנט?

המשודכת: מבחינתי זה קצת בעיה, משום שכשהילדים יגדלו לא תמיד נוכל לומר להם לא להשתמש במחשב. ויש ג"כ דיסקים, דיסק און קי, כרטיסי זיכרון, שעל ידם אפשר להכניס בו סרטים או תכנים אחרים שאינם מתאימים לרוחנו, ומצד שני זה יכול לסייע לך ללימודך, במידה ותרצה להוציא ספרים, או לסכם בו דברים, ולכן תמיד עדיף להתייעץ עם תלמיד חכם לפני שמכניסים מחשב.

המשודכת: מה דעתך בנוגע ללימוד בכולל אם המצב הכלכלי לא יאפשר זאת?

המשודך: שאיפתי היא לשבת ללמוד תמיד, וגם כאשר מצב הכלכלי לא יאפשר. אלא שאע"פ שזו שאיפתי, אם נוכל להתמודד אשאר בכולל, ואם לא, כגון: שאינו מצליח להתרכז בלימוד, או שלך זה מאוד מפריע, אלך להתייעץ עם תלמיד חכם.

הערה: יש לתת את הדעת, שכשמגיעים הדברים לידי מעשה, יתכן ויחולו שינויים כלשהם מהדיבורים, על כן אף כשהבחור אומר: "אני אשאר בכולל כל חיי, גם במצב כלכלי קשה", או כשבחורה אומרת: "אני אסייע לך ככל יכולתי בשביל שתשב ותלמד" - יש לראות את הדברים בהסתייגות מה, שכן כל עוד והם לא היו במצבים אלו קשה לקבוע מראש שכך אכן יעשו.

אלא שבאופן השיחה כפי שהבאנו, יקבל כל צד תמונה בהירה והכרה טובה יותר באשר למשודך העומד מולו, מהם השקפותיו, דעותיו והלך מחשבתו, וכמובן ע"פ זה לקבל החלטה טובה יותר בנוגע להתאמתם.

קעת נדגיש כי אף במתן התשובה, על העונה לשים לב שלא יקבע עובדות שאינו בטוח שיוכל לעמוד בהם, ואביא דוגמא:

מעשה בראש ישיבה אחד, שבמשרדו היו מונחים 500 דולר, ובכדי לעמוד על טיב תלמידיו קראם אחד אחד כששאלה בפיו:

שאל את הבחור הראשון: אם אתה מוצא 500 דולר, מה אתה הייתה עושה איתם? **ענה לו:** פשוט מאוד, אני אחזיר את הכסף לבעליו. **השיב לו ראש הישיבה:** תחזור ללמוד.

שאל את הבחור השני: אם אתה מוצא 500 דולר, מה אתה הייתה עושה איתם? **ענה לו הבחור:** לוקח אותם לעצמי. **ענה לו ראש הישיבה:** רשע! צא מהחדר ותלמד הלכות 'השבת אבידה'.

שאל את הבחור השלישי: מה אתה הייתה עושה עם ה- 500 דולר? **ענה לו הבחור:** נותן לראש ישיבה, והרב יידע מה לעשות עם הכסף. **אמר לו ראש הישיבה:** צא.

תמהו הבחורים ולא הבינו מה רוצה ראש הישיבה, מה חפצו בשאלה זו?

קרא ראש הישיבה לבחור נוסף אשר פיקח היה, ושאלו: אם אתה מוצא 500 דולר מה אתה הייתה עושה איתם? **השיב מיודענו:** מעולם לא קרה לי דבר כזה, באמת שאינני יודע מה אעשה עם הכסף, אולי אחפש את בעליו אולי אתפתה ואקח את הכסף לעצמי, אני לא יודע! **שבחו ראש הישיבה ואמר:** זו התשובה שרציתי.

לענייננו נלמד להסתייג בתשובותינו, שכן לעיתים לא כל התרחישים ידועים לנו ולא מכלול השיקולים, על כן עדיף שנפנים לעצמנו שהעמיד לא תמיד צפוי לנו ורק הקווים שינחו אותנו מונחים לפנינו.

מזה צריך ללמוד להיזהר במענה ולומר: **"השאיפה** שלי לשבת ללמוד גם במצבים קשים", וכך גם הבחורה צריכה לומר: **"שאיפתי** לסייע לך בכל, שתשב ותלמד תעלה בתורה ותאיר את עיני ישראל בע"ה" וכן ע"ז הדרך.

השאלות שרצוי לשאול:

א. מה את אומרת על לימודים בכולל? ובמצבים כלכליים קשים? כשילדים לא מרגישים טוב האם לבטל תורה ולאסוף את הילדים או שנמצא פתרונות אחרים?

ב. מחשב לכתובת ספרים? או לאוצר החכמה?

ג. רדיו חרדי בבית?

ד. כניסת עיתונים לבית?

ה. מה רצונותיך בבית של תורה? או מה רצונך בבית של תורה?

ו. מה שאיפותיך?

ז. מה המטרות שלך?

ח. מה השיטה בחינוך ילדים? איך מגדלים את שלנו?

ט. ע"פ איזה רב יש נלך בבית? ע"פ אילו מנהגים ושיטות?

יש להבהיר: נושאים אל שהבאנו הינם המלצה רווחת, מלבד זאת יחשבו בני הזוג הנושאים החשובים להם הנוגעים לבניית הבית. עוד יש לתת את הדעת כפי שכבר הזכרנו, לדרך וניסוח השאלה, זאת בכדי שהנושא והתשובה לא תסתכם בכן ולא, אלא שעל ידה יוצר דיאלוג משותף, דרכו יוכלו ללמוד שניהם זה על זו והשקפותיהם.

פגישה שלישית

הפגישה השלישית נועדה לסיכום הדברים, היכן דרים או בירור ספיקות.

סיכמנו את כל הפגישות בקצרה, וצריך להבין רק את השורש של כל פגישה ופגישה, ומזה יבינו הקוראים על כל דבר שחשוב להם בהקמת בית של תורה, להרחיב את הדיבור ולא לקצר כדי שיהיה הכל ברור ומובן.

ספיקות

אם לאחד מן הצדדים ישנם ספיקות כלשהם, יש להמשיך את הפגישות עד לבירור הספק. מלבד זאת כדאי מאוד וראוי להתייעץ עם תלמיד חכם בנושא וכפי שכבר הארכנו בחשיבות העניין בתחילת החיבור.

לחץ משפחתי

כאשר אחד מן המשודכים מרגיש בספק המקשה על קבלת ההחלטה וסגירת השידוך, אל לו לשמוע ל"יועצים" מזדמנים - בלתי מוסמכים ובלתי אחראיים.

יתכן ויהיה מי שיתיעץ עם בני משפחתו או חבריו, והם יאמרו לו בהינף יד שהכל בסדר, תסגרו ואין ממה לחשוש.

הטעות בשמיעה לעצתם משולה להליכת סומא באפילה, שיתכן ולאחר החתונה ימשיכו הספיקות לקנן בלב, והחששות רק יתגברו עד שיאמרו המשידוכים לעצמם (שכעת הם כבר נשואים) - רק בגלל משפחתי התחתנתי, אינני מרוצה ממצבי, ותמיד ימצאו את מי לאשים והזיווג לא יעלה יפה.

לכן באם ישנו ספק המקשה על קבלת ההחלטה, מומלץ להמשיך בפגישות עד לבירור הספק. וכמובן לגשת ליועצים נכונים - שיסייעונו לברר את הנכון לנו, ולא שיחליטו בשבילנו.

הלב לא נותן להמשיך

כתב בספר 'שידוכים וזיווגים' לפעמים קורה מקרה שבשידוך הכל היה טוב, יש זרימה מצד שניהם, הכל הולך כשורה, אבל הלב חושש לא נותן לו, הרגשה פנימית כזאת או אחרת.

ויש מצב זה ראייה מהגמרא מגילה (ג.) "אמר רבינא שמע מינה, האי מאן דמיבעית (מפחד) אף על גב דאיהו (הוא) לא חזי (רואה) מזליה חזי (מזלו רואה)".

ופירש רש"י: "מזליהו" שר של כל אדם למעלה.

וסיים, שבמקרה שכזה יש לבטל השידוך.

גילו בפגישות שהצד השני אינו עומד בעקרונות החשובים לו

במקרה ונפגשו המשידוכים, וגילו כי הצד השני אינו עומד בעקרונות החשובים לו, בזה יש להביע את הדרישות, ולהעלות אותם בשיחה ברורה אך מכבדת, עד לליבון הדברים ביניהם. אם הסכימו בני הזוג שישנו את דרכיהם, וינהגו בתיאום באותו העניין, ניתן להמשיך בשידוך - אך כמובן שרק בעצת חכם המכיר את תכונות האנשים, כי ישנם נושאים שאכן אפשר לתקנם בקל, אך ישנם נושאים עמוקים מכך שלא ניתן להתחייב שישנו.

בחור בן ישיבה שהגיע לפרקו ודברו בו נכבדות, הציע לפני הגאון החזון איש ספק רציני שמתלבט בו: עליו לבחור בין שתי הצעות שידוכין, האחת בת גדולים ועשירים, בתו של אחד מזקני הרבנים בארץ, עם מזונות ונדוניא עשירה, היא אמנם התחנכה במוסד דתי, וגם עכשיו מלמדת באחד מבתי הספר שם, אבל מבטיחה לעזוב מקום עבודתה וללכת אחרי הבעל בכל הנוגע להידור מצוות ויראת שמים. והשניה בת עניים פשוטה, בלא יחוס ובלא פרוטה לפורטה, אלא היא מחונכת ב"בית יעקב" ומצטיינת בצדקותה נפש טהורה. ובכן, באיזו יבחר? לשמע דבריו, הצטחק החזון איש ואמר: "פשיטא שתבחר בשניה".

תמה השואל, הלא הראשונה גם היא מבטיחה לנהל בית של תורה כשאיפתי? חזר והצטחק: "כלום ניתנה יראת שמים להבטחות בחוזים והסכמים?".

הוסיף השואל ונגע בדבר הממון והנדוניא, בהטעימו שמאחר והוא עצמו חדל אמצעים, אם תהיה גם כלתו עניה, נבצר מבינתו להשכיל כיצד יראה בטובה ויוכל להקים בית בישראל מבלי שיעשה את תורתו קרעים?

ענה החזון איש: "הלא אמרו שלושה שותפים באדם. בני זוג הכורתיים ברית נישואין, עושים שותפות עם הקב"ה - מה בכך אם אין לשני השותפים מאומה, בזמן שהשותף השלישי הוא קונה הכל, הוא יתן מזונות בשפע, והוא יכלכל אתכם בנדוניא ובכל מילי דמיטב. (פאר הדור, חלק ד, עמוד פז)

בדיקת דור ישרים

רצוי מאד לעשות בדיקת "דור ישרים" לפני התחלת השידוך או עכ"פ לפני הפגישה הראשונה.

(נטעי גבריאלי, פרק ד, סעיף יג, וכתב שזו דעת גדולי ישראל ואין בכך חסרון של תמים תהיה, מכיון שכל שאפשר לבדקו בקל ובדרך הטבע, יש לעשותו, ואם לא עושה כן, ה"ז כסגירת עיניים בדבר העלול לגרום צער רב אח"כ; כע"ז הובא בשו"ת 'בניין אב' חלק ה, סימן סה)

ביטול שידוך

ביטול שידוך לאחר שכבר סגרו, הינו צעד קשה מאוד, הן מבחינה נפשית והן מבחינת נכונות הצעד. על כן אין לבצע צעד שכזה מבלי להתייעץ עם רב ת"ח

כפי שכבר הזכרנו, שאם יכריעו המשודכים על דעת עצמם, יתכן ויאבדו את השידוך הראוי להם מן השמים, ורק בידי גדולי התורה והדעת לשקול את כל הנתונים הנכונים לנו ולהורותינו עצה ישרה.

על ענין זה ניתן להביא את הנאמר בגמרא (שבת קל, א): כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, כגון ברית מילה שכתוב בה "שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב", עדיין עושים אותה בשמחה. וכל מצוה שקיבלו עליהם בקטטה, כגון עריות, שכתוב "וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו" - על עסקי משפחותיו, עדיין עושים אותה בקטטה, דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא (אין כתובה שאין בה קטטה).

למדים אנו מדברי חז"ל אלו, שאם רואה האדם קשיים מסויימים בשידוך, אל יתייאש מיד ויגיע למסקנה שאין זה השידוך ושיש לבטלו, אלא ינהג בזהירות ובמתינות, כיוון שכך גזרה חכמתו יתברך, "קשה לזווגם כקריעת ים סוף". ולכן יש להתאזר בסבלנות יתירה, עד שיגיעו לסיום טוב ומוצלח. (נישואין בהלכה ובאגדה עמוד 41).

וורט סעודת שידוכין

לאחר מיצוי הפגישות, וברור להם שהם מתאימים סוגרים וורט, פירוש - תנאים בין שני ההורים.

מי עושה את האירוסין? מה קונים? תאריך החתונה? מי משלם? שבת חתן? תשלום לשנה על דירת הזוג, רהיטים, למי מגיע כל המעטפות?

בשם מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל הובא ("לקוט יוסף" שובע שמחות, חלק א, עמוד סג בהערות): "תמיד מזהיר על זה בשידוכין, דמחד גיסא אין להכריח את הצדדים ליתן יותר ממה שהם יכולים, דיש לחוש בזה לממון שלא ביושר שאין רואים בזה סימן ברכה.

אך מאידך גיסא בודאי שעל ההורים של החתן והכלה לעשות מאמץ ולחסוך ממאכלם ופתם כדי שיוכלו להשיא את בתם או בנם, ובפרט אם החתן הוא בן תורה שתורתו אומנותו".

עוד הובא משמו להלכה (שם): "ובודאי שמותר ליתן ממעשר כספים עבור הבן... שהאב יכול כמה שנים קודם החתונה לחסוך את רוב כספי המעשר כספים, ולייחדם בחשבון בנק עבור בנו".

נראה שלמעמד שכזה, טוב להביא תלמיד חכם שיוכל לגשר על אי הסכמות שעוללות לצוץ בין ההורים, ובכך למנוע מחלוקת ככל שניתן. כמובן שהרב ידע ג"כ איזה עניין חשוב וניתן להתעקש, ועל אילו עניינים ניתן להתפשר.

עצה זו, לא על לא דבר הזכרנו אותה, שכן ישנם מקרים רבים לצערנו, בהם ההורים מבטלים את השידוך בגלל שלא הסתדרו ביניהם ובכך גורמים עוול בל יתואר לילדיהם. על בכל מקום בו ידוע כי יתכנו חילוקי דעות מהותיים ונפיצים בין הצדדים, כדאי וראוי שיזמינו רב ת"ח שיעמוד בין המחנות ויסייעם להגיע לידי גמר טוב של השידוך בדרך התורה והשלום.

בין האירוסין לחתונה

הגדרת הקשר שבין האירוסין לחתונה

התקופה שבין האירוסין לחתונה, מבלבלת הרבה מאוד בחורים ובחורות. שכן ישנה תחושה באוויר, שאנחנו כבר כמעט נשואים, הרי אנו כזוג לכל דבר ועניין, אלא שעדיין אסורים במגע ובקרבה גמורה כאיש ואשה.

אזי תפיסה זו בטעות יסודה, שכן מבחינת התורה כעת הם אינם אלא כשני זרים גמורים, אין ביניהם כל קשר הקרוב לנישואין ואף בקצהו אינו נוגע. הדברים אמורים הן מבחינת התוקף ההלכתי שבמצבם, אך לא פחות לעומק הקשר ואופיו, שאינו כקשר נישואין כלל.

הגדרת הקשר עליו הם שומרים בתקופה זו היא, שלא יהיו כזרים זה לזה בהיכנסם לביתם ולחייהם המשותפים, זאת מתוך דברי הגמרא (כתובות יב, א ועי"ש):

בראשונה היו מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתן לחופה, כדי שיהא לבו גס (רגיל) בה.

על כן, בין האירוסין לחתונה מומלץ להמעיט במספר הפגישות ובאורכן, ולקיימן אך ורק לשם המטרות המצדיקות אותן ע"פ התורה וההלכה, שלא יהיו כזרים זה לזו בחתונה ולשם הסידורים ההכרחיים לחתונה והקמת ביתם. כך גם ישמרו על לשונם מריבוי במילות חיבה ומחמאות, יציאות משותפות ובילויים למיניהם אשר בנקל יביאום לידי נסיון וחלילה גם לבזיון.

אכן אירעו מקרים לא מעטים שבשל התנהגות בלתי זהירה ונכונה, ביטלו את החתונה, או שהגיעו בני הזוג למחלוקות ולא עלינו ממחלוקת לכעסים ולוויכוחים ביניהם. כך גם וכפי שהקדמנו, שעלולים להיכשל בהסתכלות אסורה,

או במגע אסור, ולכן על בני הזוג להמעיט בכמות הפגישות עד להכרח, וב"ה לאחר החתונה יזכו לבנות בית איתן וכשר שהושתת על שורשים נכונים ובריאים כראוי.

חשוב להדגיש את הדברים הללו, מכיוון שבני הזוג אינם מודעים למלוא המשמעות של חיי הנישואין, ועלולים לטעות בכך ולחשוב שידעו כיצד להתנהג אחד לשני, ושאיך יכולים כבר לייעץ אחד לשני ולשמש אוזן קשבת לרחשי ליבו בתקופה עמוסה שכזו. על כן נדגיש שוב כי טעות גדולה היא בידם, ונזקים רבים עלולים לגרום לעצמם בתמימותם - ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל, כשלכל זמן ועת לכל חפץ.

שיחות בטלפון ובהודעות

הדברים נוגעים ג"כ לשיחות טלפון והודעות למי שיש - שיש למעט בהן לרמת ההכרח והנצרך, ולא לשם העברת הזמן ושיתוף חוויות סרק.

הודעות כידוע, עלולות ליצור מצב של אי נעימויות כאשר היא תתפרש באופן פוגע, ואנו לא שמים לב לכך - דבר שבשיחה לא היה מתרחש שהרי בדיבור יש את שפת הגוף שהיא רואה, ואיזו טון נאמרה מילה זאת ובאיזה נעימות.

הדברים נאמרים ככלל, ועל כל אחד לתת את הדעת ולהשתמש במלוא הרגישות והזהירות בתקופה חשובה ורגישה זו.

מתנות למשודכת

נוהגים שהחתן שולח מתנות לכלה בתקופת השידוכים, אכן יש ליזהר מחשש קידושין במתנות האלו, ולכן אל יאמר החתן שנותן את המתנה מחמת אהבה וחובה, אלא רצוי שיפרש ששולח החפץ להם לשם דורון בעלמא.

(משנת יהושע' חלק א, פרק ז, סעיף יא; זאת ע"פ הרמ"א באבן העזר, סימן כז, סעיף ג)

אכילה במסעדה

שאל אחד מהמשודכים את הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א אם מותר לאכול במסעדה בין הפגישות, והשיב:

אפשר והכל לפי העניין, ומכל מקום אין איסור בזה. וברור שאצל החוזרים בתשובה שאינם יודעים עניין זה מותר לאכול.

וכן נשאל ע"ז הרה"ג יצחק לוי שליט"א רבה של העיר נשר, והשיב: מותר.

ושאלנו גם אנחנו את הרה"ג אברהם משה רוט שליט"א והשיב:

דברים אלו תלויים במנהג המקום.

ברור שחתן וכלה מקהילה חסידית שיחליטו לצאת ביחד למסעדה - זאת תהיה פריצת גדר וקלות ראש אסורה.

אבל לפי הנהוג אצל הציבור התורני הכללי -

הדבר מותר, אבל לא בצורה של קלות ראש.

כלומר, אוכלים במסעדה מכובדת, אבל לא שותים בירה ביחד...

וגם לא מתאים - לשבת באיזה חנות פלאפל או שווארמה עירונית בתחנת דלק...

צריך לשמור על נכבדות ועדינות, שלא יהיו גסים זה בזה.

ושאלנו אם אין בזה קירוב הדעת

והשיב:

קירוב הדעת נקבע עפ"י ההנהגות באותו המקום. כל דבר חריג מהנורמה - קירוב מיוחד.

בימינו - אכילה משותפת במסעדה מתקיימת גם בין שני שותפים לעסקים וכדומה.

והכל תלוי לפי מנהגי אותה קהילה ואותו ציבור.

מעכבים את עצמם

בחורים או בחורות שאינם משתדלים

ישנם בחורים (וגם בחורות...) שהגיעו לגיל הנישואים, ואינם מתאמצים כלל למענם, כשמציעים להם שידוך הם זורמים, וכשאינן הצעה כלשהי על הפרק, הם ממשיכים בדרכם ובשגרתם מבלי לנקוט כל פעולה בדרך למציאת בת זוגם.

בזאת דעו לכם בחורים יקרים, כי יש להשתדל הרבה לצורך השגת מטרה נשגבה זו, וז"ל ה'שלחן ערוך' בפתחו את חלק אבן העזר (הלכות פריה ורביה, סימן א סעיף א):

חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות. וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים, וממעט את הדמות, וגורם לשכינה שתסתלק מישראל. הגה: וכל מי שאין לו אשה שרוי בלא ברכה, בלא תורה כו' ולא נקרא אדם. וכיון שנשא אשה עונותיו מתפקפקים, שנאמר: מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מאת ה' (משלי יח, כב).

וללמדנו עד היכן הדברים מגיעים, הוסיף שם (שם סעיף ב):

אין מוכרין ספר תורה, אלא כדי ללמוד תורה ולישא אשה.

על כן לא יטעו את עצמם העומדים בפרק השידוכים, בטענות שונות כי אין צורך לגשת לשדכנים משום שיש בכך חסרון באמונה - שמחשבה זו בטעות יסודה.

ממש כשם שלא יתכן שישב בחוסר מעש - ויצפה לידיעת התורה, כן לא יוכל להיות אדיש למצוה הגדולה העומדת לפתחו - נשיאת אשה, ההכשר לקיום מצות פריה ורביה. אלא שכשם שבלימוד התורה, אם משקיע את מירב כחו

להשגתה, מובטח שיתנו לו אותה במתנה ויזכוהו בהשגות נפלאות בה, כך אם ישתדל במציאת אשתו - ימציאו לו אותה ג"כ במתנה...

להגדרת נושא זה, נביא מה שכתב ב'ילקוט יוסף' (שובע שמחות', חלק א פרק א בהערות):

והנה נודע מ"ש הגר"א, שאין להשתדל בענין שידוכין, שהכל מאתו יתב', וארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני. והביאו בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, דאין הכוונה שלא להשתדל כלל, רק ישתדל פחות ממה שמשתדל בשאר צרכיו.

ואף אם שמענו על סיפורי שידוכים מופלאים, כיצד רדפו אחר גדולי הדורות להשתדך עמיהם ואפילו על חברינו שממש "קטפו" אותם עוד בטרם חשבו לצאת לשידוכים - מכל מקום אין זה הכלל ואין זו ההוראה למעשה על פי דרגתנו באמונה בה'.

ממש כשם שאנו טורחים בהשגת פרנסתנו, כלכלתנו ושאר צרכינו, כן עלינו לטרוח עבור קיום מצוה חשובה זו של בנין ביתינו והשגת שלמותנו כאדם. ואף שמצוי הוא הדבר שהחברים והחברות מציעים הצעות אחד לשני, מכל מקום כשרואה שלא ניגשים אליו, או שמציעים הצעות שאינן תואמות לצרכיו ותכונותיו, צריך הוא לעשות השתדלות להציג את עצמו, את צרכיו ואת אופיו.

נשאל רבינו (הגרי"ש אלישיב): אומרים בשם המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין, שהביאור בדברי הגמ' (מו"ק יח:) "מה' אשה לאיש" הוא, שבזיווגים אין השתדלות. התפלא רבינו: אין השתדלות? (בודאי שצריך להשתדל) הגמ' אומרת משל לאבידה וכו', והוא צריך לחפש את האבידה. ומה נקרא השתדלות בשידוכין? להשתדל עם שדכנים.

גילאים מבוגרים מגיעים לרוב משום בררנות יתר

משודכים שמגיעים לגילאים מבוגרים 23,24,25 וכן הלאה צריכים להתחיל להבין שהדרישות שלהם מוגזמות.

אני הכרתי בעצמי משודכים שדורשים דרישות שכאלו ומתעקשים על כך, והם עדיין אינם נשואים, מה הם רוצים להקים בית בגיל 30? הם רוצים שלא יהיה להם כוח בטיפול הילדים? מה גם שככל שהם מבוגרים יותר, מדרך הטבע קשה להסתגל לחיים עם בן הזוג, לשנות הרגלים למען החיים המשותפים, לגדל ילדים וכו'.

איוולות זו גורמת שבידם יהרסו את עתידם, ועל איבוד הזמן נאמר "מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות" (משלי א, טו). על כן, כל מעוכב שידוך צריך להתבונן בדרכו, שאם הוא מתעכב יתר על המידה, כנראה שישנה בעיה - על כן יתייעץ עם רב ת"ח כאמור, כשביחד ינתחו את המצב ואם אכן צריך לשנות את הכיוון.

אמרו חז"ל (פסחים ק"ג, א) "בתך בגרה - שחרר עבדך ותן לה", כשאין פירוש הדברים כפשוטם - שתיקח עבד או בחור 'עם הארץ' ואיתו היא תתחתן, אלא שתתחיל להוריד בדרישות שלה ותשים לב על דרכה.

סיפר ראש הישיבה (הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל) - ששאלו אותו כשהיה בחו"ל, מדוע כל כך קשה השידוכים?

אמר להם שנראה לו שהסיבה העיקרית היא "גאווה"! כל אחד רוצה משהו מיוחד. "וכי היא רוצה סתם בחור?"

"וכי הוא רוצה סתם בחורה?"

אלא היא רוצה בחור מיוחד שעדיין לא נולד, והוא רוצה בחורה מיוחדת שעדיין לא נולדה, וממילא לא מתחתנים! ואף ההורים דוחים לפעמים הצעות, רק בגלל שלא מתאים להם, וזו גאווה!! אם היה פחות גאווה היו מתחתנים ('מה' יצא הדבר' עמ' 455)

מה הבעיה להתעכב

לא אחת נשאלתי מפי בחורים, מה הבעיה להתעכב במציאת בת הזוג, כשזה תוכן השאלה - פחות או יותר:

גם אם אני מתעכב בשל דרישות שיש מי שיקראו להם מיותרות, לא אכפת לי אם אתחתן בגיל 20, 25 או 28, העיקר שבסוף אהיה מרוצה כשאמצא את כלתי המהוללה כפי דעתי וחפצי, וגם אם היא איננה משורש נשמתי - מה זה משנה לי?

ובכן תשובתי היא שגישה זו שגויה מעיקרה, וננסה לענות על כל צדדי השאלה:

א. הסיכוי שתתחתן עם בת זוגתך משורש נשמתך קטן, ונכון שזה לא כל כך אכפת לך, כי אינך יודע מזה כלל וכלל, אך באופן זה הסייעתא דשמיא שתמצא במהלך החיים תקטן - בלימודים, בחינוך הילדים, בפרנסה ואף בשלום הבית. מה גם שלכל אדם תיקונו המיוחד לו, לכל אדם האשה שנבראה מצלעו ומשורש נשמתו ורק היא תשלים כראוי את אישיותו, מידותיו ונשמתו.

ב. המחשבה והיכולת להביא עוד ילדים לעולם, נעצרת באיזשהו שלב משום הקושי בגידולם ומשום הנתונים הביולוגיים, כשהדבר תלוי מאוד בגיל הנישואין. הטיפול בילדים נעשה יותר קשה ככל שמתבגרים, קשה להתכופף אליהם, לשחק ולשבת איתם. אף מבחינה חינוכית הדברים אמורים, שככל שהאדם מתבגר קשה לו יותר לרדת לעולמם של הילדים, להבין אותם ולמצוא את הדרך לליבם... דברים שבעוד האדם צעיר - יותר קל לעשות.

ג. בכל הזמן הזה שהאדם איננו נשוי, הרי שהוא מפסיד עולם רוחני גבוהה יותר, על כך אמרו חז"ל (בראשית רבה פרשה יז, סימן ב; יבמות סב, ב): "כל שאין לו אשה, שרוי בלא טובה, בלא עזר, בלא שמחה, בלא ברכה, בלא כפרה... בלא שלום... בלא חיים... אף אינו אדם שלם... אף ממעט את דמותו..."

בזמן זה שהאדם שרוי בלא אשה, הוא מפסיד את כל המעלות הללו, כמה תורה יכל הוא ללמוד, בכמות ובאיכות בזמן זה ועל אובדן זה ראוי לקרות (קהלת א, טו): "מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות".

ד. במשך זמן ההמתנה לאותה מציאה, כמה אכזבות תחוה בדרך, תחושת תסכול ושאינך שווה מספיק - ואולי אף יצוצו להם מחשבות שאינן מדרך התורה על שה' אינו שומע לתפילותיך ואינו מזמין לך את מבוקשך, כשאתה בידיך מעולל זאת לעצמך.

ה. לא נוכל להתעלם אף מהחשש המצוי, כי במשך תקופה זו יהרהר האדם בדבר עבירה, יסתכל באסורות לו וחלילה יגיע לידי איסורים נוספים בשל כך.

ו. לרוב, אף בשידוכים הרגילים, האדם אינו מקבל בדיוק את שרצה ודמין לעצמו, שכן אף לאחר הבירורים והפגישות עדיין אין בידך את התמונה המלאה אודות המשודכת, מידותיה והתנהגותה בכל מצב בחיים, במצבי לחץ וכדו'. על אחת כמה וכמה הדברים אמורים בכאלו המעכבים את עצמם, שברבות הימים עליהם להנמיך מדרישותיהם, ולשנות את בקשותיהם, כך שנכון להזדרז וכל עוד האדם צעיר לקבל מאת ה' את הבחורה שיזמין לפתחו ביושר, ולא יוסיף חשבונות וקשיים לעצמו.

ז. זאת לא נכחיש, כי אף ההנחה שלבטח תתחתן, כי כולם מתחתנים בסוף - בטעות יסודה, שכן ישנם רבים שאינם זוכים לכך, אולי משום שכן גזרה חכמתו יתברך ויותר מצוי שכן גזר האדם על עצמו במעשיו.

ח. לסיום, בל נשכח את הסיבה הפשוטה ביותר לשלילת הגישה הזו, והיא שכן מפורש בשלחן ערוך: "חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות..." (אבה"ע, סימן א סעיף א), ו"מצוה על כל אדם שישא אשה בן י"ח..." (שם סעיף ג) - ואף שהיום ההוראה לגבי הגיל השתנתה ע"י רבותינו גדולי הדור וראש הישיבות, בל נוסיף שיקולים זרים משלנו לדחיית קיומה של הלכה חשובה זו.

ואם מדובר באישה, מה זה משנה אם תתחתן מאוחר?

תשובה: זה לא משנה, אף לאישה לא נכון להתעכב בשל דרישות וציפיות מוגזמות. רוב הטענות שהזכרנו לאיש נכונות גם לאשה, ובכ"ז נחזור עליהם בקצרה ובהתאמה:

א. כמו שהזכרנו לעיל, הטיפול בילדים הופך להיות יותר קשה ככל שהשנים עוברות.

ב. הזמן להולדה מצטמצם.

ג. ישנם נזקים רגשיים מצטברים, אשר השהייה הארוכה בבית ההורים נושאת בחיקה; קנאה, אכזבות מתחים ומחשבות ש"אולי אני לא טובה מספיק", "האחרות יותר טובות ממני" וכדו'. לפעמים תחושות אלו גורמות לבנות לעשות כל מיני דברים ש"ביאו את השידוך"; יש מי שתשים יותר איפור, האחרת תעשה דיאטות והרזיות, שינוי בלבוש ואפילו נמצאות בנות שמקלות לעצמן בגדרי ההלכה והצניעות בשל כך ודי לחכימא ברמיזא.

כמובן שלא כל המתעכבות ואשמות במצבן, אך אלו שהביאו זאת על עצמן בשל דרישות מוגזמות ובלתי עקרוניות, עלולות לזמן לעצמן צרות נוספות.

ד. מלבד כל זאת, יש במצב זה בכדי לגרור הרבה דיבורים מיותרים, לשון הרע ורכילות - כי השיעמום מביא לידי חטא. אך לאישה נשואה, הזמן הפנוי לשיחות טלפוניות נמוך מאוד, ומירב זמנה מוקדש לעבודה, לטיפול בצרכי הבית וגידול הילדים.

ה. כסף רב מתבזבז על הנסיעות והפגישות, כמו גם הזמן שדורשות ההתארגנויות.

ו. אין לאף אחת ביטוח שבסוף תתחתן, וגם אם כן, בדרך כלל מתגלה שלא את שחיפשה היא מצאה - ומן השמים יזמנו לה את הראוי לה ולא בהכרח את מה שהיא חשבה שמתאים לה, כך שההתעקשות אינה מועילה בהכרח.

נחשון בן עמינדב

"קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף" (סוטה ב, א)

וצריך להתבונן במאמר זה, הרי עד היום כמה חתונות התקיימו וכמה בתים ב"ה נבנו? - כמחצית מכמות יושבי הארץ שמבראשית ועד ימינו אנו! אבל קריעת ים סוף התרחשה רק פעם אחת, בכל ההיסטוריה! וא"כ מה הדמיון ביניהם?!

על כך יש שתירצו, שכשנכנס נחשון בן עמינדב למים, הוא נכנס עד 'שהגיעו מים עד נפש', המים הגיעו עד לאפו - ורק אז הים נבקע. ככל שנחשון היה משפיל את ראשו - כך הים היה נבקע מוקדם יותר, אך אם היה מרים את ראשו עוד ועוד - הנס היה מתעכב בהתאם.

הלקח הנלמד אלינו הוא, שככל שהאדם גבה לב וגאוותו, השידוך שלו יוסיף להתעכב, הוא יתמרמר כשיצא פעם ועוד פעם, יוציא כסף על אוטובוסים, על שתייה ואוכל; כל פגישה והצעה תיגבה ממנו מחיר נפשי ורגשי - והוא לא שם לב שהוא הגורם לכל זה, הוא ימשיך עם הדרישות המופרזות שלו, אך דע לך בני - אם תתפשר תתחתן וכשם שארז"ל (יבמות סג, א): "נחית דרגא - נסיב איתתא".

משודכים שאינם יוצאים מכיוון שעברו משהו

לעיתים, נדרשת שימת לב ורגישות מיוחדת דווקא מצד המציעים והשדכנים, שכן כאשר הם מציעים שידוך כלשהו לפלוגי, והוא דוחהו בטענות שונות, וכך חוזר הדבר על עצמו, פעם ועוד פעם - כנראה שיש דברים בגו והסיבות הן רק תירוצים. יתכן והם עברו חוויה כלשהי בעברם, כך שבגינה הם אינם מסוגלים לגשת לפגישות או בשל סיבות דומות הם חוששים מחיי הנישואין.

כאמור, מוטל עלינו, כמי שמציעים את ההצעות, לשים לב לכך, ובידינו להושיט להם יד ולמצוא דרך לליבם, להפיג את חששותיהם ולפתור את מצוקותיהם - ואם אין בידינו לעשות זאת, לכל הפחות נעורר אותם לכך שיתכן ועליהם להיוועץ במי שבידו לסייע להם.

נוסיף לומר, שלא מדובר בתופעה חריגה, זה נורמלי - אבל צריך לטפל בה.

משודכים מיואשים

יש משודכים שהגיעו למצב של ייאוש מכיוון שלא מצאו עד כה את זיווגם, פעמים הם גם מגיעים למצב שאינם רוצים לבוא בקשרי הנישואים כלל. כך צפים להם המחשבות השליליות על עצמם: "אולי אינני טוב מספיק", "מה אין בי שיש בחבריי", "אולי הקב"ה לא אוהב אותי (ח"ו)", "אולי הוא שכח אותי (ח"ו)".

המחשבות הללו מביאים אותנו למצב של ייאוש, תסכול, חוסר ביטחון ועצבות.

במקום להתעטף במחשבות שכאלו, במקום להשתקע ברגשות הייאוש, התסכול, חוסר הביטחון והעצבות - מוטב לנו ללמוד את דברי הגמרא הבאים, ועד כמה "אין יאוש בעולם כלל".

בגמרא במסכת ברכות (י, א), נמצא שיעור יסודי הנוגע לענייננו, שמוצאו בדברי הנביא ישעיהו למלך חזקיהו: "בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: 'כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה'". שאל אותו חזקיהו המלך מה הפירוש: "כי מת אתה ולא תחיה?" ענה לו ישעיהו הנביא: "מת אתה" - בעולם הזה, "ולא תחיה" - לעולם הבא. חזקיהו המלך המשיך לשאול: על מה כל הגזירה הזו? השיבו ישעיהו: משום שלא עסקת בפריה ורביה. טען לו חזקיהו המלך: עשיתי זאת משום שראיתי ברוח הקדש שיצאו

ממני בנים רשעים. אמר לו ישעיהו הנביא: בענייני שמים מה לך להתעסק? מה שציוותה אותך התורה עשה, ומה שטוב בעיני קודשא בריך הוא לעשות - יעשה. אמר לו חזקיהו המלך: הבה לי את בתך, אפשר שיגרום הזכות שלי ושלך ויצא מאתנו בנים צדיקים. אמר לו ישעיהו הנביא: כבר נגזרה עליך גזירה למות. אמר לו חזקיהו המלך: בן אמוץ, מחק נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים!

בסופו של דבר, בזכות אמונתו ותפילתו לה' יתברך, חזקיהו המלך אכן נשא את בתו של ישעיהו הנביא, והקב"ה הוסיף לו שנות חיים כמבואר בפסוק (ישעיהו לח, ה): "כה אמר ה' אלוקי דוד אביך, שמעתי את תפילתך, ראיתי את דמעתך, הנני יוסף על ימין חמש עשרה שנה".

משודכים יקרים!!!

ישעיהו הנביא בא לחזקיהו המלך, ואמר לו: כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא, וכבר נגזרה עליך הגזירה - ובכל זאת בטח חזקיהו בה' וכי אין דבר העומד בפני האמונה והתפילה!

בואו ונדמיין לעצמנו, נניח ומגיע בחור לגדול הדור, על מנת לבקש ברכה על זיווגו, ומשיב לו אותו גדול: כבר נגזרה עליך הגזירה מלמעלה ח"ו.

נעצור לרגע ונחשוב...

מה ירגיש אותו בחור ברגעים אלו? ואילו אנו היינו במקומו מה היינו עושים?

הלב פועם בחוזקה, רעד בכל הגוף, תחושות של חוסר שליטה וחוסר אונים מציפים אותנו, עצבות, פחד, תסכול וייאוש, לבטח יצוצו להן השאלות המתבקשות: "למה הוא אמר לי כך?" "מה עשיתי רע?" "למה דווקא אני?" "לא יהיה מי שימשיך אותי?" "כך אשאר בודד לכל החיים?"

אמנם זהו התסריט הצפוי לכל אחד שיחווה את הסיפור הזה, איש לא יעלה בדעתו להמשיך ולנסות לבוא בקשרי הנישואין...

אלא שכאן עוצר אותנו חזקיהו המלך, ואומר לנו: "כך מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים!".

גם אם נראה שהדרך חסומה בפנינו, אין מפלט או תקווה להמשיך ולהתקדם, בכל זאת בכוחנו לשנות את הגזירה ולעורר עלינו את רחמיו יתברך!

ומעתה, שלא כמו על חזקיהו המלך, לא נגזרה עלינו שום גזירה - וכבר אנו מתייאשים?! אל לנו ליפול לתחושות אלו, אלא את שמוטל עלינו מן השמים לעשות נעשה, נשתדל, נטרח וב"ה נמצא את הזיווג הראוי והמיועד לנו.

גם אם נראה ש'הגיעו מים עד נפש', כל כך הרבה פעמים יצאנו ונפגשנו, כל כך הרבה פעמים ניסינו והתאכזבנו, בכל זאת, אפילו אם חרב חדה מונחת על צווארנו - אלא נמנע עצמנו מן הרחמים וב"ה ניוושע בקרוב.

ישנה עצה טובה לכך, והיא, לקבוע זמן עם בורא העולם, מלבד הזמנים הקבועים לתפילה בהלכה, נשב לצד השולחן יחד עם אבינו שבשמים, נשפוך בפניו את צרותינו ומצוקותינו, נבקש במילים פשוטות כבן המדבר עם אביו: "תן לי בבקשה" ... "עזור לי" ... "אני חפץ" ... גם דברים שנראים לנו כחסרי ערך, אבינו מחכה שנבקש ממנו, על אחת כמה וכמה לגבי בקשת הזיווג - וזה חלק גדול מחובת ההשתדלות. נטרח, נשתדל, נבקש וב"ה נקבל!

נזכור תמיד שאבא עונה בשלושה אופנים שונים:

א. כן.

ב. כן, אבל לא עכשיו.

ג. כן, אבל יש לי משהו יותר טוב בשבילך!!!

אם נרגיש שכל מטרנתנו היא בשבילך שנוכל לקיים את מצוות ה', להקים בית יהודי, בית המאיר את העולם בתורה ובמעשים טובים, שנזכה לגדל בנים ובני בנים אוהבי ה' יראי אלוקים - נבקש וב"ה גם נקבל!

שער ההלכה

חייב הנישואין וגיל הנישואין

א. "חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות" (שו"ע אבה"ע, סימן א סעיף א).

ב. מצוה זו נחשבת ל"מצוה רבה" - גדולה וחשובה, שנאמר "לא תוהו בראה לשבת יצרה" (ישעיהו מה, יח), היינו שיש בה משום תכלית וקיום העולם (ע"פ גיטין מא, ב ובתוד"ה לא תוהו).

ג. "אשה אינה מצווה על פריה ורביה" (שו"ע אבה"ע, סימן א סעיף יג).

ד. מ"מ הסכימו הפוסקים כי היא מסייעת לבעלה במצותו (ר"ן קידושין טז, א מדפי הרי"ף) ואף מקבלת שכר כאינה מצווה ועושה (קידושין מא, א) ועוד שמחוייבת היא במצוה של "לא תוהו בראה" (ע"פ גיטין מא, ב ובתוד"ה לא תוהו).

ה. מלבד זאת כתב הרמ"א (אבה"ע, סימן א סעיף יג) ד"יש אומרים דלא תעמוד בלא איש משום חשדא".

ו. מפאת שני הטעמים האחרונים, ואף שמעיקר מצות פריה ורביה פטורה האשה, הורו "שגם אותה צריך לזרז בענין הנישואין" ('חופת ציון' עמוד כא).

ובספר הנישואין בהלכה ובאגדה (עמ' 98) כתב על האדם להשיא את בתו בגיל מוקדם יותר מן האיש. ובזמנינו הנכון ביותר להשיא את הבת בגיל שבע עשרה שנה. וכן היה מורה ובא מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל. (כמבואר בחזון עובדיה - אבלות ח"ב עמוד קעא)

ז. "מצוה על כל אדם שישא אשה בן י"ח וכו'. ובשום ענין לא יעבור מעשרים שנה בלא אשה וכו'. מיהו אם עוסק בתורה וטרוד בה, ומתירא לישא אשה כדי שלא יטרח במזונו ויתבטל מן התורה, מותר להתאחר. הגה: ובזמן הזה נהגו שלא לכופ על זה.

ח. ומי שחשקה נפשו בתורה, כבן עזאי, תמיד, ונדבק בה כל ימיו, ולא נשא אשה, אין בידו עוון, והוא שלא יהא יצרו מתגבר עליו.

ט. כיום מורים עדיין שראוי היה להקדים את גיל הנישואין לפני עשרים שנה, אך ישנם בחורים שהעצה הראויה בשבילם היא להתאחר מעט לפי אישיותם (ע"פ 'ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף ג, ו'אשרי האיש' אה"ע ח"א פ"ה סמ"ב).

ייפוי הגוף

א. בחור ששערותיו הלבינו וחושש שיפריע לו הדבר בשידוכין, ורוצה לצובען, לכתחילה יבלע כדורים המיוחדים לצביעת השיער. אך אם לא השיג כדורים, רשאי לצבוע שעריו. (שו"ת יביע אומר חלק יא יורה דעה סימן יד. ספר זכרון בית הלל עמ' צב) (הנישואין בהלכה ובאגדה עמוד 107)

ב. על הורי הבחורה ליידע אותה שלפי ההלכה אסור לאשה להתבשם במידה כזו שהריח נודף ומורגש לאחרים, כי עלולה בכך להכשיל בני אדם להריח ולבוא לידי הרהור, ולכן גם כשיוצאת לפגישה ומתקשטת, צריכה להזהר בזה. וכתב הרמב"ם (מסכת סנהדרין פרק ז משנה ד): אסור להריח בשמים שעל הערוה, כמו שדרשו (נשא פרשה י אות ב): "לא תנאף" - "לא תהנה אף". ומכל מקום מותר לה לתת מעט מאוד בושם להרגשה נעימה, באופן שלא מרגישים אותו הסובבים, אלא רק חברתה שתתקרב אליה ביותר תרגיש בו. (עיין שו"ת יביע אומר ח"א או"ח סימן ו אות ט. (הנישואין בהלכה ובאגדה עמוד 118) (10)

ההורים בשידוכין

א. מי שציוה אותו אביו שלא לישא אשה פלונית, אם נתברר שזו אינה הגונה ביראת שמים, ואינה מתנהגת בצניעות כבנות ישראל הכשרות,

צריך לשמוע לאביו, שהרי בלאו הכי אין לבן לשאתה. [ומן הראוי שהבן יתייעץ עם תלמידי חכמים, שאין אדם רואה חובה לעצמו]. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף ה)

ב. מי שהוריו ציוו אותו שלא לישא אשה פלונית רק מפני שהיא מעדה מסויימת, אין לשמוע להם, אחר שנתברר לבן שהיא יראת שמים ובעלת מידות. וכן אב שציוה את בתו שלא תשא איש פלוני מפני שאינו ממשפחה מכובדת, וכדומה, אינה חייבת לשמוע בקולו, שאין זה מצות כיבוד אב ואם. וכן אם האשה בעלת מידות טובות ויראת ה', אבל אינה מוצאת חן בעיני אביו או אמו, או שאביו טוען שאינה הגונה לבנו, ולדעת הבן אשה זו הגונה לו, אין לו לשמוע בקולם שלא לשאתה. אך יעשה זאת במתינות ובעצת חכם. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף ו)

ג. אם האב מוחה בבן מלישא איזו אשה שיחפוץ בה הבן, א"צ לשמוע אל האב (יו"ד סי' רמ ברמ"א סכ"ה). ודין זה הוא גם בבת, שאינה צריכה לשמוע בקול אביה. ('אשרי האיש', אבן העזר חלק א, פרק ב, סעיף כ)

ד. אב שציוה לבנו שישא אשה בגלל ממון, והוא רוצה בבת טובים, לא ישמע לאב. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף יב)

ה. בחור הרוצה לישא גיורת המתנהגת כשורה, ונתגיירה בבית דין הגון, ואביו ואמו מוחין בדבר מפני כבוד המשפחה, אינו מחוייב לשמוע להם. אך ירבה עליהם רעים, תלמידי חכמים, כדי לשכנע את ההורים להסיר את התנגדותם. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף יד)

ו. בחורה בת גרים, אם יש לה מעלות מיוחדות זה עדיף, ול"צ להתחשב ביחוס. אבל אם הבחורה רגילה, ודאי עדיף אם אפשר, להשתדך עם משפחה מיוחסת עם זכות אבות. ('אשרי האיש', אבן העזר חלק א, פרק ב, סעיף טז)

צוואת רבי יהודה החסיד

א. מבואר בצוואת רבי יהודה החסיד (אות כג), שלא יהיה שם החתן כשם חמיו, ולא שם הכלה כשם חמותה. ויש שמקפידים עוד ששמות

המחותנים או המחותנות, לא יהיו שוים. במקרה שיש שידוך שהשמות שוים, והשידוך מתאים, יש להוסיף שם נוסף לאחד הצדדים, והשם אינו צריך להיות בשימוש נרחב, ודי אם בני המשפחה הקרובים ישתמשו בשם נוסף.
(אשרי האיש' חאה"ז פ"ד ס"ב).

ב. בחור שהציעו לו שידוך אשר שם החתן הוא כשם אבי הכלה, או ששם הכלה כשם אמו, אין לדחות הצעה אם היא מתאימה לו מכל הבחינות. ונכון שהחתן יוסיף שם במסמכים הרשמיים, וכן בעלייתו לתורה [בעשיית מי שבירך], עד שיתפרסם הדבר, לפחות ל' יום קודם החופה, וכן תעשה הכלה ששמה כשם חמותה, שתוסיף שם אחר על שמה.
(ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף ז)

ג. כששמות המחותנים שוים (והיינו אבי החתן ואבי הכלה), אף על פי שבצוואת רבי יהודה החסיד מזהיר על זה, מהגמרא מוכח שלא חששו לכך, ולכן כל מאן דלא קפיד לא קפדינן בהדיה. וכן מותר לשני אחים לישא שתי אחיות, ואין מקפידים בזה על צוואת רבי יהודה החסיד. וכן מותר לישה אישה שניה כשם אשתו הראשונה, אך יעשו שינוי שם. (ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף ח)

מידע על החתן או הכלה

א. מי שיש לו מידע לא טוב על החתן או על הכלה, עליו להיוועץ בזה עם מורי הלכה, אם להעביר מידע זה לצדדים, ולא יחליט לבדו באיסור לשון הרע החמור. ועל כל פנים בודאי שאין להטעות את אחד הצדדים בדברים מהותיים התלויים בתכונות ומעלות המשודך או המשודכת, כגון אם סבו של החתן התגייר שיש צורך להודיע זאת. וכן אם החתן הוא בן מאומץ צריך להודיע זאת לכלה.

(ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף טו)

ב. היודע על איזו מחלה רצינית של החתן או של הכלה, ובפרט מחלה שיש בה סכנה, חובה עליו להעביר המידע לידיעת המשפחות, ואפילו אדם שלא נשאל צריך לגלות את המידע שיש בידו על מגרעות חמורות מיוחדות של אחד מבני הזוג, והמונע עצמו מלגלות זאת, עובר על לאו

מפורש בתורה, לא תעמוד על דם רעך. ומכל מקום נכון להתייעץ עם תלמיד חכם קודם שילך לגלות למשפחות על הידוע לו בבירור. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף טז)

ג. מחלות שאינן חמורות כל כך, אף על פי שאותה מחלה מחייבת את החתן או את הכלה לשמור דייאטה מסויימת, נראה שאין חיוב לגלות זאת. וכן אם הכלה גדולה מעט מהחתן, גם כן אין חיוב לגלות זאת אם לא נשאלו על כך. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף יז)

ד. בעלי תשובה שהיו חילוניים ובעלי עבירות, צריכים לגלות זאת אחד לשני קודם החתונה, אך אינם צריכים לפרט החטאים שבהם נכשלו, אלא די לו לומר באופן כללי שלא חיו על פי התורה והמצוות, ועתה חזרו בתשובה. וגם יכולים להשתמט ולא להשיב באופן מדויק, אך חלילה להשיב שקר. ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף יח)

אחים ואחיות בשידוכים מי קודם?

א. מותר לאח הצעיר להתחתן קודם אחיו המבוגר ממנו, כל שהגיע לזמן הנישואין, ומצא שידוך הגון. אך פעמים שיש להורות לצעיר להמתין לאחיו הגדול, שלא יתחיל לחפש שידוך עד שאחיו הגדול ממנו ישתדך, אך פעמים שאינו צריך להמתין לו, בפרט אחר שהגיע לגיל עשרים. והנכון לעשות בזה שאלת חכם.

('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף יט)

ב. במקום הצורך, אין מניעה לשדך ולהשיא את הבת או הבן הצעיר קודם לאחותו או אחיו הגדול ממנו, שאין מלכות נוגעת בחברתה, ואדרבא, בזכות הוויתור יזכו לשידוכים מוצלחים, כפי שאירע כמה פעמים. ('חופת ציון' עמוד כד)

ג. בתאומים אין ענין לשדך את מי שנולד קודם, דאין נפק"מ בזה שנולד קודם. ('אשרי האיש', אבן העזר חלק א, פרק ב, סעיף יד)

לגשת לרבנים לבדוק שמות

"אין ללכת ל"רב" לבדוק את שמות בני הזוג ולבדוק אם הם מתאימים, שאין זה דרך התורה, ומזה יכול לצאת הרבה קלקולים". (החופה והנישואין' סימן א, סעיף י)

"אין להאמין בהבלים שממציאים בני אדם מפרי דמיונם שעל פי הקבלה יש לבדוק התאמת שמות או המספרים בין בני הזוג, חלילה מלהאמין בזה, כי זיווג הוא מאת השם יתברך, ואנו נצטוינו להתפלל בלבד על כך, אך לא לעסוק בחשבונות של מעלה. ולא מצינו לגדולי הדורות שנתפשטו הוראותיהם בעולם בשום ספר מספרי הפוסקים שכתבו כן, גם לא ראינו חכם או גדול שנהג בזה, ואיך נמציא מדעתנו דברים אלו, והלא יש בכך משום "תמים תהיה עם ה' אלקיך" שאסור לדרוש בעתידות, וגם הוא מעין איסור ניחוש.

ואותם יועצים מעכבים את הגאולה, וגורמים לבחורים עוד מכשולים והרהורים רעים, רחמנא ליצלן, ויש להתרחק מהם". (חופת ציון' פרק ג, סעיף יד)

יחוד בשידוכים

א. מעלית חשמלית שזמן נסיעתה פחות מג' דקות, מותר להתייחד שם עם אישה, ובפרט אם בעלה בעיר.

ב. אסור לאשה לנסוע במכונית עם איש זר, בכבישים שאין נוסעים בהם הרבה. ובפרט בשעות הלילה המאוחרות.

(קיצור ילקוט יוסף ח"ב חלק אה"ע סימן כ"ב הלכה ו, ט)

ג. רכב שחלונותיו אינם שקופים או שיש וילונות המסתירים את אשר נעשה בתוכו יש איסור איחוד ברכב זה.

ד. אף בנסיעה ברכב באופן שאין בזה איסור יחוד, אין לאשה לישיב ליד הנהג מטעמי צניעות, ואפי' שיש ברכב כמה נשים ואפי' שהם בתוך העיר.

(היחוד בהלכה להרה"ג בנימין חותה שליט"א סעיפים רסו, רעח)

זורט (סעודת שידוכין)

א. אחר שביררו ובדקו הצדדים את התאמתם לנישואין, יזדרזו לגמור את הענין. והתירו חכמים לגמור את קשר השידוך אפילו בשבת. ויערכו ביניהם הסכם על פרטי התחייבויותיהם.

ב. לדעת רבים מהפוסקים סעודת שידוכים הנערכת בבית הכלה עם גמר השידוך, נחשבת סעודת מצוה. ומכל מקום די שיביאו מיני מזונות ומתיקה לסימן טוב. ('חופת ציון', פרק ד, סעיף ה)

זמן החתונה

"אין להתעכב זמן רב בין האירוסין לחתונה, כדי שלא יבואו ח"ו לידי מכשול של נגיעה והסתכלות אסורה, ויקיימו בעצמם, ויאמר לקוצרים ה' עמכם. וישתדלו לקיים החתונה עד לג' חודשים בלבד בין האירוסין לחתונה". ('ילקוט יוסף' שובע שמחות א פרק א סעיף לג)

אירוח החתן או הכלה בשבת

מה שנהוג שהחתן מתארח בשבת בין האירוסין לחתונה בבית הכלה, וכן להיפך, צריך להיזהר שלא ילוננו באותו בית אלא בבית אחר, אף שבני הבית נמצאים וישנים בחדרים נפרדים, אלא יסדרו להם מקום מתאים אצל מכרים או שכנים. ('חופת ציון', פרק ה, סעיף ד)

ביטול שידוך

א. גם אצל הספרדים שאינם עושים קנין ואינם שוברים צלחת, מ"מ אם התפרסם ענין השידוך, צריך לדעת שלעזוב שידוך זה לא מהדברים הקלים. זו שאלה גדולה, זה ממש בזיון, זה לא דבר חלק, אם עוזבים שלא כדין אז סובלים מזה. ('אשרי האיש' אה"ז ח"א פ"ג ה"א)

ב. לגבי אחד שעזב שידוך אמר רבינו: צריך לדעת שאפילו אם אומרים בפה שמוחלים, זה עדיין לא אומר שלא נשאר קפידא בלב, וצריך לוודא היטיב ולהשקיע, לדאוג שהכל יצא מהלב.

ג. ובפעם אחרת אמר: בקשת המחילה על עזיבת שידוך, היא שהצד הפוגע מסביר לנפגע שהוא מבין שפגע בו, ועשה לו רעה וכעת מבקש מחילה ע"ז, אבל סתם לבקש שימחל זה אינו כלום.

(משנת הגרי"ש, נישואין, עמודים רסב - רסג)

מסיבת ליל הטבילה

אותם שנוהגים ללוות במסיבה זו את הכלה לבית הטבילה, בודאי מנהג מכוער הוא וכו' ובפרט בדורות הללו הפך מנהג זה להוללות, ומלבד מה שעורכים מסיבה באולם, ומפזרים על כך הון רב בסעודה שאינה של מצוה כלל, המקלקלת ומשחיתה את הנפש וגורמת לקנאה תאוה וכבוד המוציאים את האדם מן העולם, עד שלווים לשם כך ואינם פורעים, שכל כגון דא אמר הכתוב "לוה רשע ולא ישלם".

הנה יש במסיבות אלו גם פריצות רבה. עי"ש.

ובשו"ת הרש"ל (סי' ו) כתב, גם מידת חסידות בידם להסתיר הטבילה, כאשר יסד המקובל הגדול בעל הרוקח. וראיתו מהא דאמרינן בפרק כיצד מערבין (עירובין נה:): **אמר רב יהודה אמר רב: יושבי צריפין אנשי מקנה שחונים לתקופה קצרה במקום אחד והולכי מדברות עם נשותיהם - חייהן אינם חיים** [ונשיהן ובניהן אינן שלהם] וכו', ועל בנותיהם הוא אומר "ארור שוכב עם בהמה". מאי טעמא ומה הטעם שבנותיהם ממזרות? **עולא אמר: שאין להן מרחצאות, ורבי יוחנן אמר: מפני שמרגישים זה לזה בטבילה מפני שהיו הולכות לנהר לטבול והיו מרגישים בכך הרשעים שהיו הולכות לטבול והרשע היה הולך מאחוריהם בכדי להתייחד עמהם. עכ"ל. ועיין במה שכתבו הפוסקים בחובת האשה להסתיר את טבילתה.** עי"ש באורך. (חופת ציון פרק ח, סעיף ד בהערות)

טקס/מסיבת - חינה

על מסיבת החינה מצאנו כמה פוסקים בזה להיתר ולאיסור.

דעת הרב בן ציון מוצפי שליט"א בספרו חופת ציון (פרק ח סעיף ד): יש עדות שנהגו בחוץ-לארץ שבליל החופה או מספר ימים קודם לכן עושים מסיבת "חינא", ויש בכך כמה תקלות שונות, ועל כן מן הראוי לבטל מנהג רע זה.

אולם דעת הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א בספרו הנישואין בהלכה ובאגדה כתב: **חֲנָה** [ראשי תיבות של ג' המצוות שהאשה מוזהרת עליהן ביותר: חלה, נידה, הדלקת הנר]. משפחות הנוהגות לערוך "חֲנָה" עם כל התפאורה כמיטב המסורת, עליהם להיזהר שהכל יתנהל בקדושה ובטהרה ללא תערובת גברים ונשים חס ושלום, כי לצערנו, דבר זה פרוץ בכמה משפחות אף שהם נחשבים ליראי שמים, ובאמצע הסעודה נכנסים החתן והכלה יחד כשהם מלובשים בבגדים צבעוניים, ומוציאים את המחיצות והגברים והנשים מתערבבים. לעומת זאת, ישנן משפחות שנזהרות לערוך את טקס החֲנָה לנשים בלבד, וכן ראוי ונכון מאוד לעשות.

ועיין עוד בספר שו"ת אליבא דהלכתא (ח"ג) של הרה"ג בנימין חותה שליט"א שהביא כמה וכמה טעמים למנהג זה עי"ש.

ובמקרה שהבחורה רוצה לקיים מסיבת חתנה והבחור לא רוצה, מה עליהם לעשות?

והשבתי לעניות דעתי כי אם אפשר שלא לערוך עדיף, ואם לאו שהבחורה תעשה את טקס החתנה ע"י נשים בלבד, ואם אינה מעוניינת בכך, יש לערוך את טקס החתנה בהפרדה מלאה שהגברים לא יעברו ממקומם למקום הנשים ויש להבהיר את הדברים היטב לבל תצא תקלה.

פאה נכרית

האמת היא, שהבורות השולטת בציבור בעניין זה הוא רב, ורבים הם החושבים שלאשכנזים מותר ולספרדים אסור או שרק הרב עובדיה "מחמיר" בזה. והאמת להיפך שכמעט אין מי שהתיר בזה מהפוס' הקדמונים ואדרבה רוב האוסרים הם רבותינו האשכנזים (היעב"ץ, הגר"א, הדברי חיים, מהרש"ק, החת"ס ועוד ועוד) ומי שכתב להתיר נסמך ע"ד השה"ג שהמעייין בדבריו בכתובות יראה שלא כיון להתיר אלא בבית ובחצר. או על דברי הפמ"ג שחזר בו, וממילא נפל פיתא בבירא. וגם רוב גדולי דורנו אשכנזים וספרדים אוסרים בזה. ואותם שהיו עונים שלאשכנזים מותר ע"פ רוב לא ראו דברי גדולי הפוס' הנ"ל, כידוע דרכם בזה. וממילא בפאות של השנים האחרונות (כעשר שנים ובפרט אלו של החמש שנים האחרונות ומטה) אין חולק כלל.

תפוס ראש

סיכום בקצרה של הדברים:

בשו"ת יביע אומר (ח"ה אה"ע סי' ה) כתב: מבואר בירושלמי כתובות (פ"ז ה"ו) **רבי חייה בשם רבי יוחנן היוצאה בקפלטין בגד דק שמנחת על ראשה שלה אין בה משום ראשה פרוע הדא דתימא מה שאמרו הוא דווקא לחצר אבל למבוי יש בה משום יוצאה וראשה פרוע, יש חצר שהוא כמבוי ויש מבוי שהוא כחצר חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כמבוי, ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכו הרי הוא כחצר. ע"כ. והוא ע"פ המבואר בבבלי מסכת כתובות (עב): **אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן, קלתה סל קלוע המונח הראשה ושערותיה נראים דרך הנסרים אין בה משום פרוע ראש. הוי בה רבי זירא, היכא היכן נאמר דין זה? אילימא בשוק אם נאמר שמקרה זה נאמר על השוק, דת יהודית היא הרי היא עוברת על דת יהודית!****

ואלא בחצר ואם תאמר שמדובר על החצר, אם כן, לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה א"כ כל הנשים עוברות על זה שהרי כולם יוצאות לחצר שלהם בלא קלתה! אמר אביי, ואיתימא רב כהנא: מחצר לחצר ודרך מבוי אלא מתרצת הגמ' שעוברת מחצר לחצר דרך המבוי שלא עוברים בו רבים ומותר לצאת בקלתה זו. ע"כ.

וכתב הרמב"ם (אישות פכ"ד הי"א) ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת משה: יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי. (הי"ב) ואיזו היא דת יהודית, הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל, ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת יהודית: יוצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין עליה רדיד ככל הנשים, אף על פי ששערה מכוסה במטפחת. ע"כ. וכן פסק מרן הש"ע.

ביאר הב"ח מטפחת זו המבואר בדברי הרמב"ם הינו מטפחת שקופה ששערה נראית דרכה. ובתשובה מאהבה ביאר שמטפחת זו היא קלתה. היינו מטפחת רשת שנראים השערות דרכה.

ובעל הערוך פירש קפלטין הוא שער ותלתלים ופאה נכרית.

נמצא איפוא כי יש איסור בלבישת פאה נכרית.

עוד מבואר במסכת שבת (סד:) **יוצאה אשה בחוטי שער, בין משלה, בין משל חבירתה, בין משל בהמה. וכו' בכבול ובפאה נכרית לחצר. ע"כ.**

ע"פ זה כתב השלטי גיבורים שמותר לאשה לצאת לחצר בפאה נכרית^א, וכל מה שאמרו שער באשה ערוה הוא דווקא בשער הדבוק לה. ובהגהות לעין משפט (נזיר כח:) כתב ע"פ מה שמבואר שם **"ותנא קמא? אמר לך: אפשר בפאה נכרית"**. ונ"ל מכאן שיש היתר לשער פאה נכרית שנשים נשואות נותנות בראשן.

א המעיין בשלטי גיבורים יראה כי לא התיר אלא בבית ובחצר ולא בחוץ.

ב שם במשנה הובאה מחלוקת תנא קמא ורבי מאיר, אם בעל יכול להפר את ימי נזירות אשתו, שהרי הנזיר אסור לו להסתפר ולשתות יין ולהיטמא למתים. לדעת רבי עקיבא בעל יכול להפר את ימי נזירות אשתו אך ורק אם אשתו נטמאה בתוך ימי הנזירות, שהרי נזיר שנטמא צריך להביא קרבנות ושוב להתחיל מחדש את ימי הנזירות. והטעם שיכול להפר מפני שיכול לומר הבעל 'אינני חפץ באשה מאוסה'. אבל אם השלימה את ימי הנזירות בטהרה ונשחט בעבורה אחת מן הקרבנות אינו יכול להפר את נדריה, ואחר שהשלימה את ימי הנזירות כדן, צריכה

אמנם בשו"ת באר שבע כתב לדחות דברי השלטי גיבורים ופירש שמה שמפורש במסכת נזיר הוא בפאה שהיו מניחות אותה על הראש ועליה היו שמות המטפחת שתראה כבעלת שער. (כמו 'בובו' בזמנינו). ועוד שאפשר לומר שמדובר בחצר שאין הרבים עוברים שם, אבל בחצר שהרבים עוברים שם וכל שכן ברשות הרבים אסור.

והביא ראה ממסכת נדרים (ל:): **הנודר משחורי הראש** הנודר שאינו נהנה מן האנשים ששערותיהם בצבע שחור - **אסור בקרחין** אסור לו ליהנות גם מקרחים ובעלי שיבות וגם אסור ליהנות מאנשים ששערם הלבין, **ומותר בנשים ובקטנים** אע"פ ששערם שחור, **שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים. גמ'.** מ"ט שואלת הגמ' מה הטעם שאסור לו גם קרחים? **מדלא קאמר** מזה שלא אמר **מבעלי שער** שהוא נודר הנאה מבעלי שיער משמע שאמר שחורי הראש הכוונה לכל המכונים שחורי שיער, אדם קרח היה בעל שיער ומכונה שחורי שער, וכן בעל שיבה היה בעל שער שחור רק שמחמת זקנותו הם הלבינו. **ומותר בנשים ובקטנים, שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים. מ"ט** ומה הסיבה שמותר הוא בהנאה מנשים וילדים? **אנשים זימנין דמיכסו רישייהו** פעמים שמכסים ראשיהם **וזימנין דמגלו רישייהו** ופעמים שמגולים ראשיהם וכמגולים נראים שערותיהם ולכם מכונים הם 'שחורי שער', **אבל נשים לעולם מיכסו** אבל נשים לעולם מכוסים שערותיהם ולעולם לא נראה שערם וכינויים הוא 'מכוס' שיער', **וקטנים לעולם מיגלו** וקטנים לעולם מגולים שערם ורגילים בכינוי בשם 'מגולי שיער'.

משמע מדברי הגמ' שנשים לעולם מכסים את שערם.

והרמ"א בחלק אורח חיים סי' ע"ה ס"ב כתב שמותר לקרות קריאת שמע מול שער אשה וזה לשונו: **והוא הדין השערות של נשים, שרגילין לצאת מחוץ לצמתן וכל שכן שער נכרית, אפי' דרכה לכסות. ע"כ.**

לעשות תגלחת לשערה כדין השלמת ימי נזירות. ולדעת רבי מאיר יכול הבעל להפר את נדרי אשתו אפי' לאחר שנשחט הקרבן בעבורה וזרקו את דם הקרבן על האשה, משום שיכול לומר הבעל 'אינני חפץ באשה מגולחת'. ובגמ' נשאלת השאלה מה הסיבה שרבי עקיבא לא סובר כדעת רבי מאיר? ומשיבה הגמ' שרבי עקיבא אומר שאין הבעל יכול לומר 'אינני חפץ באשה מגולחת' שהרי יכולה ללבוש פאה נכרית. מכאן הביא ראה השלטי גיבורים כי אשה יכולה לצאת בפאה נכרית.

ומדבריו הבין **המגן אברהם** סק"ה להתיר ללכת בפאה נכרית.

אלא **שהגאון יעב"ץ במור וקציעה** כתב שהרמ"א דיבר על אשה הנשואה הנמצאת בביתה, האם לבעלה יהיה מותר לקרות ק"ש כנגדה כששערות ראשה מחוץ לכיסוי הראש, או כששובשת בביתה פאה נכרית, וכתב שמותר מפני שדרכו בכך ואינו מטרידו אך לגבי שאר אנשים הרי זה פריצות.

וגם **בספרו שאילת יעב"ץ** דחה דברי השלטי גיבורים שמה שכתוב במסכת נזיר ובשבת שם מדובר בחצר ולא ברשות הרבים, כדברי שו"ת באר שבע הנ"ל.

וכן דחו את דברי המגן אברהם **הגאון החתם סופר ובעל מנחת אלעזר בספרו נימוקי א"ח** וכתבו שדברי הבאר שבע נכונים להלכה ובע"כ שדברי המגן אברהם הללו אינם אלא מאיזה תלמיד טועה.

גם **הגאון מהר"ש קלולגר בספרו שנות חיים** כתב היום בזמנינו אף המגן אברהם יודה לאסור לצאת בפאה נכרית, משום שהמגן אברהם דיבר לפי זמנו שהיו הנשים כשרות וצנועות שאם הייתה אחת יוצאת בשיער פאה נכרית ידעו הם שאינם שערותיה אלא שערות פאה, אבל היום בזמנינו שרבו היוצאות פרוצות בגילוי ראש הרי גם הולכת בפאה נכרית אין אנו יודעים אם זאת פאה או שערותיה ויבואו לידי פריצות והרהורי עבירה.

וגם **המהרי"ל דסקין** כתב על דברי השלטי גיבורים שמה שהתיר דווקא שניכר שאין אלו שערותיה. אבל אם אינה ניכרת אסור משום מראית העין וכל שכן משום חשש הרהור עבירה. וכן כתב **בשו"ת עדות ביהוסף**.

ובעל התורת שבת כתב שהרבה איסורים שמקורם מדברי חכמים גזרו בהם משום מראית העין, וכל שכן כאן שנראית האשה הזו עוברת על דברי תורה שיש לאסור בזה.

ובספר ישועות יעקב כתב שיש לאסור לצאת בפאה נכרית ע"פ מה שכתב הרא"ש שהסיבה שאשה שהולכת בפריעת הראש אין לה כתובה מפני חציפות ופריצות א"כ הוא הדין אישה שהולכת עם פאה נכרית.

הגאון רבי חיים מצאנז בשו"ת דברי חיים כתב לאסור לצאת בפאה נכרית שפחותי הערך היו נוהגות לצאת כך, ושוב נשתרבו המנהג להקל ראש בזה ע"י

האפיקורסים וחלילה וחס לנהוג כך. וכן כתב הגאון מהר"ץ הירש בספרו חיות בתשובה שבמדינת פולין לא נשמע מעולם שיקילו בזה, זולת המתחדשים אשר פרצו גדרות ישראל.

ועוד שעיקר המנהג של פאה נכרית הוא מהגויים באופנות המתחדשות ויש בהם משום בחוקותיהם לא תלכו, וכתב הרמב"ם (הלכות עכו"ם פי"א ה"א) אין הולכין בחקות העובדי כוכבים ולא מדמין להן לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן שנאמר ולא תלכו בחקות הגוים, ונאמר ובחקותיהם לא תלכו וכו'. ע"ש. וכן כתבו בשו"ת יהודה יעלה אסאד ובשו"ת תשובה מאהבה.

ועיין עוד שם שהביא עוד עשרות פוסקים שאסרו בזה מכל וכל, ואין צד של היתר בזה בהלכה כלל וכלל.

סיכום קצר לנדון זה מתוך ספר דבר ה' להרה"ג ר' יהודה נסיר שליט"א (עמ' קס"ד):

הנה ראש המדברים בדין הפאה נכרית הוא הגאון ר' יהושע בועז (שהיה בן זמנו של מרן הב"י זצ"ל) בעל השלטי גיבורים והעין משפט, שכתב בשלטי גיבורים (שבת ס"ד ע"ב ב'), שנראה להתיר לנשים נשואות לצאת בפאה נכרית, ולא אמרין שער באשה ערוה, אלא רק בשער הדבוק לבשרה ממש וכו'. ע"ש. וכן כתב בהגהת העין משפט (נזיר כ"ח עמ' ב') על דברי הגמרא "ות"ק אמר לך אפשר בפאה נכרית" עיין שם. אולם הגאון ר' יהודה מינץ קצינלבוין זצ"ל (שהיה בזמנו) כתב בדרשות מהר"י מינץ, לדחות דבריו וכתב שם שכבר כתב פסק ארוך בדין זה, אולם לא נמצאו דבריו עד שהביאם הגאון ר' יששכר בער איילנבורג בעל שו"ת באר שבע (סימן י"ח) ושניהם דחו דבריו בשני ידים וחתמו דבריהם בזה"ל, על כן אומר אני לא תאבה לו ולא תשמע אליו כלל ועקר בכל מה שכתב בשתי הגהות הנזכרים כי הם דברים בטלים הבל הבלים וכדי שלא יכשל בהם זולתו עמדנו על מקום טעותו, עש"ב. וכן תמהו על דבריו ודחו אותם בשני ידיים רוב ככל האחרונים ופסקו לאסור לצאת לרשות הרבים בפאה נכרית וביניהם, הגאון ר' בנימין מוספיא בעל מוסף הערוך (ערך קפלטין) מרן החבי"ב בכנסת גדולה (אה"ע סימן כ"א אות ה'), והגר"א בשנות אליהו (פרק ו', משנה ה' דשבת) והגאון היעב"ץ בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק א' (סימן ט') ובחלק ב' (סימנים ז', ח'), ובמור וקציעה (סימן ע"ה), ומרן החיד"א במחזיק ברכה (או"ח סימן ש"ג), והחתם סופר בהגהותיו לש"ע או"ח (סימן ע"ה מגן אברהם ס"ק

ה', והגאון ר' שלמה קלוגר בשו"ת שנות חיים (סימן שט"ז), ובספר קנאת סופרים (סימן ע"ב דף כ"ד), וכן כתב הפחד יצחק לאמפרונטי (אות פ'), והגאון בעל ההפלאה (לחמי תודה דף ד') **שיצא הוא ובית דינו בחרם על הלו בשות פאה נכרית**. והגאון בעל עצי ארזים (אה"ע סימן כ"א ס"ק ב') שכ', לכן נראה לי פשוט דאסור לאשה נשואה להתקשט בפאה נכרית, והמורים היתר חדשים מקרוב עתידים ליתן את הדין. ע"כ. והגאון ר' חיים מצאנז בשו"ת דברי חיים חלק א' (חיו"ד סימן ל') וחלק ב' (חיו"ד סימן נ"ט) כתב, **שמנהג זה יצא על ידי נקלי העם, ושוב נשתרבב המנהג להקל בזה על ידי האפיקורסים**, וחלילה וחס לנהוג כן, והעלה **לאסור מדאורייתא** [וכן העלו לאסור מדאורייתא הגאון בעל ישועות יעקב (או"ח סימן ע"ה ס"ק ג'), והחסד לאברהם (אה"ע סימן פ"ז), והגאון בעל שערי טוהר (בסוף הספר)], והמהרי"ל דיסקין (בקונטרס אחרון סימן רי"ג), והגאונים התפארת ישראל ובעל יש סדר למשנה (פרק ו' משנה ה' דשבת), ומוה"ר הגאון בעל שו"ת איש מצליח חלק א' (חאו"ח סימן כ"ד) כתב, אנו בדין לא נהיגן בקולא זו כלל ורק העבריות הסוררות מוטב תאכלנה רוטב מורין להו לכתחילה כקולא זו והלואי וישמעו, אך לא לשאר נשים הכשרות. וכן העלו רבים ושלמים (ועיין בדב"ה) וכן כתבו מגדולי דורנו וביניהם, מופה"ד מרן הגרע"י בשו"ת יביע אומר חלק ה' (חאה"ע סימן ה' ובמילואים), ובהליכות עולם ח"ד (פרשת ויקהל אות י"ג) ובמאור ישראל (ביצה ל' ע"א). וכבר כתב מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א (בהקדמתו לס' שיעורי הראש"ל ח"ב), שכידוע מרן הגרע"י שליט"א מחזיק בכוחא דהיתרא, וכבר שלושים שנה צועק על פירצה זו ולא מצא מקום להתיר לצאת לרשות הרבים בפאה נכרית ואוסר אף לפרסם בירחונים החרדים מקומות שמוכרים פאות משום שמכשילים בכך את הרבים, ע"ש. וכן פסק מרן ראש הישיבה שליט"א בירחון אור תורה (ניסן תשמ"ו סימן ע"ב, ושנה ט"ז סימן י"ב) ובהקדמתו לספר עבד לעבדי ה' (ושוב נדפס בסה"ב קובץ מאמרים עמ' קל"ו), והגאון ר' שלמה זלמן אוירבך (עי' בדב"ה עמ' צ"ז) וכ"כ הגאון ר' שמואל הלוי ואזנר שליט"א בשו"ת שבט הלוי ח"ה (סי' קצ"ט אות ד') ועוד ועוד וקצר המקום מלהכיל.

ולפני שנים מספר נדפס ספר מקור חיים על שלחן ערוך או"ח (מבעל החוות אייר בן דורו של המגן אברהם, שהיה בכתיבת יד ונדפס לראשונה על ידי מכון ירושלים בשנת תשמ"ב), והמעין בדבריו יראה שמבאר את דברי השלטי גיבורים שבא להתיר לצאת בפאה נכרית לחצר, ועל פי דבריו נמצא ישוב נכון ואמיתי בדברי השלטי הגיבורים, אשר על פיו מעולם לא התיר לצאת בפאה נכרית לרשות הרבים, אלא

לחצר (כמו שהארכנו לבאר בדב"ה סוף פר' ב'). וכן נמצא בדברי אחרונים שלא ראו את דברי המקור חיים והבינו כך מעצמם, והם הפני יצחק אבולעפאי, החקל יצחק והגדולת מרדכי, ואשר לפי מהלך זה תמו התמיהות ונסתתמו הקושיות, (וכבר ביארנו שם מדוע לא למדו כך הבאר שבע ושאר הפוסקים).

ועוד נמצא ספרו של הפרי מגדים "אם לבינה" בכתובת יד ובו (אות כ' ערך "כתובה" אות צ' ערך "צעף" והובא לעיל עמ' ק"ח) חוזר בו הפמ"ג מהיתרו ואוסר באיסור גמור מכמה טעמים, ולפי זה אין כל מקום ואין כל היתר לצאת לרשות הרבים בפאה נכרית.

מסקנא דמילתא: אין מקום להתפשר בדין פאה נכרית ויש לאסור לצאת בה בכל תוקף, מאחר ורבו הפוסקים האוסרים לצאת בפאה נכרית לרשות הרבים והם גדולי הפוסקים אשר על פיהם ישק דבר ובניהם הגאון מהר"י קאצינלבוויגן והגאון הבאר שבע ומרן החבי"ב ומרן החיד"א והיעב"ץ והגר"א ועוד, ולמעלה מזאת שנתגלה לאחרונה שאין מתיר לצאת בפאה נכרית אלא לחצר. וכל המעיין בלשון הפוסקים לבו יחרד שיצאו כל הני רבוותא קמאי ובתראי בסכינא חריפא וליבם כלב הארי ישאג וכלביא יתנשא לעצור ולמנוע פירצה גדולה זו הכוללת הכשלת הרבים וגדול המחטיאו יותר מההורגו, ואשרי האשה יראת ה' אשת חיל שתתאזר ברוב עוז ותעצומות לעמוד כנגד היצר הרע ותחליף את הפאה נכרית למטפחת, אשריה ואשרי חלקה. וכפי שהבטיח מרן הגרע"י זצוק"ל שכל אשה המקבלת עליה לשמור לעשות ככל דברי רבותינו הפוסקים, ולצאת אך ורק בכובע או מטפחת המכסה את כל ראשה, תתברך בכל הברכות שבתורה, ובמזוני רויחי ובבני סמיכי, ותזכה לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה ויראת ה' טהורה, מורי הוראות בישראל. (עד כאן מספר דבר ה')

ובילקוט יוסף כתב בעניין זה (שובע שמחות חלק א פרק יג, ועיין בהערות שם הביא את כלל הדעות והנוגעים בדבר): "מן הראוי לכל חתן שישפיע על כלתו עוד מלפני הנישואין, לבל תחבוש פאה נכרית, שמלבד הפוסקים הרבים שאסרו זאת, רבים מאותם רבנים שהקילו בזה יודו שבפאות נכריות שבזמן הזה אין הדבר מגדרי הצניעות לחבוש פאה נכרית. ולכן על החתן להרבות בדברים עם הכלה בענין זה, ויקרא בפניה את דברי רבותינו שאסרו חבישת פאה נכרית. [וכלה המתקשת לחבוש פאה נכרית, יש להיוועץ עם מורה הוראה ספרדי אם לבטל השידוך]."

אמנם כבר שמענו כי במקרים מסויימים, **לפי הוראת השעה**, הקל הרב עובדיה יוסף בכך לבחורים המתעכבים בשידוכם, וכן הובא מאת הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א (בקובץ 'בית יוסף', גליון מז סימן כז): "ואמנם במקרה הנ"ל (דהיינו פאה נכרית) יש מקום להקל לצאת עם פאה נכרית בנתיים עד שהאישה תרגיש טוב, אבל ההתייחסות לזה צריכה להיות כדבר שהוא איסור גמור. ומקילים בו בדלית ברירה באופן זמני. וכן בחור שמתעכב בשידוכים יתפשר בעניין זה, אך לא יניח העניין אלא ישפיע עליה לאט לאט אחר החתונה לעבור למטפחת. וזה עדיף מאשר להישאר רווק וחלילה להכשל באיסורים אחרים."

וע"כ אין זה נכון לדחות על הסף או להילחם על זה קודם שישאל תלמיד חכם הבקיא בנושא ובהנהגה נכונה (כנ"ל) כי גם גדולי האוסרים כמון הרב עובדיה וכו' הייתה דעתם שלעניין שידוך פעמים שיש להסכים לשידוך כזה, ולכן צריך לעשות שאלת חכם וכו' וכו'.

דוגמא מעניינת לייחסו של **מרן הגרי"ש אלישיב** לכך, ניתן למצוא ב'אשרי האישי' (אה"ז ח"ב פ"ג ס"מז) וז"ל: "נשאל בעניין מורה בסמינר מסוים שהולכת עם מטפחת על הראש, והחברות מנסות להסביר לה שטוב שתוריד המטפחת ותלך כמו שרגילות לילך במקום ההוא, עם פאה נכרית בלי מטפחת, וגם בשכונה איפה שהיא גרה אומרים לה כך, ומתחלת לחשוש שתאבד פרנסתה בגלל מטפחת, האם מותרת להורידה. והשיב, חס ושלום, ובזכות זה תזכה לפרנסה בריווח ולכל מילי דמיטב.

עדיף לבישת מטפחת על פאה, כי פאה נכרית היא מחלוקת בהלכה, ומטפחת זה גלאט. והוסיף רבינו שפאות של היום גרועות יותר, ופאות הרגילות של זמנינו אישה צנועה תחמיר זה."

אבל עדיין יש שלא מבינות מה יש כבר בפאה נכרית.

על כן כדי להבין מהו יצר רע של הגברים עיינו בספר הצניעות להרה"ג רונן חזיזה שליט"א.

ישמע חכם ויוסיף לקח

סגולות למציאת זיווג

א. כתב מרן החזון איש זיע"א שיוסיף הידור במצוות כיבוד אב ואם, וסגולתה למנוע עיכובים מיותרים. (עצה ותושיה)

ב. כתב רבי אברהם יהושע העשיל מראדזין זצ"ל: יאמר בסוף תפילת העמידה, קודם "יהיו לרצון" השני, פסוקים השייכים לנישואין, והם: "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה", "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת". ולאחר מכן יאמר תפילה קצרה למציאת זיווג הגון. (עצה ותושיה)

ג. יאמר הבחור ברכת הלבנה בכוונה. וסימן לדבר, "לבנה" ראשי תיבות: בתולה נישאת ליום הרביעי. (מוהר"ן מברסלב בספר המידות; וכ"כ כף החיים סימן תכו, והוסיף שיאמרנה בציבור)

ד. שיקפיד לומר שירת הים בדקדוק ובכוונה בכל יום. (מוהר"ן מברסלב ; וכ"כ רוח החיים סימן תכו)

ה. הובא בספר נפלאים מעשיך ובספר רפואה וחיים: סגולה למציאת זיווג לאלמן, שיקרא בכל יום פרשת אשם (ויקרא ה). (סגולות ישראל)

ו. מפי השמועה אמרו סגולה נפלאה, שייחד כוס לשבירה בליל החופה. (עצה ותושיה)

ז. כתב מרו"ר חתן המהר"ם שיק זצ"ל שילמד בעיון מסכת כתובות. (עצה ותושיה)

ח. סגולה לזיווג הגון, לומר מזמור שיר למעלות אשא עיני(תהלים קכא) סוף כל תפילת שמו"ע קודם עקירת רגליו.

(נ'טעי גבריאל, פרק ה סעיף ב; ע"פ הרמ"ע מפאנו ב'עשרה מאמרות', מאמר חקור דין פרק יז)

ט. אמרו בספרים הקדושים שייתן צדקה לכבוד רבי מאיר בעל הנס ולעילוי נשמתו ויאמר שלוש פעמים: "אלהא דרבי מאיר ענני". ולאחר מכן יאמר: "רבון העולמים, הזמן לכל מי שצריך מבחורי ישראל שידוך בנקל, ובתוכם לי, פלוני בן פלונית".

י. לומר מזמורי תהילים: לב, לח, ע, עכ, קכד. (אוצר תחינות לבת ישראל)

יא. לומר תהילים קיט, שמו או שמה ושם האם. (אוצר תחינות לבת ישראל)

יב. לקרוא פרשת קרבנות הנשיאים (במדבר ז, יב - פט).

(אוצר תחינות לבת ישראל)

יג. לקרוא שיר השירים, ארבעים יום רצופים. (אוצר תחינות לבת ישראל)

תפילה לזיווג ע"פ השל"ה הקדוש וחופת חתנים:

יְהי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ, יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי, שֶׁתִּמְצֵא לִי בְּרַחֲמֶיךָ תְּרָבִים וּבְחֶסְדֶּיךָ הַגְּדוֹלִים אֶת זְוִיגִי הָרְאוּי לִי, בְּזִמְנֵנו. זְוִיג תִּהְיוּ הַגּוֹן הָרְאוּי לְהוֹלִיד, תִּלְמִיד חֶכֶם, גָּדוֹל בְּתוֹרָה וּבִירָאָה, מְזַרֵּעַ צְדִיקִים אֲנָשִׁי אֵמֶת וִירָאֵי חֶטָּא, כָּמוֹ שֶׁתִּמְצָאֵת זְוִיגוֹ שֶׁל אָדָם תְּרַאשׁוֹן, לְאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וּמִשָּׁה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד זְוִיגוֹ בְּעֵתוֹ וּבְזִמְנֵנו. וְאוֹתוֹ אִישׁ שֶׁתִּמְצֵא לִי לְזְוִיגִי, יֵהָא אִישׁ טוֹב, אִישׁ נָאֶה בְּמַעֲשָׂיו וְנָאֶה בְּמִרְאֵהוּ, בַּעַל מַעֲשִׂים טוֹבִים, בַּעַל חֵן, אִישׁ מְשֻׁבֵּל וִירָא אֱלֹהִים, רוֹדֵף צְדָקָה וְגוֹמֵל חֶסֶד.

וְלֹא יֵהָא בּוֹ שׁוֹם שְׁמִיץ פְּסוּל וּמוֹם וּפְגָם. וְלֹא יֵהָא כַּעֲסָן וְרָגֶזָן, רַק יֵהָא בַּעַל עֲנוּה וְנִמְיּוּת רֹחַ, בְּרִיא וּבַעַל בִּת.

וְאַל יַעֲכֹב אֲכֻזִּירוֹת תְּבָרִיּוֹת וְשׁוֹנְאִים וּמַחֲשָׁבוֹתֵיהֶם וְתַחֲבֻלוֹתֵיהֶם וּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם, לַעֲכֹב אֶת בֶּן זְוִיגִי הַהוּנָן לִי.

וַיִּקְרָא בִּי מִקְרָא שְׂפָתוֹב, לֹא יִנּוּחַ שְׂכַט חֶרֶשׁ עַל גּוֹרֵל הַצְּדִיקִים, וּמִקְרָא שְׂפָתוֹב, אֲשֶׁתֶּךָ בְּנֶפֶן פְּרִיָּה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ, בְּנִיךָ בְּשִׁתִּילִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ. בִּי אֵתָה הוּא הַמּוֹשִׁיב יְחִידִים בֵּיתָה מוֹצֵא אֲסִירִים בְּבוֹשָׁרוֹת. יֵהִיו לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יי צוּרִי וְגּוֹאֲלִי.

ישמע חכם ויוסיף לקח

ולוואי שהקב"ה ימציא לכם את זיווגכם במהרה אמן.

ואלה יעמדו על הברכה

לע"נ דן בן נעמי ג'זף

להצלחת אהרון ופנינה ננאוקר
ולחבריל לע"נ חיים ומנה ננאוקר

להצלחת דוד והוריה וקנין וילדים

לע"נ עזרא בן חנה בחונקר

לע"נ חנה בת חוה בחונקר

לע"נ אסתר בת חנה ראובן

לע"נ סופי בת אביגיל

לע"נ בנימין בן לאה מלולקר

לע"נ בן שמשון ומרים ראובן ארולקר

לע"נ סימה בת חנה קולבקר